

CZĘSTOCHOWSKI BIULETYN OŚWIATOWY

KWARTALNIK REGIONALNEGO OŚRODKA DOSKONALENIA NAUCZYCIELI „WOM” W CZĘSTOCHOWIE

**Ogólnopolski sukces uczniów Technikum nr 4
dla Niestyszających i Słabosłyszających w Lublińcu**

**Projekt « Tour de France avec Julie et Olivier »,
czyli o promocji języka francuskiego w Częstochowie**

KOMPLEKSOWE WSPOMAGANIE PRZEDSZKOLI/SZKÓŁ/PLACÓWEK w roku szkolnym 2017/2018

Oferta uwzględnia indywidualne potrzeby przedszkola/szkoły/placówki:

PAKIET MINIMUM (do 10 zatrudnionych nauczycieli) – 1000 zł

oraz

PAKIET STANDARD (powyżej 10 zatrudnionych nauczycieli) – 1500 zł

W skład pakietów wchodzi

10 spotkań z koordynatorem kompleksowego wspomagania:

- spotkanie z radą pedagogiczną
- warsztat diagnostyczno-rozwojowy w celu określenia potrzeb rozwojowych przedszkola/szkoły/placówki
- wypracowanie planu kompleksowego wspomagania przedszkola/szkoły/placówki (PKW)
- 4 szkolenia dostosowane do potrzeb przedszkola/szkoły/placówki dla rady pedagogicznej/rodziców/dzieci/uczniów prowadzone przez ekspertów z RODN „WOM” w Częstochowie
- monitorowanie i podsumowanie efektów PKW.

PAKIET PREMIUM – 2500 zł

W skład pakietu wchodzi

15 spotkań z koordynatorami kompleksowego wspomagania

(2-osobowy zespół):

- spotkanie z radą pedagogiczną
- warsztat diagnostyczno-rozwojowy w celu określenia potrzeb rozwojowych przedszkola/szkoły/placówki
- wypracowanie planu kompleksowego wspomagania przedszkola/szkoły/placówki (PKW)
- **5 szkoleń** dostosowanych do potrzeb przedszkola/szkoły/placówki dla rady pedagogicznej/rodziców/dzieci/uczniów/szerszego gremium, w tym **z udziałem ekspertów zewnętrznych**
- konsultacje indywidualne i zespołowe, monitorowanie efektów PKW
- **podsumowanie efektów na forum rady pedagogicznej/społeczności szkolnej/szerszego gremium.**

Na zakończenie przedszkole/szkoła/placówka otrzymuje certyfikat.

Więcej informacji:

strona internetowa RODN „WOM” w Częstochowie

www.womczest.edu.pl

Oferta edukacyjna -> Kompleksowe wspomaganie przedszkola/szkoły/placówki

Bliższych informacji udziela:

Sylwia Kurcab

nauczyciel-konsultant RODN „WOM” w Częstochowie

tel. 34 360 60 04 wew. 217

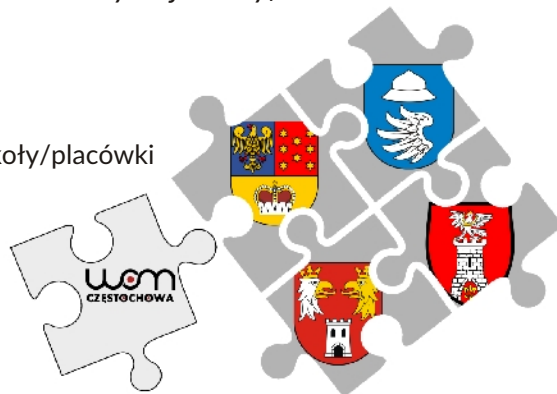
e-mail: kurcab@womczest.edu.pl

Zgłoszenia od dyrektorów przedszkoli/szkół/placówek przyjmuje telefonicznie:

Grażyna Bochenkiewicz

wicedyrektor ds. doskonalenia nauczycieli RODN „WOM” w Częstochowie

tel. 34 360 60 04 wew. 212 lub 600 783 501

Dołącz do przedszkoli/szkół/placówek stawiających na rozwój!

Spis treści

PRZYKŁADY DOBREJ PRAKTYKI

- K. Wilk* – Zaproszenie do współpracy 3
- O. Kercz, M. Bąbińska* – „Matematyka jest fajna” – scenariusz zajęć otwartych. Korelacja edukacji matematycznej z językiem angielskim 4
- A. Konopka* – Scenariusz zajęć podejmujących tematykę setnej rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Edukacja wczesnoszkolna – kl. 2 6
- J. Kostrzewska-Zastawnik* – „Jak powstaje tęcza?”. Scenariusz zajęć całodniowych w grupie dzieci 3-letnich 7
- J. Milejska-Cień* – Z sercem do ludzi. Działania Szkolnego Koła Wolontariatu 11

FORUM NAUCZYCIELI KONSULTANTÓW

- B. Kosta, M. Gracka-Wesołek* – Projekt « Tour de France avec Julie et Olivier », czyli o promocji języka francuskiego w Częstochowie 13
- D. Liberda* – Wie kann man effektiv den Wortschatz im DaF-Unterricht vermitteln? Tipps für die Arbeit mit den LRS-Schülern 16
- E. Makowska* – Où se trouve le Musée du Louvre ? 19

FORUM BIBLIOTEK I BIBLIOTEKARZY

- A. Plusa* – Powiatowy Konkurs Poetycki „Wypisać to, co czuje” 25
- K. Kucharzewska* – Powiatowy Konkurs Recytatorski „Poetyckie Krajobrazy” poświęcony poezji Zbigniewa Herberta 30

EDUKACJA W TEORII I PRAKTYCE

Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna

- B. Wyderka, K. Szczurak, A. Urbańska* – „Kto ty jesteś? Polak mały”. Edukacja patriotyczna w przedszkolu 33
- J. Młyńczyk* – Propozycje zabaw logopedycznych dla dzieci w przedszkolu 35
- P. Bobrowska* – Efektywne kształtowanie umiejętności czytelnich dzieci w wieku przedszkolnym – odmienna metoda nauki czytania według koncepcji dr Ireny Majchrzak 39
- J. Świącik* – Nauczyciel wobec problemów zaburzeń mowy. Profilaktyka, diagnozowanie 42

Edukacja polonistyczna

- U. Wykurz* – Klasyka w kapeluszu. „Romeo i Julia” na zajęciach rozwijających w klasie VIII 49

Częstochowski Biuletyn Oświatowy

nr 3 (109) 2018

Regionalny Ośrodek
Doskonalenia Nauczycieli
„WOM” w Częstochowie

Częstochowa 2018

Edukacja czytelnicza i medialna

- V. Gut, M. Pasternak, I. Sitek, R. Sowada – Szkolny projekt czytelniczy „W bibliotece” 64
- L. Pilecka – Aktywnie przy tablicy – prezentacja wybranych aplikacji 67

Edukacja regionalna

- W. Struska – Zwykle rozmowy o niezwykłych rzeczach, czyli jak przybliżyć przedszkolakowi Częstochowę 74

Edukacja europejska

- B. Brol-Kapica, A. Malcher – Jak korzystamy z programu Erasmus+ 82

Wychowanie i opieka

- E. Bukowska, A. Klimasińska, I. Tkaczyk-Romanowska – Działania realizowane w ramach kampanii „Razem raźniej” 83

Kształcenie zawodowe

- I. Szczesny – Ogólnopolski sukces uczniów Technikum nr 4 dla Nieślyszących i Słabosłyszających w Lublińcu kształcących się w zawodzie technika żywienia i usług gastronomicznych 88

Rubryka szkolnych specjalistów

- A. Jałowiecka-Frania – Dźwięk przedniojęzykowo-zębowy „c” w wyrażeniach dwuwyrazowych, zdaniach i tekstach. Scenariusz zajęć logopedycznych 91

RADA PROGRAMOWA

prof. zw. dr hab. MARIA NOWICKA-SKOWRON
prof. nadzw. dr hab. JOLANTA KARBOWNICZEK
ks. dr ROMAN CEGLAREK
dr JAROSŁAW DURKA
dr JULIUSZ SĘTOWSKI
RENATA LIPNIEWSKA
KATARZYNA WILK
przewodnicząca

KOMITET REDAKCYJNY

Nauczyciele konsultanci RODN „WOM” w Częstochowie
Nauczyciele bibliotekarze PBP RODN „WOM” w Częstochowie

REDAKTOR NACZELNY
GRAŻYNA BOCHENKIEWICZ

ZASTĘPCA REDAKTORA
IWONA KMIECIAK

ZESPÓŁ REDAKCYJNY
PAWEŁ WŁODARCZYK
fotoedycja, grafika, skład

JOLANTA CZARNOTA

Zdjęcia na okładce:
Finał VII edycji Ogólnopolskiego konkursu dla szkół gastronomicznych na najlepszy przepis kulinarny wykorzystujący produkty zarejestrowane lub aplikujące o rejestrację jako Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP), Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG) oraz Gwarantowana Tradycyjna Specjalność (GTS), który odbył się 6 października 2018 r. w Centrum Techniki Kulinarnej w Warszawie.
Fot. I. Szczesny

© **Copyright by Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” Częstochowa 2018**

Wydawca
Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie
42-200 Częstochowa, al. Jana Pawła II 126/130
tel. 34 360 60 04, 34 360 60 14, wew. 212, 253
cbo.womczest.edu.pl
bochenkiewicz@womczest.edu.pl

Skład, druk, oprawa
Wydawnictwo Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie
42-200 Częstochowa, al. Jana Pawła II 126/130
tel. 34 360 60 04, 34 360 60 14, wew. 552

- Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania niezbędnych poprawek, uzupełniania i skracania artykułów oraz nadawania własnych tytułów bez naruszania zasadniczych myśli autora.
- Nadesłane materiały są publikowane bez honorariów dla ich autorów.
- Redakcja nie zwraca nadesłanych materiałów.

Przykłady dobrej praktyki

**Szanowni Państwo,
Dyrektorzy i Nauczyciele
przedszkoli, szkół i placówek
z Częstochowy oraz powiatów:
częstochowskiego, kłobuckiego,
lublinieckiego i myszkowskiego**

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie upowszechnia przykłady dobrej praktyki pedagogicznej:

- za pośrednictwem własnej strony internetowej,
- poprzez bezpośrednią prezentację podczas konferencji, seminariów, warsztatów,
- w „Częstochowskim Biuletynie Oświatowym”.

Celem prezentacji przykładów dobrej praktyki jest wspomaganie dyrektorów, nauczycieli przedszkoli, szkół, placówek w realizacji zadań statutowych, podnoszenie jakości pracy, rozwijanie umiejętności i wiedzy, propagowanie kreatywności i innowacyjności, promocja sprawdzonych sposobów uzyskiwania pozytywnych efektów w pracy, promocja dobrych przedszkoli, szkół i placówek w środowisku lokalnym, aktywowanie nauczycieli do dzielenia się wiedzą i doświadczeniem.

Zachęcamy, aby dzielić się przykładami dobrej praktyki w zakresie realizacji podstawowych kierunków polityki oświatowej państwa wyznaczonych corocznie przez Ministra Edukacji Narodowej.

Przykładem dobrej praktyki może być dobre jakościowo, a zarazem ciekawe, atrakcyjne lub nowatorskie działanie/przedsięwzięcie, związane z życiem przedszkola, szkoły lub placówki, które zostało celowo zaplanowane, sprawnie i planowo zrealizowane (wymóg konieczny), przyniosło oczekiwane i wymierne efekty dydaktyczne, wychowawcze, profilaktyczne, opiekuńcze lub w inny uzasadniony sposób wpłynęło na poprawę jakości pracy przedszkola, szkoły lub placówki.

Przykład dobrej praktyki może dotyczyć działania/przedsięwzięcia w obszarze zarządzania przedszkolem, szkołą lub placówką, w tym doskonalenia zawodowego nauczycieli, współpracy z rodzicami, działania/przedsięwzięcia realizowanego w obszarze kształcenia lub w ramach programu wychowawczo-profilaktycznego, zakończonych projektów lub innowacji pedagogicznych. Może zawierać m.in.: narzędzia do diagnozy ucznia, programy zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, scenariusze zajęć z kreatywności, scenariusze zajęć dotyczących planowania kariery ucznia. Bierzemy pod uwagę szczególnie istotne elementy realizacji programu, które w decydujący sposób kształtowały jego efekty innowacyjne, wyjątkowe, możliwe do zastosowania w innych przedszkolach, szkołach, placówkach.

Więcej informacji na ten temat znajdziecie Państwo na stronie internetowej RODN „WOM” w Częstochowie: www.womczest.edu.pl w zakładce „Przykłady dobrej praktyki”.

Tam również dostępny jest zasób przykładów dobrej praktyki pedagogicznej, którą dzielią się Nauczyciele.

Zapraszamy do współpracy

Katarzyna Wilk
dyrektor
RODN „WOM” w Częstochowie

Olga Kercz

Magdalena Babińska

Szkoła Podstawowa nr 53 z Oddziałami Integracyjnymi
im. M. Skłodowskiej-Curie w Częstochowie

„MATEMATYKA JEST FAJNA”

– SCENARIUSZ ZAJĘĆ OTWARTYCH.

KORELACJA EDUKACJI MATEMATYCZNEJ Z JĘZYKIEM ANGIELSKIM

Matematyka jest fajna i można się nią bawić, ucząc się języka angielskiego. Jako nauczycielki edukacji wczesnoszkolnej i języka angielskiego postanowiłyśmy poprowadzić lekcję, która pokazuje, jak łatwo podczas lekcji matematyki uczyć języka angielskiego. Zajęcia prowadzone były w grupach, oprócz edukacji matematycznej i języka angielskiego udało się włączyć również edukację plastyczną. Mamy nadzieję, że scenariusz będzie pewnego rodzaju inspiracją dla innych nauczycieli do wprowadzenia tego rodzaju lekcji. Scenariusz lekcji można modyfikować według własnego pomysłu, włączyć również edukację muzyczną, rysowanie i malowanie. Takie zajęcia dają uczniom dużo radości, a nauczycielom wiele możliwości.

TEMAT: Kształtowanie pojęć matematycznych w języku polskim i angielskim.

KLASA:

II (grupa wiekowa: 8 lat)

CZAS TRWANIA:

45 min.

CEL GŁÓWNY:

Słowne określenie cech figur geometrycznych (trójkąt, prostokąt), ułożenie przedmiotów w przestrzeni. Nauka matematyki w języku angielskim.

CELE OPERACYJNE:

Po lekcji uczeń:

- używa nazw figur geometrycznych (trójkąt, prostokąt) w języku polskim i angielskim,
- zna ich właściwości,
- używa słów – wklęsłe, wypukłe,

- potrafi ułożyć treść zadania do obrazka,
- używa słownictwa w języku angielskim nazywającego – kształty, kolory, zwierzęta, części ciała zwierząt oraz przymiotniki i przyimki miejsca,
- potrafi zgodnie współpracować w grupie.

FORMY AKTYWNOŚCI:

- słowna,
- ruchowa,
- plastyczna,
- matematyczna,
- muzyczna.

METODY PRACY:

- działanie,
- pokaz,
- objaśnienie,
- definiowanie,
- metoda CLIL (content and language integrated learning – zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe).

FORMY PRACY:

- praca z całą klasą,
- praca w grupach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- arkusze szarego papieru,
- kredki,
- klej,
- nożyczki,
- tekst piosenki,
- karty obrazkowe – figury geometryczne,
- płyta CD z nagraniem.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Moment organizacyjno-porządkowy: przywitanie z gośćmi przybyłymi na zajęcia oraz z uczniami – rymowanka w języku angielskim pt. „Hello Teacher!”, sprawdzenie obecności, zapisanie tematu lekcji, przedstawienie celu i tematyki zajęć.
2. Rozgrzewka językowa: piosenka o figurach geometrycznych w języku angielskim „We are shapes” (źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=gOJk8650Va4>, [dostęp 18.07.2018]) – dzieci są podzielone na cztery grupy, w których będą pracować w trakcie lekcji. Każda grupa śpiewa jedną zwrotkę piosenki o wybranym kształcie.
3. Praca nad materiałem językowym:
 - a) analiza prostokąta – uczniowie składają arkusz szarego papieru w prostokąt. Określają jego własności: liczbę i rodzaj boków (krótszy, dłuższy), kąty, wierzchołki:
 - nauczyciel języka angielskiego mówi uczniom, że będą robili prostokąt z papieru,
 - nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej tłumaczy dokładnie jak należy złożyć papier, chcąc uzyskać daną figurę geometryczną; uczniowie składają arkusze papieru,
 - uczniowie razem z nauczycielem języka angielskiego analizują prostokąt – liczbę boków, ich rodzaj – krótkie/długie,
 - nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej analizuje z uczniami liczbę kątów i wierzchołków.
 - b) analiza trójkąta – uczniowie składają arkusz kilka razy i odcinają trójkąt – określają jego własności (boki, kąty, wierzchołki):
 - nauczyciel języka angielskiego mówi uczniom, że będą wycinali trójkąt,
 - nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej tłumaczy uczniom dokładnie jak wyciąć trójkąt z przygotowanego wcześniej papierowego prostokąta,
 - uczniowie analizują otrzymaną figurę geometryczną.

- c) rozwijanie arkusza, zaznaczanie linii wklęsłych i wypukłych za pomocą kolorów:
 - nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej tłumaczy uczniom jak zaznaczyć określony element na figurze.
- d) rytmiczne malowanie powstałego płotu:
 - nauczyciel języka angielskiego mówi uczniom, aby pokolorowali papierowy płot – powtórka nazw kolorów po angielsku,
- e) malowanie ósemki i przetwarzanie jej w kota – dorysowywanie ogona, uszu i wąsów:
 - nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej tłumaczy uczniom jak w szybkim tempie narysować dużą ósemkę – dzieci nie wiedzą jeszcze, jaki rysunek będą tworzyły,
 - uczniowie rysują ósemkę na papierze,
 - nauczyciel języka angielskiego wyjaśnia, iż narysowaną ósemkę będą przekształcali w kota; prosi, aby uczniowie narysowali poszczególne części ciała zwierzęcia: uszy (ears), wąsy (whiskers), ogon (tail), nose (nos), oczy (eyes).
- f) przyklejanie kotów na powstałym płocie przy użyciu pojęć: góra, dół, wyżej, niżej, z prawej, z lewej:
 - nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej mówi uczniom, w jakich miejscach mają przykleić swoje koty na płocie,
 - nauczyciel języka angielskiego pyta uczniów w języku angielskim, gdzie umieścili koty na swoich płotach. Uczniowie, używając podstawowych przyimków miejsca: na (on), pod (under), przed (in front of), za (behind) opisują położenie swoich kotów.
- g) wybrana grupa prezentuje swój obrazek.

PODSUMOWANIE:

Nauczyciele oceniają pracę uczniów na lekcji, najbardziej aktywni/najlepiej pracujący uczniowie otrzymują plusy.

Olga Kercz
Magdalena Babińska

Agnieszka Konopka

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Słowiku

SCENARIUSZ ZAJĘĆ PODEJMUJĄCYCH TEMATYKĘ SETNEJ ROCZNICY ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI PRZEZ POLSKĘ. EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA – KL. 2

Prezentowany scenariusz zdobył wyróżnienie oraz nominację do etapu wojewódzkiego w konkursie organizowanym przez Kuratorium Oświaty w Katowicach „O historii nie tylko na lekcjach historii” w „Roku dla Niepodległej”.

TEMAT ZAJĘĆ:

Święto Niepodległości – co to znaczy?

CELE ZAJĘĆ:

- Przybliżenie uczniom wydarzeń historycznych związanych z odzyskaniem niepodległości przez Polskę.
- Kształcenie postaw patriotycznych i obywatelskich.
- Rozwijanie tożsamości narodowej.
- Wdrażanie do korzystania z różnych źródeł informacji.
- Kształtowanie logicznego myślenia i umiejętności rozwiązywania problemów.
- Bogacenie słowniczka bieżącego uczniów.
- Rozwijanie umiejętności pracy w grupie.

CELE SFORMUŁOWANE W JĘZYKU UCZNIA:

- Będę wiedzieć, dlaczego obchodzimy Święto Niepodległości i kiedy je obchodzimy.
- Dowiem się, czym jest niepodległość.
- Będę umieć właściwie świętować tę rocznicę.
- Będę potrafić korzystać z różnych źródeł informacji, gdy zechcę znaleźć odpowiedź na postawione pytanie.

N.C.B.Z.U. (KRYTERIA SUKCESU – CO BĘDĘ UMIEĆ PO ZAJĘCIACH):

- Wymienię datę obchodów Święta Niepodległości w Polsce.
- Wyjaśnię, czym jest niepodległość i dlaczego świętujemy rocznicę jej odzyskania.
- Znajdę potrzebne informacje w dostępnych źródłach (encyklopedia, słownik języka polskiego, Internet).
- Zaproponuję pomysły na uczczenie święta.

POMOCE I ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- Rebus z rozwiązaniem „Święto Niepodległości” (wersja papierowa lub elektroniczna).
- Encyklopedia, leksykon, słownik języka polskiego, zasoby Internetu.
- Szyfr literowo-liczbowy.
- Notatka historyczna na temat okoliczności utraty i odzyskania niepodległości przez Polskę.
- Prezentacja zdjęć i obrazów ze stron Internetu ukazujących Józefa Piłsudskiego.
- Tablica interaktywna lub rzutnik i ekran, komputer z dostępem do Internetu.

METODY I FORMY PRACY:

- Rozwiązywanie problemów.
- Burza mózgów.
- Ekspozycja (prezentacja zdjęć).
- Opis, pogadanka.
- Ćwiczenia praktyczne w czytaniu i pisaniu.
- Praca indywidualna i grupowa.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Rozwiązanie rebusu jako wprowadzenie do zajęć (praca grupowa 3 min).

a=ę +o

h= +p

ć=ci

Rozwiązanie: Święto Niepodległości.

Przypomnienie uczniom o zasadach pisowni nazw świąt wielką literą.

2. Zaznajomienie uczniów z n.c.b.z.u. do zajęć (1 min).
3. Czym jest niepodległość? Burza mózgów, a następnie szukanie wyjaśnienia znaczenia w zasobach Internetu, encyklopedii, leksykonie, słowniku języka polskiego (praca w grupach 10 min).
4. Ustalenie definicji prostymi słowami, aby była zrozumiała dla dzieci. Zapisanie definicji w zeszycie (5 min).

5. Kiedy obchodzimy Święto Niepodległości? Dekodowanie szyfru (praca indywidualna 2 min).

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5
Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	W	Y	Z
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

H... H...

5... 2... 12... 13... 9... 10... 18... 21... 18...

6. Zapisanie daty dwoma innymi sposobami (miesiąc liczbą arabską i rzymską) – praca indywidualna 2 min.
7. Skąd ta data? Odczytanie przez uczniów krótkiej notatki dotyczącej odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r. – odnalezienie fragmentu odpowiadającego na pytanie (5 min).

W wyniku różnych wydarzeń historycznych Polska utraciła niepodległość na 123 lata. Trzy państwa sąsiadujące: Rosja, Prusy i Austria weszły w posiadanie naszych ziem, a nasza ojczyzna zniknęła z mapy Europy. W oczach świata Polska i Polacy, ich historia i język przestali istnieć. Oczywiście, Ci, którzy zamieszkiwali te ziemie nadal czuli się Polakami i próbowali odzyskać wolność, język, kulturę. To nasi przodkowie. Walczyli w domu, ucząc swe dzieci miłości do ojczyzny, jej historii, tradycji i języka oraz na wielu polach walki zbrojnej. Po

ponad wieku udało się. Polska była znów wolna. Stało się tak 11 listopada 1918 r.

8. Która to rocznica? Obliczanie, ile lat minęło od 1918 r. do 2018 r. Wskazanie upływu czasu na osi liczbowej. Wyjaśnienie jednostki czasu – wiek (3 min).
9. Jak Polak kochający ojczyznę może obchodzić dziś Święto Niepodległości? (praca grupowa 5 min).
10. Prezentacja pomysłów na zorganizowanie obchodów Święta Niepodległości w klasie (5 min).
11. Podsumowanie. Udzielanie odpowiedzi na pytania (4 min):
- Kiedy obchodzimy Święto Niepodległości?
 - Którą rocznicę obchodzimy w tym roku?
 - Jak będę obchodzić tę rocznicę?

Agnieszka Konopka

Netografia:

https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTOLvpmDMP-9-xEVQ_mztVDcN-ytLgU4NWs8dbDn6qnbStqXytg, [dostęp 15.03.2018].

<https://www.fototapety24.net/fotografia/700/85319325/natura-blekitne-niebo-niebo.jpg>, [dostęp 15.03.2018].

https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRH6kQIDfzLYgpYPMY23ULX7gedwE45wn2JkO70_oreoYXIyB-pww, [dostęp 15.03.2018].

Justyna Kostrzewska-Zastawnik

Niepubliczne Artystyczne Przedszkole Olka Klepacza w Częstochowie

„JAK POWSTAJE TĘCZA?”. SCENARIUSZ ZAJĘĆ CAŁODNIOWYCH W GRUPIE DZIECI 3-LETNICH

ETAP KSZTAŁCENIA:

Wychowanie przedszkolne.

CELE I ZAŁOŻENIA:

- Promocja piękna przyrody.
- Wspieranie i rozwój zainteresowań plastycznych u dzieci oraz wyzwalanie w nich twórczego potencjału.

- Rozwijanie poczucia rytmu.
- Doskonalenie umiejętności współpracy w grupie rówieśniczej.
- Rozwijanie umiejętności rozpoznawania kolorów z ich nazwami.
- Zachęcanie do eksperymentowania.

TEMAT ZAJĘĆ: „Jak powstaje tęcza?”

GRUPA: 3-latki

PODSTAWA PROGRAMOWA:

Obszary:

I. Fizyczny obszar rozwoju dziecka:

- 5) uczestniczy w zabawach ruchowych, w tym rytmicznych, muzycznych, naśladowczych, z przyborami lub bez nich; wykonuje różne formy ruchu: bieżne, skoczne, z czworakowaniem, rzutne;
- 6) inicjuje zabawy konstrukcyjne, majsterkuje, buduje, wykorzystując zabawki, materiały użytkowe, w tym materiał naturalny;
- 9) wykazuje sprawność ciała i koordynację w stopniu pozwalającym na rozpoczęcie systematycznej nauki czynności złożonych, takich jak czytanie i pisanie.

II. Emocjonalny obszar rozwoju dziecka:

- 7) szuka wsparcia w sytuacjach trudnych dla niego emocjonalnie; wdraża własne strategie, wspierane przez osoby dorosłe lub rówieśników;
- 11) dostrzega emocjonalną wartość otoczenia przyrodniczego jako źródła satysfakcji estetycznej.

III. Społeczny obszar rozwoju dziecka:

- 1) przejawia poczucie własnej wartości jako osoby, wyraża szacunek wobec innych osób i przestrzegając tych wartości, nawiązuje relacje rówieśnicze;
- 5) ocenia swoje zachowanie w kontekście podjętych czynności i zadań oraz przyjętych norm grupowych; przyjmuje, respektuje i tworzy zasady zabawy w grupie, współdziała z dziećmi w zabawie, pracach użytecznych, podczas odpoczynku;
- 7) respektuje prawa i obowiązki swoje oraz innych osób, zwracając uwagę na ich indywidualne potrzeby;
- 8) obdarza uwagą inne dzieci i osoby dorosłe;
- 9) komunikuje się z dziećmi i osobami dorosłymi, wykorzystując komunikaty werbalne i pozawerbalne; wyraża swoje oczekiwania społeczne wobec innego dziecka, grupy.

IV. Poznawczy obszar rozwoju dziecka:

- 1) wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą komunikatów poza-

werbalnych: tańca, intencjonalnego ruchu, gestów, impresji plastycznych, technicznych, teatralnych, mimicznych, konstrukcji i modeli z tworzyw i materiału naturalnego;

- 3) odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości; byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych;
- 7) eksperymentuje rytmem, głosem, dźwiękami i ruchem, rozwijając swoją wyobraźnię muzyczną; słucha, odtwarza i tworzy muzykę, śpiewa piosenki, porusza się przy muzyce i do muzyki, dostrzega zmiany charakteru muzyki, np. dynamiki, tempa i wysokości dźwięku oraz wyraża ją ruchem, reaguje na sygnały, muzykuje z użyciem instrumentów oraz innych źródeł dźwięku; śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym muzykowaniu; wyraża emocje i zjawiska pozamuzyczne różnymi środkami aktywności muzycznej; aktywnie słucha muzyki; wykonuje lub rozpoznaje melodie, piosenki i pieśni, np. ważne dla wszystkich dzieci w przedszkolu, np. hymn przedszkola, charakterystyczne dla uroczystości narodowych (hymn narodowy), potrzebne do organizacji uroczystości, np. Dnia Babci i Dziadka, święta przedszkolaka (piosenki okazjonalne) i inne; w skupieniu słucha muzyki;
- 11) wyraża ekspresję twórczą podczas czynności konstrukcyjnych i zabawy, zagospodarowuje przestrzeń, nadając znaczenie umieszczonym w niej przedmiotom, określa ich położenie, liczbę, kształt, wielkość, ciężar, porównuje przedmioty w swoim otoczeniu z uwagi na wybraną cechę;
- 18) posługuje się pojęciami dotyczącymi zjawisk przyrodniczych, np. tęcza, deszcz, burza, opadanie liści z drzew, sezonowa wędrówka ptaków, kwitnienie drzew, zamarzanie wody, dotyczącymi życia zwierząt, roślin, ludzi w środowisku przyrodniczym, korzystania z dóbr przyrody, np. grzybów, owoców, ziół.

TREŚCI PROGRAMOWE:

Zjawiska atmosferyczne w przyrodzie – kształtowanie zainteresowania przyrodą na podstawie zjawiska, jakim jest tęcza; pomoc w rozumieniu poszczególnych zjawisk atmosferycznych; rozwijanie myślenia przyczynowo-skutkowego, określanie stanu pogody i stanu atmosferycznego.

CELE OPERACYJNE. DZIECKO:

- dostrzega piękno przyrody,
- chętnie tworzy prace plastyczne, rozwija zdolności manualne,
- rozwija poczucie rytmu,
- śpiewa piosenki,
- doskonali umiejętność współpracy w grupie rówieśniczej,
- potrafi rozpoznać kolory tęczy i nazwać je,
- chętnie eksperymentuje.

METODY:

- słowne: metody informacyjne (objaśnienia), oparte na kulturze żywego słowa (rozmowa, opowiadanie, opis),
- czynne: metoda stawianych zadań, kierowanie działalnością dziecka,
- oglądowe: demonstracja, obserwacja.

FORMY PRACY:

- indywidualna,
- grupowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

Bajka pt. „Siedem duszków tęczy” (autor: Maggiorina Castoldi), kolorowe kartki formatu A4, chusta animacyjna, gąbki, pędzelki, białe arkusze, farby, lusterko, płyta CD, naczynie z wodą, latarka, bańki, stolik, szklanki z płynami o różnej gęstości (np. mydło, olej, woda, płyn do naczyń), słoik, talerzyki papierowe, kleje, kredki w kolorze żółtym, trójkątne kawałki żółtego papieru, kolorowe paski bibuły, naklejki z obrazkiem tęczy.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Przywitanie dzieci. Zaproszenie dzieci do koła, by wysłuchały bajki czytanej przez nauczycielkę pt. „Siedem duszków tęczy”. Po przeczytaniu opowiadania nauczycielka rozkłada na dywanie kartki formatu A4 w kolorach wymienionych w bajce (wszystkie kolory tęczy).

Pokazując dzieciom kolejno obrazki w bajce, prosi, by ustawiły kartki w odpowied-

niej kolejności (tak jak wygląda to na prawdziwej tęczy oraz w jakiej przylatywały duszki). Następnie zadaniem dzieci jest przyniesienie na każdy arkusz przedmiotu znajdującego się w sali w tym samym kolorze co kartka. Wspólne sprawdzenie poprawności wykonanego zadania i utrwalenie nazw poszczególnych kolorów.

2. „Tęcza, tęcza, cza, cza”. Dzieci łapią za uchwyty kolorową chustę animacyjną. Nauczycielka śpiewa piosenkę Fasolek „Tęcza, tęcza, cza, cza”. W czasie trwania zwrotek dzieci kręcą się wkoło, trzymając chustę – raz w jedną, raz w drugą stronę, w czasie refrenu podnoszą chustę góra-dół. Zabawa zostaje powtórzona – dzieci próbują śpiewać refren wraz z nauczycielką.

3. Praca plastyczna – tęcza. Dzieci siadają przy stoliku. Nauczycielka rozkłada przed nimi kartki dużego arkusza papieru w kolorze białym oraz farby. Prosi o nabranie na pędzelek określonego koloru i narysowanie nim na gąbce paska (demonstracja nauczycielki). W podobny sposób na gąbce pojawia się sześć pozostałych kolorów (kolory tęczy). Następnie, gdy wszystkie siedem kolorów jest już na gąbce, dzieci przyciskając ją do dołu arkusza po lewej stronie, rysują duży łuk – tak powstaje piękna tęcza o intensywnych kolorach.

4. Tworzenie tęczy w warunkach sztucznych: za pomocą naczynia z wodą, latarki i lusterka bądź płyty CD dzieci oglą-

dają zjawisko powstawania tęczy na suficie, ścianie lub kartce. Aby powstała tęcza, zanurzamy lusterko w wodzie i szukamy odpowiedniego kąta padania światła na lusterko. Powierzchnia wody przed lusterkiem działa jak pryzmat, uginając promienie światła. Lusterko odbija tęczę na suficie. Po pojawieniu się tęczy dzieci nazywają zaobserwowane kolory. Następnie próbują samodzielnie odnaleźć kąt padania światła, by można było ponownie zaobserwować zjawisko rozszczepienia kolorów.

5. Zabawy bańkami mydlanymi. W bańkach mydlanych też widoczne są kolory tęczy. Kolory baniek wywoływane są przez światło, które załamuje się między ich zewnętrznymi warstwami. Kolory nie układają się na nich jednak w taki sposób jak na tęczy. Nauczycielka puszcza ponad głowami dzieci bańki mydlane, a przedszkolaki obserwują mieniające się kolory, próbują je rozpoznawać i nazywać.
6. Tęcza w słoiku. Nauczycielka ustawia na dywanie stolik, na którym w szklankach znajduje się siedem płynów o różnej gęstości (m.in. mydło, płyn do naczyń, olej), w kolorach najlepiej odpowiadających kolorom tęczy. Nauczycielka prosi kolejno kilkoro dzieci, by wzięły jedną szklan-

kę z płynem i wlały do wysokiego, wąskiego naczynia. Po wleciu wszystkich płynów ułożą się one w kolejności według gęstości własnej. Nauczycielka wyjaśnia to zjawisko dzieciom, a potem dzieci wspólnie powtarzają nazwy kolorów. Można też obejrzeć słoik pod światło – wtedy barwy są bardziej intensywne.

7. A po burzy... tęcza! Dzieci siadają przy stolikach. Każde dostaje pół talerzyka papierowego, który należy pomalować na żółto. Po pomalowaniu talerzyka kredkami, dzieci przyklejają do niego trójkąty (również w żółtym kolorze), na półokrągłym brzegu. Następnie dzieci odwracają pomalowane talerzyki, które symbolizują słońce na niepomalowaną stronę i smarują jego brzeg klejem – ten bez trójkątów. Nauczycielka rozdaje dzieciom cienkie, kolorowe paski bibuły. Dzieci przyklejają je do posmarowanego klejem brzegu, tworząc tęczę.
8. Zakończenie zajęć. Nauczycielka dziękuje dzieciom za udział w zajęciach i przykleja każdemu uczestnikowi na bluzkę naklejkę z obrazkiem tęczy.

Justyna Kostrzewska-Zastawnik

Justyna Milejska-Cień

Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Kruszyńcu

Z SERCEM DO LUDZI. DZIAŁANIA SZKOLNEGO KOŁA WOLONTARIATU

Są ludzie, którzy dobrowolnie i bez wynagrodzenia niosą pomoc, angażują się w pracę na rzecz osób i instytucji działających w różnych obszarach życia społecznego. Można ich spotkać między innymi w domach dziecka, hospicjach, domach pomocy społecznej, muzeach i schroniskach dla zwierząt. Pracują w instytucjach publicznych, organizacjach pozarządowych, placówkach kultury, sportu i wielu innych.

To wolontariusze.

Przed podjęciem takich aktywności, warto wiedzieć, czym jest wolontariat. Każdy ma swoje pojęcie o wolontariacie – jednym kojarzy się z towarzyszeniem chorym, niepełnosprawnym, rehabilitacją, opieką nad dziećmi w domach dziecka, szpitalach. Dla innych wolontariat to zbiórki pieniędzy, żywności, bezpłatne porady prawne, tłumaczenia. Każdy buduje swoje skojarzenia dotyczące wolontariatu na bazie wcześniejszych doświadczeń. Warto to pojęcie sprowadzić do wspólnego mianownika i podać wyróżniki pracy wolontariackiej.

Centrum Wolontariatu definiuje wolontariat jako świadomą, dobrowolną działalność podejmowaną na rzecz innych, wykraczającą poza więzi rodzinno-przyjacielsko-koleżeńskie.

Wolontariuszem jest każda osoba fizyczna, która dobrowolnie, ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na rzecz organizacji, instytucji lub osób indywidualnych, wykraczając poza więzi koleżeńsko-rodzinne.

Wolontariat działa również w naszej szkole. Uczniowie Szkoły Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Kruszyńcu założyli Szkolne Koło Wolontariatu, które działa od czterech lat. Działalność koła obejmuje szereg przedsięwzięć realizowanych we współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami.

Jedną z tych organizacji jest Fundacja „Oczami Brata”. Współpracując z nią młodzi wolontariusze biorą udział w Świątecznej Zbiórce Żywności dla najuboższych, prowadzonej w częstochowskich supermarketach.

Kolejnym działaniem uczniów, w ramach współpracy z fundacją, był udział w projekcie „(Nie)pełnosprawni – Aktywni Kulturalnie”, w skład którego weszły następujące wydarzenia: Salon Poezji, Happening, Maskarada, Gra Miejska na terenie dzielnicy Bleszno. Angażując się w akcję, nasi wolontariusze zdobyli wielką sympatię i zaufanie członków grupy z niepełnosprawnością. Promowali również program HDEF (Honorowy Dawca Energii Fortum) oraz przygotowywali spektakl pt. „Bajki-Samograjki, prawdziwe historie”.

Szkolne Koło Wolontariatu współpracuje także z Częstochowskim Hospicjum, włączając się w akcję Pola Nadziei. Jest to akcja ekologiczno-charytatywna realizowana wyłącznie przez hospicja. Została utworzona przez fundację Marie Curie Cancer Care z Edynburga w Wielkiej Brytanii. Pola Nadziei to edukacja i rozwój wolontariatu, a zarazem pozyskiwanie środków na opiekę paliatywną. W Pola Nadziei chętnie angażują się wolontariusze z przedszkoli, szkół, a coraz częściej także z firm. Wolontariusze sadzą jesienią żonkile, dając wyraz jedności z chorymi. Obsadzają rabatki, małe lub większe ogródki, a niektórzy nawet całe pola. Do wiosny odbywają się prelekcje lub warsztaty prowadzone przez pracowników i wolontariuszy fundacji. Wiosną to czas finałowych działań – kwest, festynów i innych aktywności. Jednym ze stałych elementów akcji jest Żółty Marsz Życia – pokojowa, optymistyczna demonstracja, która chce pokazać, że osoby nieuleczalnie chore są tuż obok nas, że żyją i mają podobne jak zdrowi ludzie, marzenia i pragnienia.

Nasi szkolni wolontariusze również przyłączyli się do tej szlachetnej akcji. Na placu

szkolnym powstały Żonkilowe Pola Nadziei. Uczniowie kwestowali przy Kościele św. Macieja w Kruszyń, zbierając datki dla Częstochowskiego Hospicjum. Wolontariusze uczestniczyli też w wielu akcjach organizowanych przez Stowarzyszenie Opieki Hospicyjnej Ziemi Częstochowskiej – zbierali datki w Galerii Jurajskiej, promując kalendarz Gwiazdy dla Hospicjum, uczestniczyli również w akcjach organizowanych w częstochowskich supermarketach.

Przygotowaliśmy także przedstawienie teatralne na Żonkilowy Przegląd Małych Form Teatralnych, które zostało zaprezentowane pacjentom hospicjum.

Oprócz wyżej wymienionych zadań członkowie Szkolnego Koła Wolontariatu włączali się w szereg działań mających miejsce w naszej gminie. Podczas I, II i III Gminnego Biegu Rodzinnego w Kruszyń wolontariusze prowadzili animacje dla dzieci i pomagali w pracach organizacyjnych przedsięwzięcia.

Zaangażowali się również w organizację Dnia Dziecka, mikołajek i andrzejek w Przedszkolu w Kruszyń. Wykorzystując umiejętności zdobyte na szkoleniu animacyjnym, przygotowali gry, zabawy, zabawy z chustą animacyjną, malowanie twarzy, skręcanie balonów.

Brali udział w projekcie społecznym „Akcja = Reakcja”, uczestnicząc w marszu antynazistowskim przeciwdziałającym nietolerancji oraz w debacie „Reagować czy akceptować”?

Szeroki zakres działań oraz duże zaangażowanie młodych wolontariuszy przyczyniły się do nominacji uczennic: Aleksandry Mróz, Martyny Surlejewskiej i Natalii Kochmańskiej do Nagrody Wolontariusza Roku 2015. Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się w grudniu w Filharmonii Często-

chowskiej. Statuetkę z rąk Prezydenta Miasta Częstochowy Krzysztofa Matyjaszczyka oraz tytuł Wolontariusza Roku 2015 odebrała Aleksandra Mróz. Jest to niezwykle zaszczytne wyróżnienie, szczególnie dla młodej osoby.

Wszyscy uczniowie, którzy przez trzy lata pracowali w Szkolnym Kole Wolontariatu, podejmując różnego rodzaju działania na terenie szkoły, gminy oraz powiatu, zostali nagrodzeni dyplomami podczas uroczystości zakończenia roku szkolnego. Wręczenia podziękowań dokonał Paweł Klekot, dyrektor Szkoły Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Kruszyń wraz z Jadwigą Zawadzka, wójtą gminy.

Wolontariuszem może zostać każdy. Musi spełniać specjalne wymagania jedynie w przypadku powierzenia mu zadań, do których wykonywania przepisy wymagają szczególnych kwalifikacji. Niepełnoletni potrzebują natomiast pisemnej zgody opiekuna prawnego.

Warto podkreślić, iż wolontariat przynosi korzyści nie tylko beneficjentom. Dla wolontariuszy jest to szansa zdobycia często pierwszych doświadczeń zawodowych, nabycia umiejętności pracy w zespole, co jest dobrze postrzegane przez potencjalnych pracodawców. Działanie na rzecz innych otwiera drogę do poznania samego siebie, a także zawarcia nowych znajomości czy nawet przyjaźni. To szansa na inne głębsze spojrzenie na otaczającą rzeczywistość. Przede wszystkim jednak wolontariat jest okazją do zrobienia czegoś dobrego dla drugiego człowieka, co już samo w sobie stanowi olbrzymią wartość i daje ogromną satysfakcję.

Justyna Milejska-Cień

Barbara Kosta

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

Małgorzata Gracka-Wesołek

Szkoła Podstawowa nr 50 im. W. Sikorskiego w Częstochowie

PROJEKT

« TOUR DE FRANCE AVEC JULIE ET OLIVIER », CZYLI O PROMOCJI JĘZYKA FRANCUSKIEGO W CZĘSTOCHOWIE

W dzisiejszych czasach wielokulturowość stała się powszechna, a biegła znajomość jednego języka obcego to absolutne minimum. Dobrze więc – oprócz popularnego angielskiego – znać drugi język. Dlaczego nie francuski? Oficjalny język Organizacji Narodów Zjednoczonych, Unii Europejskiej, Unii Afrykańskiej oraz Igrzysk Olimpijskich jest również, obok angielskiego, najchętniej używany przez dyplomatów, a w rankingach światowych, pod względem popularności plasuje się na piątym miejscu (po angielskim, chińskim, hiszpańskim i arabskim).

Prezydent Francji Emmanuel Macron założył wprowadzenie języka francuskiego do trójki najważniejszych języków XXI wieku. W przemówieniu wygłoszonym w Akademii Francuskiej 20 marca 2018 r. z okazji Międzynarodowego Dnia Frankofonii przedstawił koncepcję podniesienia jego rangi w systemie oświaty i wzmocnienia znaczenia na arenie międzynarodowej.

Częstochowscy nauczyciele języka francuskiego we współpracy z Urzędem Miasta niejako ubiegli plan prezydenta Macrona, podejmując inicjatywę promocyjną już we wrześniu 2017 r. Była ona owocem wizyty Charlotte Tabarant, przewodniczącej stowarzyszenia „Étoile Bleue” z Lourdes, która w sierpniu 2017 r., w ramach współpracy Częstochowy z francuskim Lourdes (nasze miasto bliźniacze od 1990 r.) spotkała się z nauczycielami i dyrektorami szkół uczących języka francuskiego. Na spotkaniu, po raz pierwszy, pojawiła się idea akcji promującej język i kulturę francuską oraz uświadamiającej znaczenie języka francuskiego w XXI wieku.

Pomysł stopniowo przeradzał się w innowacyjny projekt promocji języka francuskiego w częstochowskich szkołach, który powstał dzięki inicjatywie stowarzyszenia „Étoile Bleue” w Lourdes, zaangażowaniu i przedsiębiorczości dr. Adama Knapika, romanisty oraz współpracy i kreatywności nauczycieli języka francuskiego. Projekt wdrożyły i koordynowały Ewa Lupa i Janina Kulisiewicz z referatu Współpracy Krajowej i Zagranicznej Urzędu Miasta Częstochowy.

W ramach projektu zatytułowanego „Tour de France avec Julie et Olivier” uczniowie klas piątych mieli skorzystać z bezpłatnych lekcji języka francuskiego w drugim semestrze roku szkolnego 2017/2018.

*Lekcja języka francuskiego w SP nr 46
im. S. Żeromskiego w Częstochowie
(nauczyciel Jolanta Brzezińska-Rwidan)*

Pierwszym krokiem w pracy nad projektem było przeprowadzenie ankiety wśród rodziców uczniów częstochowskich szkół podstawowych w celu poznania ich opinii dotyczących wyboru francuskiego jako drugiego języka obcego od klasy siódmej, a także ich przekonań o samym języku, stopniu jego trudności czy przydatności w życiu zawodowym. Ogółem częstochowianie postrzegają język francuski pozytywnie, aczkolwiek powtarza się stereotypowy mit o jego dużej trudności (41% ankietowanych). Połowa respondentów zgodziła się, że stanowi on niewątpliwą atut na rynku pracy, natomiast tylko 13% uświadamia sobie obecność języka Moliera na wszystkich kontynentach. Większość ankietowanych (66%) opowiedziała się za tym, by język francuski był opcją dla uczniów klasy siódmej i wyraziła chęć zapisania dzieci na bezpłatne lekcje francuskiego prowadzone przez nauczycieli-wolontariuszy.

Następnie projekt wkroczył w drugi etap realizacji: opracowanie celów, założeń programowych oraz stworzenie ogólnej koncepcji działań metodycznych. Zajęły się tym Ewelina Makowska, nauczyciel-konsultant RODN „WOM” w Częstochowie i Merieme Ouali-Sucheca, wykładowca języka francuskiego w Studium Języków Obcych Politechniki Częstochowskiej. „Tour de France avec Julie et Olivier” został pomyślany jako wirtualna wędrówka dwójki bohaterów po 12 regionach Francji, co dało 12 lekcji rozłożonych na 12 tygodni drugiego semestru. Twórcom projektu chodziło nie tylko o zapoznanie uczniów z podstawowymi strukturami językowo-komunikacyjnymi, ale przede wszystkim o zaprezentowanie bogactwa historycznego, kulturowego i kulinarnego, ukazanie piękna krajobrazu Francji oraz podkreślenia jej

znaczenia w świecie. Ważnym celem stało się również przekonanie rodziców o korzyściach płynących ze znajomości języka francuskiego, a w konsekwencji propagowanie idei wprowadzenia tego języka do klas siódmych szkoły podstawowej.

*Lekcja języka francuskiego w SP nr 29
im. Królowej Jadwigi w Częstochowie
(nauczyciel Merieme Ouali-Sucheca)*

Ostatni etap projektu opierał się na działaniach nauczycielek-wolontariuszek. Opracowały one szczegółowe konspekty 12 lekcji wraz z materiałami dodatkowymi, z czego utworzono kompendium gotowych pomysłów na zajęcia, a zarazem mały podręcznik, ujednoliciający naukę dla 172 uczniów z 12 szkół podstawowych, które przystąpiły do projektu. Zgodnie z założeniami projektu romanistki, chcąc zaszczerpić w uczniach sympatię do języka francuskiego, odeszły od szkolnej formuły lekcji i tradycyjnych metod nauczania. Zajęcia, które przebiegały w przyjaznej atmosferze współpracy i wymiany doświadczeń, prowadzone były metodami aktywnymi, skierowanymi na elementy wizualne (fotografie, fiszki obrazkowe, mapki, krzyżówki, rebusy, prezentacje multimedialne), elementy audio (piosenki, krótkie dialogi) oraz elementy ludyczne (quizy, gry, np. „memory”, kalambury).

Uczniowie mogli uzupełniać wiedzę zdobytą na zajęciach na facebookowym fanpage’u „Język francuski w Częstochowie”, gdzie Ewelina Makowska, nauczyciel-konsultant RODN „WOM” w Częstochowie, systematycznie zamieszcza ćwiczenia online w aplikacjach Learningapps i Quizlet, piękne fotografie z Francji, ciekawostki i filmiki o życiu codziennym Francuzów, jak również informacje o przebiegu „Tour de France avec Julie et Olivier”.

Po blisko czterech miesiącach nauki przyszedł czas na uroczyste podsumowanie, które odbyło się 4 czerwca 2018 r. w Hali

Sportowej w Częstochowie przy udziale gości honorowych: Frédérica de Touchet – konsula generalnego Francji w Krakowie, Anny Krasuskiej-Terrillon – konsula honorowego Francji w Katowicach, Krzysztofa Matyjaszczyka – prezydenta Częstochowy, Sylwii Wandziuk-Obluskiej – radcy Przedstawicielstwa Walonia-Bruksela przy Ambasadzie Belgii w Warszawie, Ewy Półtorak – przedstawiciela Instytutu Języków Romańskich i Translatoryki Uniwersytetu Śląskiego oraz Zbigniewa Janusa – dyrektora Samorządowego Ośrodka Doskonalenia w Częstochowie. W centralnym miejscu zasiedli piątoklasiści jako najważniejsi uczestnicy uroczystości.

*Frédéric de Touchet,
konsul generalny Francji w Krakowie*

*Krzysztof Matyjaszczyk,
prezydent Częstochowy*

Podczas spotkania prezydent Częstochowy i konsul Francji podziękowali osobom szczególnie zaangażowanym w realizację projektu – pracownikom Urzędu Miasta, Samorządowego Ośrodka Doskonalenia w Częstochowie i Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie oraz nauczycielom-wolontariuszom i dyrektorom szkół. Przedstawicielstwo Walonia-Bruksela ufundowało bibliotekom szkolnym bogato ilustrowane belgijskie komiksy, a wolontariuszom literaturę francuskojęzyczną. Uczniowie, oprócz pięknych dy-

plomów potwierdzających udział w projekcie, otrzymali drobne upominki od wydawnictwa Hachette.

*Uczniowie klas piątych
częstochowskich szkół podstawowych*

Część rozrywkowa uroczystości, według scenariusza Merieme Ouali-Sucheckiej, obejmowała występy dzieci ze szkół częstochowskich nr 21 i 29 oraz zabawę interaktywną z udziałem piątoklasistów, wykorzystującą materiały zamieszczone na stronie „Język francuski w Częstochowie”. Można powiedzieć, że finał upłynął „śpiewająco”: wszyscy uczniowie wspólnie zaprezentowali piosenkę „Tour de France avec Julie i Olivier”, która stała się swoistym manifestem młodych częstochowskich frankofilów. Piosenka powstała z myślą o projekcie, autorką jej słów jest Małgorzata Gracka-Wesołek, nauczycielka-wolontariuszka, a muzykę skomponował Michał Rorat, częstochowski muzyk, kompozytor i pedagog.

*Ewelina Makowska, Krzysztof Matyjaszczyk,
Barbara Kosta, Frédéric de Touchet,
Adam Knapik, Paweł Klimek*

4 czerwca 2018 r. w hali przy ulicy Żużlowej dzieci wraz z publicznością zaśpiewały piosenkę towarzyszącą projektowi „Tour de France avec Julie et Olivier”. Miejmy nadzieję, że Częstochowa postawi na wielojęzyczność i przedłuży uczestnikom projektu fascynujące rendez-vous z Francją...

„Tour de France avec Julie et Olivier”

Muzyka: Michał Rorat

Słowa: Małgorzata Gracka-Wesołek

1. Rusza wielki wyścig z Julie i Olivier.
Dalej przyjacielu, proszę, przyłącz się!
Spakuj słówka do plecaka,
całkiem sporo już ich znasz.
Bonjour.
Pardon.
Merci.
I w drogę! Bon voyage!
Ref. Francuski zawsze cool
i czeka na Twój start,
z nim sukces murowany,
on zachodu wart!
Bo liderem jest, kto francuski zna:
Parlez-vous français ?
– Bien sûr.
– Chapeau bas !
2. Na półmetku ciężko,
lecz pomyśl o Grand Prix.

Już Paryż mruga z dala,
zaprasza: Bienvenue !
Więc trzymaj się czołówki
i na metę pędź co tchu:
Oh, là, là.
Oui.
Bravo !
Twoje z Francją rendez-vous!

Ref. Francuski zawsze cool
i czeka na Twój start,
z nim sukces murowany,
on zachodu wart!
Bo liderem jest, kto francuski zna:
Parlez-vous français ?
– Bien sûr.
– Chapeau bas !

**Zdjęcia z archiwum Urzędu Miasta Częstochowy
K. Powata i dr A. Knapik**

**Barbara Kosta
Małgorzata Gracka-Wesołek**

Dorota Liberda

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

WIE KANN MAN EFFEKTIV DEN WORTSCHATZ IM DAF-UNTERRICHT VERMITTELN? TIPPS FÜR DIE ARBEIT MIT DEN LRS-SCHÜLERN

Die Arbeit mit dem Wortschatz spielt im Fremdsprachenunterricht eine sehr wichtige Rolle. Wörter bilden ein Fundament für die Sprache. Beim Erwerb einer Fremdsprache sind alle Sprachfertigkeiten zu entwickeln. Zum vollen Erfolg sind die Wortschatzkenntnisse unentbehrlich. Jeder Schüler ist anders und nimmt auf andere Art wahr, z.B. die einen lernen sehr gut mit visuellen Mitteln, die anderen brauchen auditive Mittel, um den Stoff richtig zu beherrschen. Ein Lehrer hat oft eine harte Nuss zu knacken, um einen Unterricht abwechslungsreich zu gestalten und alle zum Lernen zu motivieren. Die Schüler mit besonderen Schwierigkeiten benötigen eine zusätzliche Förderung. Im folgenden Text werden die Tipps für die Wortschatzarbeit mit den LRS¹-Schülern (Legasthenikern) im Fremdsprachenunterricht erwähnt.

Am einfachsten wäre es natürlich, jeweils eine Hausaufgabe (Wortschatz auswendig lernen) aufzugeben und die Wörter während der Klassenarbeit zu überprüfen. Aber man könnte auch mit verschiedenen Strategien unterrichten und die den Schülern beibringen. Es gibt viele Lernstrategien für die Arbeit mit der Wortschatz in einer fremden Sprache. Die LRS-Schüler brauchen eine didaktische Unterstützung. Sie verwechseln oft ähnliche Wörter. Beim Schreiben/Sprechen werden die Buchstaben vertauscht, hinzugefügt oder ausgelassen. Die Wörter müssen regelmäßig wiederholt werden. Empfehlenswert sind multisensorische Methoden. Da werden die unterschiedlichen Sinneskanäle angesprochen. Neue Wörter sollten oft gehört, gelesen, gesprochen und geschrieben werden.

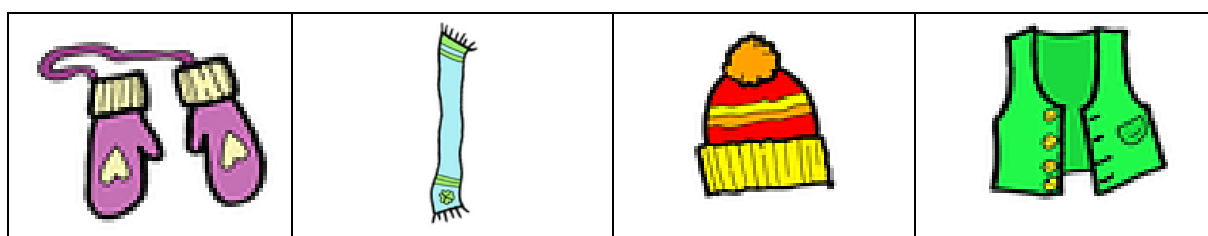
Beim Üben von Vokabeln können die Lernenden mit **Karteikarten** arbeiten, die sie selbst vorbereiten. Die Vorderseite sollte mit einem Wort in der Fremdsprache beschriftet werden, auf der Rückseite sollte ein muttersprachliches Äquivalent oder eine Zeichnung dafür stehen. Ein neues Wort sollte deutlich und kann farbig geschrieben werden. Dieses Mittel eignet sich sehr gut dafür, die Schüler im Unterricht zu aktivieren.

Die neuen Wörter sollten anschaulich präsentiert werden und **thematisch** geordnet werden. Der Lehrer kann zuerst eine Wortschatzliste mit Bildern verteilen. Als Übung 1 bekommen die Schüler eine Zuordnungsaufgabe. Anschließend könnten die sie auch die Übung 2 lösen und die präsentierten Wörter z.B. nachzeichnen (s. Übung 1 und 2).

Wortschatzliste: Kleidung (Auszug)

der Rollkragen	die Kapuzenbluse	der Hut	das Kleid
----------------	------------------	---------	-----------

die Handschuhe	der Schal	die Mütze	die Weste
----------------	-----------	-----------	-----------

Übung 1 – Kleidung: Ordne richtig zu.

der/das Sakko	die Jeansjacke	die Kapuzenjacke	die Damenjacke
---------------	----------------	------------------	----------------

Übung 2 – Kleidung: Zeichne die Wörter nach.

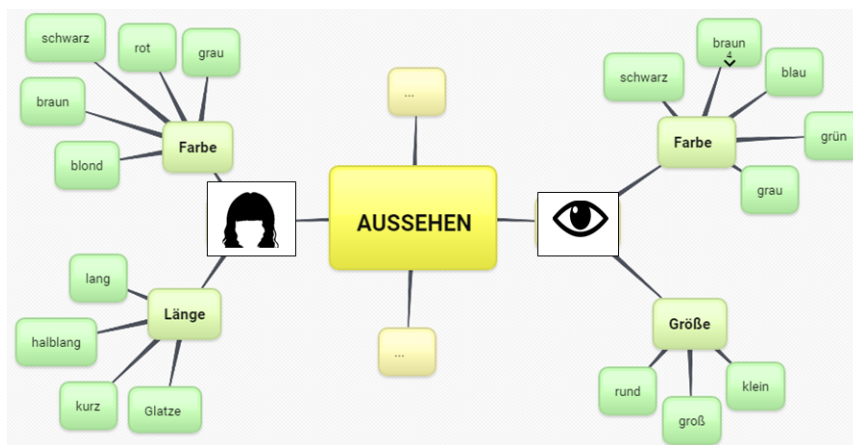
die Weste	der Bademantel	der Regenmantel	der Mantel

In der Arbeit mit den LRS-Schülern sind zahlreiche Visualisierungsmethoden anzuwenden. Im Fremdsprachenunterricht können die Schüler verschiedene Formen von bunten **Assoziogrammen** anfertigen. Sie können die Wörter zu einem bestimmten Thema sammeln und dann in den **Wortwolken** präsentieren.

intelligent
fleißig lustig faul
sensibel
nett ehrlich
hilfsbereit faul fleißig nervös

Wortwolke zum Thema „Charaktereigenschaften“ (WordArt von D. Liberda)

Neue Vokabeln sollten mit den schon bekannten Wörtern verknüpft werden. Eine der erfolgreichsten Methoden ist eine **Mind-Map**. Damit wird das Vorwissen der Schüler effektiv aktiviert. In diesem Falle sind die digitalen Tools empfehlenswert, wie z.B. **bubbl.us**. Auf <https://bubbl.us/> können die Mind-Maps online erstellt und gespeichert werden. Wir können dies jederzeit weiterbearbeiten. Mit Bubbl.us arbeiten die Schüler im Unterricht interaktiv. Es ist ein großer Vorteil davon: sie kommunizieren sich ständig miteinander und arbeiten in einer Gruppe. Ein Beispiel für eine Bubbl.us-Übung ist eine Mind-Map zum Thema „Aussehen“:

Mind-Map zum Thema „Aussehen“ (Bubbl.us von D. Liberda)

Wie schon vorher erwähnt verwechseln die LRS-Schüler oft ähnliche Wörter. Beim Schreiben/Sprechen werden die Buchstaben vertauscht, hinzugefügt oder ausgelassen. Eine klassische LRS-Übung ist ein **Suchsel**. Die Schüler suchen in einem Gitternetz nach versteckten Wörtern. Man kann auf diese Weise Wortschatz sowie Rechtschreibung üben. Am Anfang suchen die Schüler nach entsprechenden Vokabeln und dann können sie kurze Sätze oder Geschichten mit dem gesammelten Wortschatz bilden. Es gibt einige Möglichkeiten, online solche Gitterrätsel zu erstellen, auf www.suchsel.de.vu:

Homepage: www.suchsel.de.vu

Mit Visualisierungsmethoden können die Schüler die Vokabeln mit weniger Stress und nachhaltiger lernen. Auf diese Weise wird ihre Leistungsmotivation gefördert.

Dorota Liberda

Przypisy:

- ¹ LRS: Lese- und Rechtschreibstörung/Legasthenie (von lateinisch *legere* ‚lesen‘ und altgriechisch ἀσθένεια *asthénēia*, deutsch ‚Schwäche‘, also ‚Leseschwäche‘), auch Lese-Rechtschreib-Störung, Lese-Rechtschreib-Schwäche genannt) = massive und lang andauernde Störung des Erwerbs der Schriftsprache (geschriebene Sprache).
Quelle: https://de.wikipedia.org/wiki/Lese-_und_Rechtschreibst%C3%B6rung, [dostęp 4.07.2018]

Bibliografia:

- Bundesverband Legasthenie und Dyskalkulie e.V. (Hrsg.): Fremdsprachenwahl. Fragen und Antworten zum Fremdsprachenerwerb, Bonn 2013 (Informationsbroschüre 3).
Neuner, Gerhard (1990): Mit dem Wortschatz arbeiten. Systematisches Wörterlernen im Deutschunterricht – neu zu entdecken. In: Fremdsprache Deutsch 3.
Rampillon, Ute (1995): Lernen leichter machen. Deutsch als Fremdsprache. Ismaning: Hueber.
Sassenroth, Martin: Was bedeutet das Erlernen einer Fremdsprache für ein LRS-Kind?, in: Schulte-Körne, Gerd (Hrsg.): Legasthenie: Zum aktuellen Stand der Ursachenforschung, der diagnostischen Methoden und der Förderkonzepte, Verlag Dr. Winkler, Bochum 2002.
Sellin, K. (2008). Wenn Kinder mit Legasthenie Fremdsprachen lernen (2 ed.). München: Reinhardt.

Zdjęcia:

- <https://pixabay.com/illustrations/clothing-boots-shoes-shorts-scarf-736033/>, [dostęp 4.07.2018].
<https://pixabay.com/vectors/blouse-clothes-clothing-colorful-1297721/>, [dostęp 4.07.2018].

Ewelina Makowska

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

OÙ SE TROUVE LE MUSÉE DU LOUVRE ?

Je voudrais vous proposer de travailler avec vos élèves un thème culturel, notamment celui du musée du Louvre. Est-ce un sujet qui va attirer les jeunes ? Personnellement, je crois que ce n'est pas forcément le sujet qu'ils vont trouver passionnant. Pourtant, je pense que la culture fait partie de l'apprentissage de la langue. Alors, comment faire pour convaincre les apprenants de travailler sur la culture ? Leur proposer un thème culturel général mais vu sous un autre angle : en tant que curiosité, en découvrant un aspect méconnu d'une réalité ou travaillé d'une façon ludique !

Tout le monde sait ce que c'est le Louvre et croit savoir répondre à la question *Où se trouve le Musée du Louvre ?* Mais la réponse à cette question, qui paraît anodine et on a du mal à s'imaginer qu'une personne cultivée ne sache pas y répondre, n'est pas forcément évidente parce qu'il y existe trois bonnes réponses : à Paris, à Lens et à Abu Dhabi. Mais oui, actuellement, on peut dire que le Louvre se trouve à ces trois emplacements.

Je vous propose donc des activités (niveau B1) grâce auxquelles vos élèves pourront découvrir cette actualité culturelle. Ils auront aussi la possibilité de réviser ce qu'ils savent déjà sur le Grand Louvre de Paris et, peut-être, élargir leurs connaissances sur le plus célèbre musée du monde.

ACTIVITÉ n°1
C'est quoi, le Louvre ?

Cette activité est basée sur une vidéo du site [1jour1actu.com](https://www.1jour1actu.com) :
<https://www.1jour1actu.com/info-animee/cest-quoi-le-louvre/> [dostęp 4.07.2018].

Avant la visualisation :

1. Mettez-vous en petits groupes et notez tout ce que vous savez sur le Musée du Louvre (lieu, histoire, œuvres, architecture...).
2. Regardez les exercices ci-dessous et essayez de les faire avant de regarder la vidéo. Ensuite, comparez vos réponses avec celles des autres groupes. Enfin regardez la vidéo et complétez les informations ou corrigez celles qui sont incorrectes.

Pendant la visualisation :

3. Le Louvre avant et maintenant. Entourez les mots qui désignent les rôles joués par le Louvre dans le passé et actuellement.

une cathédrale une résidence royale un stadeun musée
le Ministère des Finances un théâtre une prison
une université le Ministère de l'Éducation une salle de concerts

4. Cochez la bonne réponse :

a) Le Louvre a été construit :

- ☐ au VIIIe siècle,
☐ au XVIIIe siècle,
☐ il y a 8 siècles.

b) Le Louvre se trouve à Paris :

- ☐ sur la rive droite de la Seine,
☐ sur la rive gauche de la Seine,
☐ sur l'Île de la Cité.

c) Pour visiter le Louvre, il faut :

- ☐ 4 jours,
☐ 14 jours,
☐ 40 jours.

5. Complétez les phrases :

Le projet du Grand Louvre a été initié par le Président _____. Il a été réalisé dans les années _____. C'est à cette époque-là que la ____ de verre a été conçue par l'architecte _____.

6. Mettez les chefs-d'œuvre du Louvre dans l'ordre chronologique de la création : de la plus ancienne à la plus récente.

1. La Joconde¹

☐

2. La Vénus de Milo²

☐

3. La Victoire de Samothrace³

☐

Après la visualisation :

Production orale

7. Répondez aux questions :

- a) Est-ce que vous avez déjà eu l'occasion de visiter le Louvre ? Qu'est-ce qui vous a plu le plus/le moins ? Sinon, vous auriez envie de visiter ce musée ? Pourquoi (pas) ?
- b) Avez-vous visité d'autres grands musées ? Lesquels ? Vous les avez aimés ?
- c) Quel est le musée que vous voudriez visiter ? Pourquoi ?
- d) À votre avis, quels sont les musées les plus visités dans votre pays ? Vous les connaissez ?
- e) Vous avez votre musée préféré où vous aimez revenir ?

ACTIVITÉ n°2

Louvre-Lens

Une fois, les exercices sur le Grand Louvre de Paris faits, vous pouvez proposer à vos élèves de continuer cette découverte culturelle sur les deux autres musées. Commençons par celui qui est situé en France, à Lens. Demandez à vos élèves de trouver sur Internet les informations suivantes :

- a) Où se trouve Lens ?
- b) Il y a combien d'habitants dans cette ville ?
- c) Est-ce une grande ville ?
- d) Qu'est-ce qu'il y a à visiter à Lens ?

Toutes ces informations se trouvent sur le site de wikipedia.fr⁴. Sur le même site, vous pouvez trouver le texte de l'exercice suivant.

Exercice : Lisez le texte ci-dessous et complétez-le avec les mots suivants :

*pédagogiques / nouveau / choisie / visiteurs / inauguré / an / expositions
/ République / décentralisée / ministre*

Le 29 novembre 2004, lors d'une visite à Lens, le Premier _____ Jean-Pierre Raffarin a annoncé que l'ancienne cité minière avait été _____ pour recevoir l'antenne _____ du musée du Louvre. Le 4 décembre 2012, un _____ bâtiment de 18 000 m² a été _____ par le président de la _____ François Hollande [...]. Il reçoit en alternance avec le musée parisien 500 à 600 œuvres majeures ainsi que des _____ temporaires. Différents espaces _____ ont été construits.

Les organisateurs espéraient accueillir 700 000 _____ l'année de l'ouverture, puis un demi-million par _____. Finalement, le nombre de visiteurs pour la première année s'établit à environ 900 000⁵.

ACTIVITÉ n°3

Louvre Abu Dhabi

Maintenant passons au musée le plus récent et le plus exotique, celui d'Abu Dhabi. Trouvant le texte de Wikipedia relativement difficile, j'ai choisi la version de ce site adressée aux enfants de 8 à 13 ans – vikidia.fr.

Exercice : Lisez le texte sur le musée du Louvre Abu Dhabi, puis dites si les phrases sont vraies ou fausses.

Louvre Abu Dhabi

Le Louvre a passé en 2010, un accord avec les Émirats arabes unis pour que soit construit un « Louvre Abu Dhabi ». Ce projet consiste à ce que le Louvre prête environ 300 œuvres au futur musée (pour qu'il ait le temps de se constituer sa collection) et qu'en échange, les Émirats arabes unis versent environ 1 milliard d'euros aux musées français.

Le projet architectural, confié à Jean Nouvel, devrait se terminer en 2014. De nombreuses critiques ont été prononcées envers ce projet⁶.

		Vrai	Faux
1.	Le Louvre a signé un contrat avec les Émirats arabes unis en 2010.		
2.	Le musée français a offert au musée des Émirats environ 300 œuvres.		
3.	Les Émirats arabes payent le prêt des œuvres.		
4.	Le projet du bâtiment plaît à tout le monde.		

Louvre Abu Dhabi

Phpeter, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Louvre_Abu_Dhabi_Dec_17.jpg [dostęp 4.07.2018]

ACTIVITÉ n° 4

Si vos élèves sont intéressés par le Louvre, vous pouvez leur proposer également ces activités supplémentaires sur le musée du Louvre et d'autres musées parisiens.

Le Louvre

Lisez le texte et complétez-le en choisissant la bonne réponse.

Le musée du Louvre est un des plus grands **1.** _____ du monde. C'est aussi le plus grand musée **2.** _____. Situé au cœur de la ville de Paris, **3.** _____ de la rive droite de la Seine. Le bâtiment est un **4.** _____ palais royal. Il est **5.** _____ dans un axe qui comprend la Concorde, l'Étoile et va jusqu'à La Défense. C'est aussi le plus vaste musée au monde avec 210 000 m² dont 60 600 m² de galeries [...].

Les **6.** _____ chefs-d'œuvre du musée du Louvre sont des peintures, sculptures, dessins, céramiques, objets archéologiques et objets d'art...

Parmi les pièces les plus célèbres du musée se **7.** _____ le *Code d'Hammurabi*, la *Vénus de Milo*, la *Joconde* de Léonard de Vinci, et *La Liberté guidant le peuple* d'Eugène Delacroix... Le Louvre est le musée le plus visité au monde, avec 8,3 millions de visiteurs en 2006⁷.

1. a) musée
b) musées
2. a) parisien
b) parisienne
3. a) prêt
b) près
4. a) ancien
b) ancienne

5. a) situé
b) situer
6. a) principaux
b) principales
7. a) trouvent
b) trouve

Autres musées parisiens

Lisez le texte et dites où on peut voir les arts suivants : *les arts asiatiques / les arts d'Océanie / les arts d'Amérique / les œuvres créées au XIXe et au XXe siècles (2x) / les arts d'Afrique.*

À Paris, les œuvres postérieures à 1848 sont [...] exposées au musée d'Orsay et au Centre Pompidou, tandis que les arts asiatiques sont la spécialité du musée Guimet, et les arts d'Afrique, d'Amérique et d'Océanie sont ceux du musée du quai Branly⁸.

Le musée d'Orsay	Le Centre Pompidou	Le musée Guimet	Le musée du quai Branly

Pour terminer ce thème, vous pouvez proposer à vos élèves la tâche suivante : à l'aide du site du Musée du Louvre, ils organisent la visite pour leur classe. Ils choisissent la date, les horaires, les œuvres qu'ils veulent voir. Ils peuvent également penser au repas pris dans l'enceinte du musée, à un petit souvenir pour leur professeur principal ou un ami. À vous de compléter cette consigne, si vous le souhaitez.

Corrigé

ACTIVITÉ n°1

1. Réponses libres.
2. Réponses libres.
3. Une résidence royale, un musée, le Ministère des Finances et une prison.
4. a. Le Louvre a été construit il y a 8 siècles.
b. Le Louvre se trouve à Paris sur la rive droite de la Seine.
c. Pour visiter le Louvre, il faut 4 jours.
5. Le projet du Grand Louvre a été initié par le Président **François Mitterand**. Il a été réalisé dans les années **1981-1999** C'est à cette époque-là que la **pyramide** de verre a été conçue par l'architecte **Ieoh Ming Pei**.
6. 1. La Vénus de Milo, 2. La Victoire de Samothrace, 3. La Joconde.
7. Réponses libres.

ACTIVITÉ n°2

Louvre-Lens

- a) Lens se trouve au Nord de la France.
- b) Il y a 30 mille habitants.
- c) Non, Lens n'est pas une grande ville.
- d) En général, Lens n'est pas une ville touristique. Il y a juste quelques églises à visiter mais depuis 2012 il y a l'antenne du Louvre.

Exercice :

Le 29 novembre 2004, lors d'une visite à Lens, le Premier **ministre** Jean-Pierre Raffarin a annoncé que l'ancienne cité minière avait été **choisie** pour recevoir l'antenne **décentralisée** du musée du Louvre. Le 4 décembre 2012, un **nouveau** bâtiment de 18 000 m² a été **inauguré** par le président de la **République** François Hollande [...]. Il reçoit en alternance avec le musée parisien 500 à 600 œuvres majeures ainsi que des **expositions** temporaires. Différents espaces **pédagogiques** ont été construits.

Les organisateurs espéraient accueillir 700 000 **visiteurs** l'année de l'ouverture, puis un demi-million par **an**. Finalement, le nombre de visiteurs pour la première année s'établit à environ 900 000.

ACTIVITÉ n°3
Louvre Abu Dhabi

		Vrai	Faux
1.	Le Louvre a signé un contrat avec les Émirats arabes unis en 2010.	X	
2.	Le musée français a offert au musée des Émirats environ 300 œuvres.		X
3.	Les Émirats arabes payent le prêt des œuvres.	X	
4.	Le projet du bâtiment plaît à tout le monde.		X

ACTIVITÉ n°4
Le Louvre

1. b. musées
2. a. parisien
3. b. près
4. a. ancien
5. a. situé
6. a. principaux
7. a. trouvent

Autres musées parisiens

Le musée d'Orsay	Le Centre Pompidou	Le musée Guimet	Le musée du quai Branly
les œuvres créées au XIX ^e et au XX ^e siècles	les œuvres créées au XIX ^e et au XX ^e siècles	les arts asiatiques	les arts d'Océanie, les arts d'Amérique, les arts d'Afrique

Ewelina Makowska

Przypisy:

- ¹ Par C2RMF: Galerie de tableaux en très haute définition: image page – Cropped and relevelled from File: Mona Lisa, by Leonardo da Vinci, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=15442524>, [dostęp 4.07.2018].
- ² Par Livioandronico2013 – Travail personnel, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=54858474>, [dostęp 4.07.2018].
- ³ Par Lyokoï88 – Travail personnel, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=39152764>, [dostęp 4.07.2018].
- ⁴ [https://fr.wikipedia.org/wiki/Lens_\(Pas-de-Calais\)#Louvre-Lens](https://fr.wikipedia.org/wiki/Lens_(Pas-de-Calais)#Louvre-Lens), [dostęp 4.07.2018].
- ⁵ Idem.
- ⁶ https://fr.wikidia.org/w/index.php?title=Mus%C3%A9_du_Louvre&oldid=1068920#Le_Louvre_Abu_Dhabi, [dostęp 4.07.2018].
- ⁷ Idem.
- ⁸ Idem.

Anna Płusa

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna RODN „WOM” w Częstochowie

POWIATOWY KONKURS POETYCKI „WYPISAĆ TO, CO CZUJĘ”

24 kwietnia 2018 r. w Publicznej Bibliotece Pedagogicznej Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie odbyło się uroczyste rozstrzygnięcie Powiatowego Konkursu Poetyckiego „Wypisać to, co czuję”.

Organizatorem konkursu była Szkoła Podstawowa nr 31 z Oddziałami Integracyjnymi w Częstochowie.

Do udziału w konkursie na napisanie wiersza inspirowanego twórczością Ludmiły Marjańskiej w związku z przypadającą w 2018 r. 95. rocznicą urodzin poetki zostali zaproszeni uczniowie klas IV–VII szkół podstawowych Częstochowy i powiatu częstochowskiego.

Powiatowy Konkurs Poetycki „Wypisać to, co czuję” był zorganizowany pod honorowym patronatem Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie przy współpracy z Publiczną Biblioteką Pedagogiczną Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie.

Cele konkursu to:

1. Popularyzowanie wśród uczniów twórczości wybitnej częstochowskiej poetki.
2. Zachęcenie do pisania i doskonalenia warsztatu pisarskiego ucznia.
3. Kształtowanie umiejętności wyrażania uczuć poprawną polszczyzną.
4. Rozwijanie wrażliwości na piękno języka ojczystego.
5. Kulturowanie i propagowanie kultury słowa.

Laureaci Powiatowego Konkursu Poetyckiego „Wypisać to, co czuję” wraz z organizatorami

Laureaci konkursu:

K A T E G O R I A : K L A S Y 7

I MIEJSCE

„Miłość”, Zuzanna Michowicz

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 53 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Częstochowie
opiekun: Mirosława Wtorkowska

Miłość, kto cię tak nazwał?
Kto stwierdził, że to piękne cudowne uczucie?
Dlaczego to dar i komu jest to potrzebne?
Miłość jest podstępna, przychodzi
niezapowiedziana, nieproszona
I zostaje z nami.
Potrafi nas ranić, jak pocisk z pistoletu,
a my jej na to pozwalamy.

Godzimy się, by z nami była
choć nie zawsze jesteśmy na to gotowi
I tego chcemy.
Z czasem nią przesiąkamy, akceptujemy
Ją i nawet jej pragniemy.
Jest śmiertelnie poważna
i nigdy nam nie pozwala
o sobie zapomnieć.
Nie wiemy czy miłość jest z nami
na dobre i na złe,
ale wiemy, że bez niej nie dałoby się żyć.
Nie moglibyśmy żyć bez osoby,
która tę miłość nam daje.

II MIEJSCE

„Łąka dla Siostry”, Adam Rybka

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Rędzinach
opiekun: Lilla Wieczorek

Wesołe majowe słonko,
nad wesołą majową łąką,
świeci tej łące majowo,
kolorowo i krokusowo!

Zabiorę tam młodszą Siostrę!
Zobaczy....Poczuje...wiosnę!
Urzekną Ją żółte żonkile,
Przy stokrotce przystanie na chwilę.
Tam, gdzie ważka i biedronka
Uśmiechnie się Siostra do słonka!

III MIEJSCE

„Dwa gramy lęku”, Patrycja Włodarczyk

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 31 w Częstochowie
opiekun: Ewa Ossowska

Mała niczym rosa
co powstaje w mroku,
skromna jak dziecko
co mówić nie mogło.

Kroczy nieśmiało
poprzez mchy, trawy
i mija ospale
wszystkie zwierzęta jakby miała obawy.

Ma na swojej twarzy
wyraz pełen wdzięku,
ale cały czas posiada
dwa gramy lęku.

Lecz mama jej mówi,
że jakoś to będzie,
ale ona – mała sarna
nie wierzy w to zaklęcie.

KATEGORIA: KLASY 6

I MIEJSCE

„Dlaczego dorośli”, Sylwia Łuszczyńska

Szkoła Podstawowa nr 12 im. Bolesława Chrobrego w Częstochowie
opiekun: Agnieszka Frejlich

Dlaczego dorośli nie biegają po podwórku?
Dlaczego dorośli nie chodzą po murku?
Dlaczego dorośli nie jeżdżą rowerkiem?
Dlaczego dorośli pędzą do pracy biegiem?
Dlaczego dorośli – to dorośli?
Wiem!

Pewnie dlatego, że urośli!
Lecz czasem mi się zdaje,
Sama nie wiem,
że gdy patrzę na dziadka swojego,
widzę małe dziecko –
tylko w skórze dorosłego.

II MIEJSCE

„Nadeszła wiosna”, Oliwia Dyner

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Rędzinach
opiekun: Ewa Grabara

Nadeszła powoli.
Nie nastała przed czasem.
Skrajem tonącego śniegu nadchodzi,
słysząc ją z oddali.
Nie śpieszno jej wcale.
Wianek z polnych kwiatów
widnieje na jej głowie.
Złote długie włosy
powiewają na delikatnym wietrze.
Uśmiech błąka się na jej promiennej twarzy.

Listeczki zielenią się na jej widok.
Zwierzęta wychodzą ze swych domów,
by hucznie powitać panienkę.
Ona zaś dumnie kroczy pośród
niegdyś pozbawionych życia szarych pól.
Zastąpiła je zielenią
obfitującą w różnorodne kwiaty.
Świat powolutku budzi się z głębokiego snu.
Nadeszła wiosna.

III MIEJSCE

„Zima jest...”, Natalia Bogus

Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza we Wręczycy Wielkiej
opiekun: Edyta Gazda

Zima jest....
I tak cichutko,
idziesz sobie krótką dróżką,
podreptujesz jedną nóżką.
I tak myślisz sobie w głowie,
o tej wiosnie kolorowej,
że są kwiaty i wróbelki,

takie małe elemelki,
że tak słońce mocno świeci
i się cieszą wszystkie dzieci.
To twój wyobraźni świat,
cały milion jest on wart.
A gdy znów otworzysz oczy
niespodzianka Cię zaskoczy.

III MIEJSCE

„Topola wysoka”, Maja Nowakowska

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 31 w Częstochowie
opiekun: Aleksandra Bednarska-Chłopaś

Kwiatek do kwiatka:
– Marna ta topola,
poniewiera się koło jeziora,
i zawsze jest zielona.
Nie pachnie tak jak my,
nie ma paków kolorowych.
Na to rzekła topola:
– Ja? Cała zielona?

Wy nie znacie mych korzyści,
wasze słowo się nie ziści.
Patrzę na świat z wysoka,
przede mną góry, bryza morska!
A wy widzicie tylko trawę wieczną,
mrówkę bezszelestną,
początek mej kory,
i każdej innej topoli.

K A T E G O R I A: K L A S Y 5

I MIEJSCE

„Dmuchawiec”, Mateusz Rymkiewicz

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 31 w Częstochowie
opiekun: Ewa Ossowska

Na zielonej łądźce rozwinął się mały kwiat
Codziennie wystawiał głowę do słońca
Niecierpliwie czekając kiedy zamieni się
w puchatą kulkę.
Tak bardzo chciał być lekki niczym piórko
By letni wiatr mógł go zabrać
w najdalsze zakątki łąki
Słońce ogrzewało kwiat

Aż pewnego dnia nie było już żółtych płatków
Na zielonej łądźce stała kula białego puchu.
Dmuchnął wiatr,
puchate cząsteczki
zawirowały wysoko nad łąką.
Jaka ona piękna, kolorowa.
Marzenia się spełniają,
trzeba tylko w nie wierzyć.

II MIEJSCE

„Wiosenna samba”, Magdalena Janik

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 53 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Częstochowie
opiekun: Mirosława Wtorkowska

Zatańczyły pszczoły,
Razem z motylami.
Jaskółki przyfrunęły:
„Chcemy tańczyć z Wami”.
„Jest nas dzisiaj więcej,
Więc już o tym wiecie,
Że od dzisiaj właśnie,
Wiosna jest na świecie!”
Przyszło zwierząt więcej,
Słyszając takie słowa.

Były: żuki, kruki, mrówki.
Była także sowa!
Zatańczyły sambę,
Na leśnej polanie,
Ciesząc się, że do zimy
Czas długi zostanie.
Wraz z nimi tak bardzo
Cieszyło się słońko,
że było wesoło
I bardzo gorąco.

K A T E G O R I A: K L A S Y 4

I MIEJSCE

„Krokodyl i żaba”, Maja Gruca

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 31 w Częstochowie
opiekun: Grażyna Bich

Raz krokodyl bardzo duży
Chciał wytaplać się w kałuży.
Zbliżył się do tataraku,
Żywej duszy tu – ni znaku.
Więc pomyślał – dobry czas,
by zanurzyć się choć raz.

Nie był śmiały ten krokodyl,
Bał się też głębokiej wody.
A kałuża była płytka
Tu i tam zatańczy rybka.

II MIEJSCE

„Z psem, z kotem”, Julia Radecka

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Rędzinach
opiekun: Katarzyna Jasińska

Z psem na spacer wyjdę rano,
kot czeka by mu mleka wlano.
Pies przed drzwiami na mnie szczeka,
Kiedy kotu daję mleka.
Pies za smycz mnie ciągle szarpie,
kot przy stawie spogląda na karpie.
Pies na jeża kły już szczerzy,
kot grzbiet wygiął, sierść się jeży.

Z psem na polu zbieram maki,
kot poluje tu na ptaki.
Pies do rzeki może wejść,
kot z drzew nie umie zejść.
Z psem gram w piłkę gdy się nudzi,
kot przed obiadem się budzi.
Psa ciągle za uchem drapię.
Kot śpi nadal na kanapie.
Pies w nocy obok mnie drzemie,
kot oczkami mruga
Bo właśnie wybiła godzina druga.

III MIEJSCE

„Delfiny”, Damian Pisula

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 31 w Częstochowie
opiekun: Grażyna Bich

W ciemne głębiny
wpłynęły delfiny.
Bardzo się zasmuciły,
że się zgubiły.

– „Co teraz zrobimy,
gdy nic nie widzimy?”
Jeden z nich odpowiedział:
– „W tak trudnej sytuacji
użyjemy echolokacji”.

Wszystkim zwycięzcom serdecznie gratulujemy i zapraszamy do udziału w kolejnej edycji konkursu.

Anna Płusa

Katarzyna Kucharzewska

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna RODN „WOM” w Częstochowie

POWIATOWY KONKURS RECYTATORSKI „POETYCKIE KRAJOBRAZY” POŚWIĘCONY POEZJI ZBIGNIEWA HERBERTA

25 października 2018 roku w Regionalnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie odbył się Powiatowy Konkurs Recytatorski „Poetyckie Krajobrazy”, poświęcony poezji Zbigniewa Herberta w związku z ustanowieniem roku 2018 „Rokiem Zbigniewa Herberta”. Konkurs adresowany do uczniów klas 7 i 8 szkoły podstawowej i 3 klasy gimnazjum miasta Częstochowy oraz powiatu częstochowskiego zorganizowała Publiczna Biblioteka Pedagogiczna RODN „WOM” w Częstochowie. W tym roku odbyła się ósma edycja konkursu, który cieszy się stale dużym zainteresowaniem wśród uczniów Częstochowy i regionu częstochowskiego.

K POWIATOWY O N K U R S Poetyckie Krajobrazy S RECYTATORSKI

Honorowy patronat nad konkursem objął Krzysztof Smela, Starosta Częstochowski oraz Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich Oddział w Częstochowie.

Uczestników konkursu oraz członków komisji konkursowej powitała Renata Lipniewska, wicedyrektor ds. bibliotek pedagogicznych RODN „WOM” w Częstochowie.

Mottem konkursu stały się słowa poety: „Naród, który traci pamięć, traci sumienie”.

Celem konkursu było upamiętnienie twórczości jednego z najwybitniejszych polskich poetów, eseisty i dramaturga – Zbigniewa Herberta, popularyzacja jego dorobku artystycznego, rozwijanie recytatorskich i aktorskich uzdolnień młodzieży, upowszechnia-

nie kultury języka polskiego, inspirowanie młodego pokolenia do aktywnego uczestnictwa w kulturze, wzbudzenie zainteresowania poezją polską oraz krzewienie kultury żywego słowa.

Wystawa poświęcona postaci Zbigniewa Herberta towarzysząca konkursowi

Podczas konkursu uczniowie prezentowali jeden z wybranych przez siebie wierszy Zbigniewa Herberta. Recytacja odbywała się bez mikrofonu i materiałów audiowizualnych.

W tegorocznej edycji udział wzięło 17 uczniów z Częstochowy i powiatu częstochowskiego (12 ze szkół z Częstochowy i 5 z powiatu częstochowskiego).

Opiekę merytoryczną nad uczniami sprawowali nauczyciele z danej szkoły.

Prezentacje uczestników oceniała komisja konkursowa w składzie:

Beata Raczyńska – przewodnicząca komisji, nauczyciel bibliotekarz Publicznej Biblioteki Pedagogicznej RODN „WOM” w Częstochowie,

Anna Kostrzewa – nauczyciel polonista Prywatnej Szkoły Podstawowej *Sokrates* w Częstochowie,

Barbara Strzelbicka – częstochowska poetka, emerytowany nauczyciel polonista, laureatka wielu nagród literackich, członek Klubu Literackiego „Złota Jesień”

oraz do Literackiego Towarzystwa Wzajemnej Adoracji „Li-TWA”,

Dorota Musiał – instruktor ds. teatralnych i literackich Regionalnego Ośrodka Kultury w Częstochowie,

Ilona Kowalska – bibliotekarz, kierownik Filii nr 9 Biblioteki Publicznej im. dr. Władysława Biegańskiego w Częstochowie,

Tadeusz Piersiak – dyrektor Muzeum Częstochowskiego.

Zgodnie z regulaminem na ocenę recytacji miały wpływ następujące elementy: dobór repertuaru, stopień opanowania tekstu, artystyczna interpretacja utworu, kultura słowa i ogólne wrażenia artystyczne.

Na zakończenie, Tadeusz Piersiak wygłosił podsumowanie obrad komisji konkursowej. Stwierdził, że zdaniem jury uczniowie wybrali różnorodny repertuar, zaprezentowali dojrzałe i przemyślane interpretacje, wykazali się dużą wrażliwością na poetyckie słowo.

Wiersze dotyczyły tematu miłości, nadziei, istoty człowieczeństwa we współczesnym świecie, propagowały wzorce moralne. Uczniowie wybrali utwory, które podkreślały, iż podstawowymi wartościami, jakimi człowiek powinien się kierować w życiu są: godność, odwaga, wierność wyznawanym zasadom, a więc dawały kierunkowskazy dla każdego człowieka, który szuka własnej drogi.

Warto dodać, że poezja Zbigniewa Herberta wpisuje się w obchody 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.

Tadeusz Piersiak
– dyrektor Muzeum Częstochowskiego

W opinii jurorów każdy z uczestników zasłużył na wyróżnienie, pochwałę, docenienie ich zaangażowania. Zarówno członkowie komisji konkursowej, jak i zgromadzeni widzowie byli pod wrażeniem umiejętności uczniów. Treści zawarte w utworach Zbigniewa Herberta dostarczyły wszystkim wielu wzruszeń i refleksji.

Decyzją jury laureatami zostali:

I MIEJSCE – Maciej Rogoziński, Szkoła Podstawowa nr 33 im. Marii Kownackiej w Częstochowie, wiersz pt. „Pan Cogito o cnocie”,

Maciej Rogoziński
– zwycięzca konkursu recytatorskiego

II MIEJSCE – Beata Kołodziejczyk – Technikum Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich z Oddziałami Gimnazjalnymi w Częstochowie, wiersz pt. „Sprawozdanie z raju”,

III MIEJSCE – Róża Marszałek – Szkoła Podstawowa nr 8 im. Haliny Poświatowskiej w Częstochowie, wiersz pt. „Żołnierz”.

WYRÓŻNIENIA:

Joanna Migalska – Zespół Szkolno-Przedszkolny w Przyrowie, wiersz pt. „Przepaść Pana Cogito”,

Julia Kania – Szkoła Podstawowa nr 53 z Oddziałami Integracyjnymi im. Marii Skłodowskiej-Curie w Częstochowie, wiersz pt. „O dwu nogach Pana Cogito”,

Patrycja Olak – Szkoła Podstawowa nr 31 z Oddziałami Integracyjnymi w Częstochowie, wiersz pt. „Mały ptaszek”.

Zwycięzcy otrzymali dyplomy i nagrody książkowe ufundowane przez Starostę Częstochowskiego.

Wszystkim uczestnikom serdecznie gratulujemy. Nauczycielom dziękujemy za przygotowanie uczniów do udziału w naszym konkursie. Uczniom życzymy dalszych sukcesów.

Sprawozdanie z konkursu oraz zdjęcia znajdują się na stronie internetowej biblioteki: www.biblioteka.womczest.edu.pl. w zakładce *Edukacja – Konkursy* [dostęp 12.11.2018].

Fot. I. Bajor, M. Trenda

Katarzyna Kucharzewska

Laureaci konkursu recytatorskiego wraz z jury konkursu i organizatorami

Uczestnicy konkursu wraz z nauczycielami i organizatorami

EDUKACJA PRZEDSZKOLNA I WCZESNOSZKOLNA

Beata Wyderka

Karolina Szczurak

Agnieszka Urbańska

Miejskie Przedszkole nr 9 w Częstochowie

„KTO TY JESTEŚ? POLAK MAŁY”. EDUKACJA PATRIOTYCZNA W PRZEDSZKOLU

Nadrzędnym celem wychowania przedszkolnego jest dbanie o wszechstronny rozwój dziecka oraz kształtowanie jego osobowości. Czasy, w których żyjemy charakteryzują się dużą zmiennością i globalizacją, dlatego też bardzo ważne jest kształtowanie w młodym człowieku odpowiedniego stosunku do Ojczyzny, przywiązania i miłości do niej, a także poczucia wspólnoty z tym, co się w Polsce dzieje i co jej dotyczy.

Zgodnie z zapisem znajdującym się we wstępie do Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe: „Kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności.” oraz artykułem 5 ustawy, gdzie czytamy: „Nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską z poszanowaniem godności osobistej ucznia.” to na naszych barkach spoczywa odpowiedzialność za kształtowanie światopoglądu i tożsamości narodowej dzieci, a co za tym idzie – edukacja patriotyczna.

Kształtowanie postaw patriotycznych to proces długotrwały i zaczyna się już od najmłodszych lat. Sprzyja temu żywa wyobraźnia małego dziecka, duża wrażliwość emocjonalna, zaciekawienie światem. Efektem tego procesu jest obraz Ojczyzny, który pozostaje w dziecku na całe życie. W naszym przedszkolu edukacja patriotyczna zawsze traktowana była priorytetowo. Znalazła także swoje miejsce w innowacji przedmiotowo-metodycznej „Przedszkolak w świecie wartości moralnych” jako jedno z zadań głównych „Poznaj swoje tradycje rodzinne, regionalne i narodowe”.

Już w wieku przedszkolnym można zaznajamiać dzieci z symbolami narodowymi. Niejednokrotnie dzieci poprzez wykonywanie pracy plastycznej: wyklejanie flagi Polski, kolorowanie godła, utrwały sobie ich wygląd. Wieloletnią tradycją naszego przedszkola jest organizowanie przez najstarsze grupy uroczystości z okazji Święta Niepodległości, podczas której dzieci mówią patriotyczne wiersze i śpiewają pieśni o tematyce związanej z walką o wolność. Występy rozpoczynają się wniesieniem sztandaru przedszkola i odśpiewaniem hymnu. Przedszkolaki znają jego tekst, a także bardzo starają się, aby zachować właściwą postawę. Poznawaniu symboli narodowych przez dzieci powinna bowiem towarzyszyć radość, a jednocześnie poczucie powagi tematu. Symbole narodowe powinny także wzbudzać dumę u dzieci z tego, że są Polakami.

W kształtowaniu obrazu Ojczyzny u dzieci w wieku przedszkolnym szczególne znaczenie mają muzyka, plastyka i literatura. Dzieci słuchają nagrań zespołów ludowych, poznają przyspiewki i tańce. Podczas Pikniku Rodzinnego każda grupa prezentuje inny taniec, są to: szot, oberek, krakowiak, polonez. Przedszkolaki uczestniczą także w „poranku muzycznym” w filharmonii, którego tematyka dotyczy narodowych tańców polskich. Systematycznie zapoznajemy dzieci z legendami m.in. „Skarbek w kopalni”, „Legenda o krakowskim hejnale”, „Co wyprawiał Bazyliśzek?”, „O Lechu i białym orle”, „Wars i Sawa”, „O warszawskiej Syrence”, „O smoku wawelskim”. W nawiązaniu do dwóch ostatnich legend przedszkolaki wystawiały teatrzyk kukiełkowy, a lalki wykonali rodzice. Miały także okazję obejrzeć „Historię żółtej ciżemki” wystawioną przez teatr z Krakowa. Niemale znaczenie przywiązujemy do prac plastycznych, które utrwalają zdobyte przez dziecko informacje, a także pozwalają na wyrażenie emocji związanych z tematem. Przykładem może być twórcza zabawa plastyczna „Nasz kraj jest piękny”.

Kształtując postawę patrioty nie można zapomnieć o dostrzeganiu piękna przyrody ojczystej w kontaktach z lasem, łąką czy morzem. Wyzwalają one u dzieci przeżycia i emocje, pozwalające poszerzać wiadomości o otaczającym świecie.

Kiedy patrzymy na dziecko w wieku przedszkolnym, trudno nam zauważyć postawy patriotyczne. Ważne są więc oddziaływania w tym względzie, które pozwalają stworzyć podłoże do uczuć przywiązania do własnego miasta, regionu, ich tradycji, czyli

do tzw. „małej Ojczyzny”, którą dziecko może zobaczyć z bliska. W tym celu w salach utworzyliśmy kąciki regionalne, które wzbogacane są o ciekawe przedmioty, książki, zdjęcia i broszury związane z naszym regionem. Z przyniesionych przez dzieci pocztówek, zdjęć, fragmentów publikacji stworzyliśmy w grupach albumy „Moje miasto Częstochowa”. Była to ciekawa forma zapoznania dzieci z ważnymi miejscami w naszym mieście. Przygotowaliśmy także z dziećmi prace na konkurs plastyczny „Moje miasto i mój region za sto lat” oraz „Widokówka mojego miasta”. W naszym przedszkolu mieliśmy okazję gościć osoby ważne dla rozwoju naszego miasta, m.in. Krzysztofa Matyjaszczyka – prezydenta Częstochowy, który czytał dzieciom bajkę oraz przedstawiciele Rady Dzielnicy Stradom. Staramy się czynnie uczestniczyć w działaniach podejmowanych w naszej dzielnicy, przede wszystkim biorąc udział w konkursach, tj. „Stradomskie talenty na powitanie wiosny”, „Stradomska marzanna” czy „Stradomska choinka z odpadów”.

Droży nauczyciele, warto wspomnieć słowa Jana Zamoyskiego *„Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie...”!*

Uważamy, że kształtowanie postaw patriotycznych jest doniosłym zadaniem nauczyciela. To my przygotowujemy nowe pokolenie Polaków, które w przyszłości ujmie w swe ręce losy Ojczyzny.

Beata Wyderka
Karolina Szczurak
Agnieszka Urbańska

Joanna Młyńczyk

Miejskie Przedszkole nr 37 w Częstochowie

PROPOZYCJE ZABAW LOGOPEDYCZNYCH DLA DZIECI W PRZEDSZKOLU

W okresie przedszkolnym zabawa stanowi dominujący sposób aktywności i nauki dziecka. Poprzez zabawę możemy stymulować rozwój wszystkich funkcji, od których zależy prawidłowy rozwój mowy. W wieku przedszkolnym mowa u dzieci rozwija się w sposób bardzo zróżnicowany. Wprowadzenie dodatkowych zabaw przez nauczyciela przedszkola pozwoli na rozbudzanie aktywności słownej dzieci i wpłynie pozytywnie na rozwój ich mowy.

Zabawy logopedyczne pomogą usprawniać narządy mowy, a więc język, wargi i podniebienie, przygotowując je do prawidłowego mówienia. Takie ćwiczenia wcale nie muszą być nudne ani żmudne. Ćwicząc mowę dziecka, możemy sprawić, aby osiągając zamierzony cel, dobrze się ono przy tym bawiło. Ćwiczenia prowadzone w formie zabawy będą dla dziecka przyjemnością i dostarczą mu wiele radości. Dzieci mają naturalną skłonność do wielokrotnego powtarzania ulubionych zabaw. W ten sposób my osiągniemy zamierzony cel, a dziecko ćwicząc, będzie się bawiło i miło spędzało czas. Należy pamiętać, że nauczyciel powinien najpierw zademonstrować poprawne wykonanie ćwiczenia, a potem zachęcać dziecko do powtórzenia, chwalić za podejmowany wysiłek, nawet jeśli efekty nie są od razu widoczne. Czas trwania takich zabaw i ćwiczeń należy dostosowywać do indywidualnych możliwości dziecka.

PRZYKŁADY ZABAW

DLA DZIECI PRZEDSZKOLNYCH

1. Ćwiczenia słuchowe – stanowią bardzo ważną grupę ćwiczeń logopedycznych, ponieważ często opóźnienia czy zaburzenia rozwoju mowy pojawiają się na skutek opóźnień rozwoju słuchu fonematycznego. Stymulując funkcje słuchowe, przyczyniamy się do rozwoju mowy dziecka.
 - Nasłuchiwanie i nazywanie odgłosów dochodzących z otoczenia, sąsiedztwa, ulicy.

- Rozpoznawanie różnych przedmiotów w zamkniętym pudełku po wydawanym odgłosie – groch, kamyki, gwoździe, cukier, kasza itp.
- Uderzanie o siebie klockami, łyżeczkami, uderzanie łyżeczką o szklankę, klaskanie, darcie papieru, gniecenie papieru, przelewanie wody (z różnych wysokości), pukanie w szybę, drzwi.
- Rozpoznawanie głosu, szmeru, źródła dźwięku – miejsca, kierunku, odległości, ilości dźwięków (dużo – mało), głośności (cicho – głośno).
- Szukanie ukrytego tykającego zegarka, cicho grającego radia, dzwoniącego budzika.
- Rozróżnianie i naśladowanie głosów zwierząt: kota, psa, konia, krowy, kury, koguta, kaczki, gęsi itp.
- Rozróżnianie odgłosów pojazdów: samochodu, pociągu, motocykla, traktora itp.
- Rozpoznawanie dźwięku różnych urządzeń domowych, np.: odkurzacza, miksera, suszarki, pralki itp.
- Wyróżnianie wyrazów w zdaniu (stawiamy tyle klocków, rysujemy tyle kółeczek, klaszczemy tyle razy, ile słów słyszy dziecko w wypowiedzianym zdaniu).
- Wyzdzielanie sylab w wyrazach poprzez wystukiwanie sylab, wyklaskiwanie; badanie, ile razy opadnie żuchwa (na ręce) przy wybrzmiewaniu sylab.
- Nazywanie obrazków – nauczyciel mówi pierwszą sylabę nazwy obrazka, dziecko kończy wyraz, dopowiadając pozostałe sylaby, potem odwrotnie – dziecko zaczyna, nauczyciel kończy.
- Dzielenie na sylaby imion dzieci, liczenie sylab, np. poprzez wyklaskiwanie.
- Wyszukiwanie słów z podaną przez nauczyciela sylabą.
- Rozpoznawanie określonej sylaby w rozsypance sylabowej, np.: ba, pa, ta, da, la, ra.
- Wyszukiwanie imion rozpoczynających się od samogłoski, następnie od podanej spółgłoski.

- Wydzielanie głosek w nagłosie, wygłosie i śródgłosie przez przedłużanie danej głoski, np. w nagłosie: ssssamolot, szszszafa.
 - Przy pomocy ilustracji – wyszukiwanie przedmiotów, których nazwy rozpoczynają się lub kończą na daną głoskę; segregowanie obrazków na grupy, które rozpoczynają się lub kończą się na wskazaną głoskę.
 - Dzielenie na głoski łatwych, a następnie coraz trudniejszych słów.
 - Ćwiczenia z paronimami: kaczką – taczka, bułka – półka, Tomek – domek, koza – kosa, kasa – kasza itp.
 - Rozróżnianie mowy prawidłowej od nieprawidłowej.
2. Ćwiczenia oddechowe – mają na celu pogłębienie oddechu, wydłużenie fazy wydechowej, rozruszanie przepony, dostosowanie długości wydechu do czasu trwania wypowiedzi. Ćwiczenia te poprawiają jakość mowy. Działają one także uspokajająco, rozładowują napięcie emocjonalne i psychiczne. Najlepiej przeprowadzać je po wcześniejszym przewietrzeniu pomieszczenia. Prowadzone są najczęściej w formie zabawowej, z wykorzystaniem różnych pomocy, np.: piórek, piłeczek, wody mydlanej, chrupek, wiatraczków. Są także wplatane w opowieści i zabawy ruchowe. Przykłady:
- Wdech nosem (usta zamknięte) i wydech ustami; ćwiczenia wdechu i wydechu w pozycji stojącej, siedzącej, z podnoszeniem i opuszczaniem rąk.
 - Dmuchiwanie na płomień świecy jak najdłużej, aby nie zgasła.
 - Dmuchiwanie na piłeczkę pingpongową, wyścigi piłeczek.
 - Dmuchiwanie przez słomkę i bez słomki na kulkę z waty, na wiatraczek, na styropianowe kule, na skrawki papieru, na piórka.
 - Puszczanie baniek mydlanych.
 - Chuchanie na zmarzniete ręce.
 - Naśladowanie lokomotywy – wydmuchiwanie „nadmiaru pary” – ffff, szszsz.
 - Naśladowanie balonika – wypuszczanie powietrza z jednoczesnym odgłosem „sssss”.
 - Nadmuchiwanie balonika.
 - Naśladowanie syreny – eu-eu-eu, eo-eo-eo, au-au-au itp. – na jednym wydechu.
- Wyścigi chrupek – dmuchiwanie w parach.
 - Zdmuchiwanie papierków, kuleczek, piłeczek z powierzchni.
 - Liczenie na jednym wydechu.
 - Powtarzanie zdań na jednym wydechu – najpierw krótkich, potem coraz dłuższych.
 - Powtarzanie zdań szeptem.
- Naśladowanie śmiechu różnych osób:
- kobiety – wesołe cha – cha – cha,
 - mężczyźni – rubaszne ho – ho – ho,
 - dziewczynki – piskliwe, chichotliwe chi – chi – chi,
 - chłopca: che – che- che.
3. Ćwiczenia motoryki narządów artykulacyjnych – u większości dzieci z wadą wymowy występuje obniżona sprawność narządów artykulacyjnych (języka, warg, policzków, podniebienia miękkiego). Czasem przyczyną wady wymowy są nieprawidłowości w budowie anatomicznej narządów mowy, np.: zbyt krótkie wędzielko podjęzykowe, przerośnięty język, zbyt duża masa języka, rozszczep wargi. Przyczyną bywają także, szczególnie u dzieci młodszych, nieprawidłowe nawyki związane z połykaniem lub oddychaniem. Konieczne są w tych wszystkich wypadkach ćwiczenia motoryki narządów mowy oraz ćwiczenia prawidłowego połykania. Początkowo powinny być wykonywane przy kontroli wzrokowej – przed lustrem, stopniowo przechodząc do ćwiczeń bez kontroli wzroku. Większość ćwiczeń wymaga wielokrotnego powtarzania, więc konieczne jest stosowanie metod zabawowych podczas ćwiczeń.
- Ćwiczenia warg:
- Naprzemienne zaciskanie warg i rozluźnianie.
 - Nakładanie wargi dolnej na górną i górną na dolną.
 - Układanie warg w „ryjek”, cofanie do uśmiechu.
 - Wysuwanie warg w przód, następnie przesuwanie warg w prawo, w lewo.
 - Wysuwanie warg w przód, następnie krążenie wysuniętymi wargami.
 - Masaż warg zębami (górnymi dolnej wargi i odwrotnie).
 - Cmokanie.
 - Parskanie (wprawianie warg w drganie).

- Wymawianie na przemian „a – o” przy maksymalnym oddaleniu od siebie wargi górnej i dolnej.
- Naprzemienne wymawianie „i – u”. Oddalanie od siebie kącików ust – wymawianie „iii”. Zbliżanie do siebie kącików ust – wymawianie „uuu”.
- Dmuchiwanie na płomień świecy, na watkę lub piłkę pingpongową.
- Wymowa samogłosek w parach z wyrażną, przesadną artykulacją warg, np.: a-i, a-u, i-a, u-o, o-i, u-i, a-o, e-o itp.

Ćwiczenia języka:

- „Głaskanie podniebienia” czubkiem języka, jama ustna szeroko otwarta.
- Dotykanie językiem do nosa, do brody, w stronę ucha lewego i prawego.
- Oblizywanie dolnej i górnej wargi przy ustach szeroko otwartych (krażenie językiem).
- Wsuwanie języka w przód i cofanie w głąb jamy ustnej.
- Kłaskanie językiem.
- Liczenie zębów czubkiem języka – dotykanie czubkiem języka na zmianę do górnych i dolnych zębów, przy maksymalnym otwarciu ust (zuchwa opuszczona).
- Język wysunięty w kształcie grota wykonuje poziome ruchy wahadłowe od jednego do drugiego kącika ust.
- Rurka – wargi ściągnięte i zaokrąglone unoszą boki języka.
- Ruchy kolistе języka w prawo i w lewo na zewnątrz jamy ustnej.
- Wypychanie czubkiem języka policzków (wewnątrz, na przemian prawy, lewy).
- Oblizywanie zębów po wewnętrznej i zewnętrznej powierzchni dziąseł pod wargami. Usta zamknięte.

Ćwiczenia usprawniające podniebienie miękkie:

- Ziewanie przy nisko opuszczonej szczękę dolnej.
- Naśladowanie płukania gardła wodą.
- Chrapanie.
- Chrząkanie.
- Chuchanie.
- Wymawianie połączeń głosek tylnojęzykowych zwartych z samogłoskami, np.: ga, go, ge, gu, gy, gi, gą, gę, ka, ko, ke, ky, ki, ku, ak, ok, ek, ik, yk, uk...

- Wypowiadanie sylab (jak wyżej) i logatomów: aka, aga, ogo, oko, ugu, uku, eke, yky, ygy, iki, igi, ago, ege itp.
- Nabieranie powietrza nosem i zatrzymanie w jamie ustnej. Policzki nadęte.

Ćwiczenia policzków:

- Nadymanie policzków – „gruby miś”.
- Wciąganie policzków – „chudy zajączek”.
- Nabieranie powietrza w usta i zatrzymanie w jamie ustnej, krażenie tym powietrzem, powolne wypuszczanie powietrza.
- Naprzemiennie „gruby miś” – „chudy zajączek”.
- Nabieranie powietrza w usta, przesuwanie powietrza z jednego policzka do drugiego na zmianę.

Ćwiczenia prawidłowego polykania – wyrobienie nawyku polykania z językiem ułożonym na wałku dziąsłowym:

- Unoszenie języka na wałek dziąsłowy za górnymi zębami przy otwartych, a następnie przy zamkniętych ustach.
- Lizanie czubkiem języka wałka dziąsłowego.
- Trzymanie czubkiem języka cukierka Tic-Tac przy wałku dziąsłowym, jednoczesne polykanie śliny.
- Ćwiczenie jak wyżej z kawałeczkiem czekolady przyklejonym do wałka dziąsłowego.

BAJKI ARTYKULACYJNE

• „Wiewióreczka”

Język jest wiewióreczką i mieszka w dziupli – buzi. Kiedy wiewiórka rano wstała, wyszła przed dziuplę i rozejrzała się dookoła (kilka kółek językiem). Postanowiła, że dzisiaj zrobi porządek. Najpierw pozamiatała podłogę (język wykonuje ruchy na dnie jamy ustnej), tak mocno zakurzyła dziuplę, że musiała pomalować sufit (język porusza się po podniebieniu), a także wytrzeć dywan (mlaskanie językiem). Następną rzeczą, jaką wiewiórka postanowiła zrobić, było umycie okien (język najpierw jeździ po wewnętrznej stronie zębów, później po zewnętrznej). Kiedy już skończyła, wyszła z dziupli sprawdzić swoją pracę. Spojrzała w prawą i lewą stronę, a potem jeszcze raz dookoła dziupli (język wypycha na przemian policzki, a potem robi kółko wew-

nałtrz buzi przed zębami). Wiewióreczka posprzątała bardzo ładnie, zmęczyła się przy tym i zgłodniała. Postanowiła coś zjeść (dziecko układa język w miseczkę, na którą dajemy mu Tic-Taca lub innego cukierka, którego można ssać), a potem odpocząć.

• „Indianie”

Indianie wyruszają ze swojej wioski na polowanie. Żegnają się ze swoimi dziećmi (cmokając całujemy palce prawej ręki) i żonami (cmokając całujemy palce lewej ręki). Wsiadają na swoje konie i jadą (naśladujemy językiem tętent końskich kopyt, zmieniając brzmienie przez inny układ warg) przez most (usta jak do „u” i klaskanie), a potem przez prerię (usta jak do „i” i klaskanie). Konie zmęczyły się (parskanie) i dają znak, że chcą pić: ihaha, ihaha, ihaha. Indianie zatrzymują swoje konie: prrr... prrr... prrr... Konie piją (ruchy języka z dołu do góry, naśladujące picie zwierzęcia). Nagle Indianie ujrzeni zwierzyne i strzelili z łuku. Zbliżyła się noc, więc musieli rozpaść ognisko. Nie mieli zapalek. Zaczęli od małej iskierki i musieli mocno dmuchać, żeby ognisko się rozpaściło (dmuchanie w złączone ręce). Upiekli na ogniu zwierzyne i zrobili sobie ucztę (mlaskanie i oblizywanie szeroko otwartych ust). Po pewnym czasie zachciało im się spać (ziewanie) i zasnęli (chrapanie). Rano Indianie zwołali rozbiegane konie: a-e-o, y-u-i (przeciągamy samogłoski). Wsiedli na nie i pojechali przez prerię (usta jak do „i”, klaskanie), a potem przez most (usta jak do „u” i klaskanie). Wrócili do wioski i witają się ze swoimi dziećmi (cmokając całujemy palce prawej ręki) i żonami (cmokając całujemy palce lewej ręki).

• „Dzień dobry, misiu”

Dzisiaj twój język będzie małym misiem, a buzia jego domkiem. Miś obudził się wcześniej rano – poprzeciągał się, poziewał (szerokie ziewnięcie). Zrobił poranną gimnastykę – kilka podskoków (unoszenie języka na górny wałek dźwiękowy), kilka wymachów rąk (wypychanie językiem policzków) i pięć okrażeń (w prawo i w lewo) wokół stołu (ruchy okrężne języka w przedsionku jamy ustnej, usta zamknięte). Umył ząbki (oblizywanie czubkiem języka górnych i dolnych zę-

bów po wewnętrznej stronie przy zamkniętych i otwartych ustach). Postanowił policzyc swoje zęby (dotykanie czubkiem języka każdego zęba na dole i górze). Nagle poczuł wielki głód i usłyszał jak mu burczy w brzuchu (wibrowanie wargami bbb, bbb). To był znak, że pora na śniadanie i pyszny miodek (oblizywanie warg).

• „Miś idzie na spacer”

Dzisiaj wasze języki będą misiem Uszatkiem, a wasza buzia jego domkiem. Miś obudził się wcześniej rano – przeciągał się i trochę poziewał. Zrobił poranną gimnastykę – kilka podskoków (unoszenie języka na górny wałek dźwiękowy przy szeroko otwartych ustach), troszkę pobiegał (wypychanie językiem policzków). Na śniadanie zjadł słodki miód (oblizywanie warg). Potem umył zęby (oblizywanie językiem górnych zębów po wewnętrznej stronie przy zamkniętych, a następnie otwartych ustach). Wyjrzał przez okno (wysuwanie szerokiego języka na zewnątrz jamy ustnej). Zobaczył Zosię i Jacka. Przesłał im całuski (cmokanie ustami – naśladowanie posyłania całuszków). Dzieci zaprosiły go na spacer do lasu.

• „Przygody Języczka-Wędrowniczka”

Opowiadamy bajkę, w czasie której dzieci wykonują określone ruchy warg, języka, ćwiczenia oddechowe.

Pewnego dnia Języczek-Wędrowniczek postanowił pojechać na wycieczkę.

– Ale zanim pojadę muszę posprzątać mieszkanie – pomyślał. Jak pomyślał, tak zrobił. Na początek umył sufit mieszkania (staranne oblizywanie czubkiem języka podniebienia), podłogę (dokładne oblizywanie dna jamy ustnej), jedną ścianę (oblizywanie językiem wewnętrznej strony policzków), drugą ścianę (te same ruchy co poprzednio), później okna (oblizywanie każdego zęba po kolei), a na końcu umył drzwi (oblizywanie warg ruchem okrężnym).

– Teraz już mogę pojechać na wycieczkę – pomyślał Języczek. Wsiadł na swego konia i pojechał do zaczarowanego lasu (uderzanie czubkiem języka o wałek dźwiękowy – naśladowanie odgłosów jazdy konnej). W lesie Języczek zatrzymał konia (wymawianie głosek prrr) i rozejrzał się dookoła. Popatrzył na niebo (wysuwanie języka z jamy ustnej i kierowanie go

w stronę nosa), na polanę (wysuwanie języka na brodę), w jedną stronę (kierowanie języka w stronę kącika ust) i w drugą stronę (drugi kącik ust). Gdy już wszystko obejrzał, przeszedł las w jedną stronę (ruchy języka po podniebieniu – od dźwięków do gardła), w drugą stronę (przesuwanie języka od gardła do dźwięków) i przedarł się przez gęste krzaki i drzewa (język przeciska się przez zaciśnięte zęby).

Nagle zobaczył dziwnych mieszkańców zaczarowanego lasu, którzy przyszliznęli się z nim przywitać:

- Parskaczy (wykonujemy motorek wargami),
- Wargaczy (rytmiczne uderzanie palcami w zaciśnięte usta),
- Szuwarki (wkładamy palec między wargi i poruszamy nim rytmicznie),
- Indian – dużych (bardzo głośne naśladownictwo odgłosu Indian) i malutkich (cichy naśladownictwo odgłosu Indian).

Języczek przywitał się ze wszystkimi (wykonujemy całuski wargami) i zaczął się z nimi wesoło bawić w berka i chowanego.

Po pewnym czasie zmęczeni przyjaciele zaczęli nasłuchiwać, co dzieje się w lesie. Usłyszeli szelest liści (sz, sz, sz), szum wiatru (w, w, w), głos kukulki (ku – ku – ku), rechot żab (kum – kum – kum), stukot dzięcioła (puk – puk – puk) i pluskot rybek w wodzie (plum – plum – plum).

Nagle wszyscy zobaczyli ciemne chmury, które zbierały się nad lasem. Języczek i jego przyjaciele postanowili je rozdmuchać, aby nie dopuścić do nadchodzącej burzy (wykonywanie mocnych wydechów) i udało się – chmury zostały rozdmuchane.

Powoli zapadał wieczór i Języczek musiał wracać do swojego domu.

– Ale... najpierw muszę nazbierać malin i jagód – pomyślał (dzieci przy pomocy rurek robią wdech i zbierają papierowe maliny i jagody do koszyka).

Gdy nazbierał cały koszyk, pożegnał się z nowymi przyjaciółmi (cmokanie wargami), wsiadł na konia i pojechał do domu, gdzie od razu zasnął, śniąc o nowych przygodach.

Joanna Młyńczyk

Bibliografia:

- Chmielewska E., *Zabawy logopedyczne i nie tylko*, Kielecka Oficyna Wydawnicza „MAC” 1995.
- Demel G., *Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola*, Warszawa 1978.
- Emiluta-Roza D., *Wspomaganie rozwoju mowy dziecka w wieku przedszkolnym*, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, Warszawa 2006.
- Rutkowska-Błachowiak I. *Gimnastyka buzi na wesoło*, Bonami, Poznań 2008.
- Sachajńska E., *Uczymy poprawnej wymowy WSiP*, Warszawa 2006.

Paulina Boborowska

Gminne Przedszkole w Dąbrowie Zielonej

EFEKTYWNE KSZTAŁTOWANIE UMIEJĘTNOŚCI CZYTELNICZYCH DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM – ODIMIENNA METODA NAUKI CZYTANIA WEDŁUG KONCEPCJI DR IRENY MAJCHRZAK

W maju uczestniczyłyśmy w konferencji, zorganizowanej przez RODN „WOM” w Częstochowie, dotyczącej wspierania całościowego rozwoju dzieci-

ka. Zaprezentowałyśmy odimienną metodę nauki czytania autorstwa dr Ireny Majchrzak.

Wszyscy, którzy na co dzień zajmują się nauką czytania podkreślają złożoność tego problemu. Zarówno nauczyciele pracujący w przedszkolu jak i w szkole niejednokrotnie wiodą spór o wybór optymalnej metody nauki czytania. Pojawiają się też kontrowersyjne pytania „Czy czytanie ma przyszłość?”. To pytanie stawiają sobie coraz częściej różni specjaliści. Wiadomo przecież, że współczesna technika spowodowała rewolucję w sferze sposobu przekazywania informacji. Elektroniczne środki przekazu dostarczają informacje szybciej i efektywniej niż książki. Za pomocą telewizji oglądamy wydarzenia, które właśnie przebiegają. Zdać by się mogło, że słowo pisane – książka przeżywa kryzys. Tak jednak nie jest. Książka nadal ma swój czas i jest najważniejszym środkiem przekazu wiedzy w sposób ścisły i systematyczny. Umożliwia czytelnikowi indywidualny wybór zarówno treści jak i miejsca, czasu i sposobu czytania. Wczesne opanowanie umiejętności czytania jest ważniejsze dla szkolnej kariery dziecka niż się powszechnie zwykło sądzić, a doprowadzenie tego procesu do takiego poziomu, aby stał się jedną z form komunikowania się ze światem, trwa w życiu dziecka kilka lat.

W naszej praktyce pedagogicznej wielokrotnie spotykaliśmy się z problemami dotyczącymi nauki czytania wyrażanymi zarówno przez nauczycieli jak i przez rodziców. Ta z pozoru oczywista umiejętność nigdy nie jest osiągana łatwo. Wielu nauczycielom nie daje spokoju i satysfakcji zawodowej problem z nauczaniem czytania. Nauczycielki z Przedszkola z Dąbrowie Zielonej zaliczają się do tego grona. Od dłuższego czasu poszukiwałyśmy rozwiązań i odpowiedzi na nurtujące nas pytania:

- Jaki wiek jest najodpowiedniejszy do nauki czytania?

- Jaką obrać metodę, aby najlepiej i najszybciej nauczyć dziecko czytać?
- Jakie są zainteresowania dziecka i jakie teksty są najodpowiedniejsze do nauki czytania?

Za optymalną uznaliśmy metodę dr Ireny Majchrzak zarówno ze względu na czas rozpoczęcia nauki czytania jak i założenia metodyczne. Czytając opracowania autorki odnosi się wrażenie, że mówi ona o rzeczach tak oczywistych i rozwiązaniach tak prostych, iż należy zadać sobie pytanie, dlaczego tak mało nauczycieli stosuje jej rozwiązania. Być może zbyt mocno tkwimy w schematach wypracowanych przez pedagogów, że trzeba było spojrzenia socjologa, którym była I. Majchrzak, aby zrozumieć, iż nauka czytania to nie wyłącznie domena pedagogów.

Oto co nas w odimiennej metodzie nauki czytania najbardziej zainspirowało:

- autentyczna indywidualizacja czytania przy wykorzystaniu zróżnicowanego materiału dydaktycznego dla każdego dziecka,
- wyrównanie startu wychowanków w zakresie nauki czytania poprzez wydłużony cykl kształcenia umiejętności czytelnicych,
- rozbudzenie zamiłowania do czytania poprzez położenie nacisku na czynnik motywacyjno-emocjonalny (osiąganie przez dziecko radości ze zrozumienia tego, co czyta),
- pisanie „po śladach” czytania, kształtowanie świadomości ortograficznej.

Kształcenie sztuki czytania ze zrozumieniem może być realizowane w wieku od trzech do sześciu lat z mniejszym nakładem sił i energii, niż przy stosowaniu szkolnych metod standardowych. Metoda oparta jest na założeniach pedagogiki konstruktywistycznej, to znaczy, że zawiera taki cykl zajęć i ćwiczeń, dzięki którym dzieci w drodze samodzielnego rozumowania odkrywają i opanowują alfabetyczny zapis języka pisanego. Wszystkie ogniwa tego cyklu nastawione są na rozwój inteligencji dziecka poprzez stworzenie warunków do samodzielnej obserwacji, dostrzegania różnic i podobieństw, stawiania hipotez i wyciągania wniosków. Na każdym etapie stosowania tej metody dba się o to, aby dziecko samo lub z pomocą rówieśników odkrywało popełniony błąd w rozumowaniu i było w stanie go skorygować. Opanowanie umiejętności czytania (zawsze, od pierwszej chwili, ze zrozumieniem) jest wynikiem rozumowania.

Realizowany cykl zajęć i ćwiczeń opiera się na logicznym myśleniu dziecka, dzięki któremu już od początku rozumie ono, że słowo napisane oznacza to samo co słowo mówione, a układ liter w wyrazie zależy od brzmienia tego słowa. Kształt graficzny wyrazu i fonetykę słowa można poznać za pomocą zmysłów, a znaczenie słów i treść wyrażen może być odkryte jedynie w wyniku rozumowania. Polecane przez autorkę ćwiczenia dają okazję do analizy logicznej w obrębie coraz większego zasobu słów, od imienia dziecka poczynając.

To właśnie w chwili demonstrowania dziecku zapisu jego imienia, staje się dla niego jasne, że słowo napisane znaczy to samo, co słowo wypowiedziane. Według autorki żadna litera nie jest ani trudniejsza ani łatwiejsza do poznania. Natomiast łatwiejsze jest to, co jest przedmiotem większego zainteresowania dziecka. Małe dziecko jest najbardziej zaintrygowane swoją własną osobą, dlatego najłatwiejsze dla niego do rozpoznania i zapamiętania stają się litery składające się na jego imię. I od nich należy zaczynać. Każdemu imieniu odpowiada jeden tylko desygnat. Gdy jest nim osoba znana i bliska, dziecko łatwo pojmuje, że czytanie to tyle co odnajdywanie właściwej osoby za literowym tekstem. Pokonując kolejne etapy metody, dziecko nabywa umiejętność czytania z pełnym rozumieniem tekstu od samego początku. Pozwala mu to cieszyć się czytaniem pierwszych książeczek już w wieku sześciu lat, a nawet i wcześniej.

Stosowanie odimiennej metody nauki czytania przynosi zawsze wiele radości i satysfakcji. Dzieci same domagają się zabaw z literami i z niecierpliwością oczekują na kolejną sesję czytania. Metoda pozwala wykształcić kompetencje czytelnicze już u dzieci w wieku przedszkolnym, co sprzyja uwolnieniu tego procesu od rygorów szkolnych, a tym samym od stresu.

Paulina Boborowska

Joanna Świącik

Miejskie Przedszkole nr 16 w Częstochowie

NAUCZYCIEL WOBEC PROBLEMÓW ZABURZEŃ MOWY. PROFILAKTYKA, DIAGNOZOWANIE

Nauczyciel jest często pierwszą osobą, która dostrzega problem logopedyczny dziecka i dokonuje wstępnej diagnozy jego stanu mowy. Wskazuje rodzicowi jak pomóc dziecku, kieruje do logopedy. Rodzic intuicyjnie wspomaga rozwój mowy dziecka, jednak czasem nieświadomie wpływa hamująco bądź nie wie, czy jego postępowanie jest prawidłowe. Nauczyciel powinien, wykorzystując swoją wiedzę i doświadczenie, umieć wskazać rodzicowi czynniki hamujące, ale i rozwijające mowę. Logopedi przedszkolni i szkolni dzięki wsparciu nauczyciela są w stanie osiągnąć szybsze efekty pracy z dzieckiem poddawany terapii. Wspólna profilaktyka logopedyczna, jak również wspólny front w rozmowach z rodzicami, daje wymierne korzyści.

Logopeda uzyskuje też od nauczyciela szereg istotnych informacji, które kształtują całościowy obraz diagnostyczny dziecka:

- sposób, w jaki dziecko spożywa pokarmy,
- rozwój intelektualny,
- rozwój społeczny,
- motoryka ciała, grafomotoryka,
- percepcja słuchowa, wzrokowa,
- zainteresowania dziecka itp.

Dziecko uczy się mówić poprzez naśladowanie. Najpierw naśladuje rodziców, dziadków. Wraz z przyjściem do przedszkola jego wzorem staje się również nauczyciel. Mowa nauczyciela winna być zatem poprawna pod względem artykulacyjnym, ponieważ dziecko będące w okresie kształtowania się mowy przejmuje cechy fonematyczne otoczenia¹. Nauczyciel dostosowuje tempo mowy i treści do możliwości percepcyjnych dziecka. Ilość komunikatów powinna być odpowiednio dawkowana. Zalew treści, instrukcji, nakazów itp. powoduje, że dziecko przestaje kodować wypowiedź, gdyż jest ona za trudna. Może to spowodować, że mały słuchacz przestanie reagować na

dźwięki mowy, a zatem też zrezygnuje z ich naśladowania.

Mowa to nie tylko sposób w jaki dziecko wymawia głoski, słowa. Mowa rozumiana jest jako środek komunikacji, wyrażania siebie, spostrzegania i poznawania świata, myślenia poprzez słowa. Na okres przedszkolny przypada faza tak zwanej swoistej mowy dziecięcej (pojęcie używane w nomenklaturze logopedycznej) i jest to czas od 3. do 7. roku życia. W wieku 3–4 lat kończy się etap mowy sytuacyjnej i zaczyna etap mowy konkretno-wyobrażeniowej, oderwanej od aktualnej sytuacji. Oznacza to, że dziecko zdolne jest myśleć i mówić na podstawie minionych doświadczeń nie tylko o tym, czym jest zajęte w danej chwili, ale również o tym, co było w przeszłości i co będzie w przyszłości. Podczas gdy w mowie sytuacyjnej przeważał dialog, w mowie konkretno-wyobrażeniowej pojawiają się oprócz interlokucji również dłuższe wypowiedzi, przybierające postać relacji, opowiadania. Pojawiać się mogą również załączki wyższych form umysłowych, czyli mowy i myślenia abstrakcyjnego (słowno-pojęciowego), którego pełną dojrzałość osiągają dzieci w wieku 10–12 lat. Pojemność pamięci w tej fazie rozwojowej osiąga największe rozmiary. Najlepsze rezultaty w zapamiętywaniu osiąga dziecko poprzez zabawę, która gwarantuje pozytywne wzmocnienie. Okres swoistej mowy dziecięcej jest czasem, w którym powinien wykształcić się słuch fonematyczny. Wcześniejszą fazą słuchu fonematycznego jest słuch toniczny (do około 4. roku), oznaczający prawidłowe rozróżnianie dźwięków otoczenia (np. zwierząt, pojazdów)². Pojawiają się w wypowiedziach zdania współrzędne i rzadziej podrzędne. Sześcioletek używa już w miarę dobrze form fleksyjnych i posługuje się wszystkimi częściami mowy. W wymowie dziecka w okresie przedszkolnym zaznacza się silnie neologizmy. Dziecko opiera się w znacznym stopniu na obrazowym porów-

naniu, co wywołuje szereg zaskakujących i niepowtarzalnych wyrazów (np. *wypierwszyć* zam. *wyprzedzić*). Przedszkolaki wykazują też dużą łatwość w przyswajaniu dosadnych zwrotów, dialektyzmów, wyzwick i zwrotów niecenzuralnych. Wszelkie metafazy (*kolomotywa* zam. *lokomotywa*), upraszczanie grup spółgłoskowych, mutylacje (*kmotywa*), augmentacje (*olów* zam. *olówek*), elizje (*ganek* zam. *garnek*) i substytucje (*safka* zam. *szafka*) są jeszcze dopuszczalne u dzieci pięcioletnich, a nawet sześciolletnich. Jeżeli jednak głoski zostaną zniekształcone, zdeformowane poprzez wadliwy układ narządów artykulacyjnych, uważa się to za odstępianie od normy.

Według norm, w wymowie dzieci 3–4-letnich powinny pojawić się głoski przedniojęzykowo-zębowe (*s-z-c-dz*); realizacja przedniojęzykowo-dziąsłowych (*sz-ż-cz, dź*) u dzieci w wieku 4,5–5,5-letnich, a głoska *r* po 5. roku życia. Już w początkowej fazie okresu swoistej mowy dziecięcej, czyli u dzieci 3-letnich powinno się zaobserwować umiejętność pionizacji języka, warunkującą wymowę głosek *l, r* i głosek szeregu szumiącego (*sz-ż-cz, dź*).

Średni wskaźnik słów używanych w wieku 4 lat wynosi 1600, w wieku 5 lat – 2200, a sześciu 2500–3000. Narządy, które biorą bezpośredni udział w mowie, rozwijają się powoli i stopniowo. Najpierw przy mówieniu dzieci posługują się bardziej wargami niż krtanią, dlatego mowa ich bywa cicha i niewyraźna. System nerwowy, który jest jeszcze niedojrzały, nie jest w stanie zapewnić dostatecznej koordynacji ruchowej dla pracy aparatu mownego. Dzieciom przedszkolnym brakuje często oddechu przy wymawianiu dłuższych fraz czy zdań.

Na co nauczyciel powinien zwrócić uwagę, jeśli go coś niepokoi w związku z rozwojem mowy swojego podopiecznego? Oto kilka czynników mogących mieć wpływ na zaburzenia mowy:

1. Trzylatek nie mówi, wydaje tylko dźwięki nieartykułowane lub nie podejmuje chęci mówienia.
Warto tutaj od razu podjąć temat z rodzicem zapytać, czy dziecko mówi w domu, czy gaworzyło? Świadczyć to może o głębszych zaburzeniach neurologicznych, autyzmie lub zaburzeniach związanych ze słuchem. Warto też dopytać, czy dziecko nie jest wcześniakiem, co auto-

matycznie wiąże się z opóźnieniami w rozwoju struktur korowych odpowiadających za mowę.

2. Dziecko nadmiernie się ślini.
Nie jest normą intensywne ślinienie się u dziecka powyżej 3. roku życia. Oczywiście mowa tu o ślinieniu się takim, iż dziecko nie kontroluje wycieku śliny. Może to świadczyć o nieprawidłowym sposobie karmienia dziecka, infekcjach górnych dróg oddechowych albo zbyt wiotkim mięśniom warg i języka.
3. Kłopoty z gryzieniem, żuciem, polykaniem.
Są to trzy funkcje, dzięki którym rozwija się aparat mowy. W ćwiczeniu narządów pomaga najpierw ssanie pokarmu z piersi przez niemowlaka, a następnie nauka żucia i gryzienia. Ważne, aby funkcja ssania zanikła najpóźniej do 2. roku życia, by dziecko mogło uczyć się gryźć, żuć i polykać w sposób „dorosły”. W skutecznym gryzieniu uczestniczą elementy jamy ustnej – dziąsła, zęby, język, kości żuchwy i szczęki. Przy gryzieniu i żuciu pracuje cały kompleks mięśni jamy ustnej, co jest wyśmienitym treningiem artykulacyjnym. Dlatego, ucząc dziecko gryźć i żuć, bezpośrednio wspieramy jego rozwój mowy. Odgryzanie ma na celu oddzielenie kęsa pokarmowego. Gryzienie jest pierwszą funkcją lateralną (boczną – wykorzystującą zęby trzonowe), która doprowadza do zmiany pokarmu stałego w papkę tak, by mogła być połknięta. Żucie jest najtrudniejszą – oprócz mowy – funkcją w aparacie oralnym. Wymaga najwyższej koordynacji mięśniowej i najdłuższego czasu obróbki pokarmów. Żucie zarezerwowane jest tylko dla tych produktów, dla których nie wystarcza gryzienie (np. mięso, wędliny). Nauczyciele przedszkolni mogą zauważyć podczas spożywania posiłków przez dzieci różne nieprawidłowości na tym polu, takie jak wyciekanie płynów podczas picia, wypychanie pokarmów do przednich zębów zamiast żucia, krztuszenie się pokarmem. Często wystarczy profilaktyczna rozmowa z rodzicem – zwrócenie uwagi na to, w jaki sposób dziecko je, by nie podawać zmiksowanego, rozdrobnionego pokarmu, który nie stymuluje powyższych funkcji. Przyczyny nieumiejętnego przyjmowania pokarmu można też się dopatrywać w skróconym wędzidelku podjęzykowym (dziecko nie podnosi języka,

a przy wyciągnięciu na brodę robi się charakterystyczne serduszko). Niejednokrotnie logopeda pracę z dzieckiem zaczyna właśnie od nauki picia i jedzenia.

4. Używanie smoczka.

jeśli nauczyciel zauważy, że dziecko używa smoczka uspakajającego czy smoczka do picia lub ssie kciuk, należy od razu porozmawiać z rodzicami. Warto podać takie argumenty jak: powstanie wady zgryzu, próchnica butelkowa oraz nieprawidłowy układ języka (brak pionizacji).

5. Dziecko oddycha buzią.

Prawidłowy tor oddechowy, gdy nie mówimy, odbywa się przez nos. Czubek języka w pozycji spoczynkowej przy prawidłowym oddychaniu układa się u góry tuż za górnymi zębami, co przygotowuje do wymowy głosek wymagających jego pionizacji. Często dziecko nawykowo otwiera buzię, co można wyeliminować poprzez ćwiczenia oddechowe. Istnieją też różne przyczyny, które zakłócają prawidłowy oddech: powiększone migdałki podniebienne lub tzw. trzeci migdał, alergia, nieustanne infekcje dróg oddechowych, słabe napięcie mięśni artykulacyjnych. Może to prowadzić do licznych konsekwencji takich jak:

- a) słaby mięsień okrężny ust; jest on pierwszym widocznym objawem nieprawidłowego oddychania (może on być zarówno przyczyną jak i skutkiem oddychania przez usta); wiotkość ta sprawia problemy przy jedzeniu, picciu, ale także przy nauce mówienia,
- b) nieprawidłowa pozycja spoczynkowa języka; tor powietrza podczas oddychania ustami uniemożliwia pionizację języka, co z kolei prowadzi do powstawania wad wymowy, a także do utrwalenia się nieprawidłowego sposobu połykania; język staje się „leniwy”,
- c) wady zgryzu; otwarte usta powodują opadanie języka, co z kolei daje takie objawy, jak zwężenie dolnego łuku zębowego, tyłozgryz, zmiany w stawie żuchwowo-skroniovym,
- d) wady wymowy; nieprawidłowa pozycja spoczynkowa języka, a także brak pionizacji prowadzić mogą do międzyzębowej realizacji głosek (*t, d, n*), a także głosek szeregu syczącego (*s, z, c, dz*); brak pionizacji języka powoduje nie-

prawidłową realizację głosek *sz, ż, cz, dż, r* oraz *l*,

- e) zaburzenia koncentracji, niedotleniony organizm.

Trening oddychania odpowiednim torem, wydłużanie fazy wydechowej, pogłębianie oddechu to elementy ćwiczeń oddechowych, które nauczyciele mogą trenować np. przy ćwiczeniach porannych czy innych typach zabaw (przykłady poniżej). Nie bagatelizujemy funkcji oddychania, która „pomaga” mówić. Zbyt płytki oddech często powoduje mówienie na wdechu, przerywanie w środku słowa, by zaczerpnąć oddech, a nawet przyczynia się do zaburzeń płynności mowy, w tym do jąkania.

6. Dziecko ma obniżoną motorykę małą i opóźniony rozwój mowy.

Te dwie funkcje są ze sobą spójne. W strukturze mózgu pola ruchowe ręki są położone bardzo blisko pól odpowiedzialnych za ruch języka. Oznacza to, że kiedy pracuje się ręką, bezpośrednio wpływa się nie tylko na usprawnienie motoryki małej, ale także na rozwój mowy dziecka i usprawnienie motoryki artykulacyjnej. Podsumowując, ośrodki kory mózgowej odpowiadające za mowę, stymulujemy przy okazji wszelkich ćwiczeń plastycznych i manualnych (klejenie, wycinanie, lepienie, zwijanie, nawlekanie, wiązanie sznurowadeł itp.) Zachęcamy też rodziców do poszukiwania zabaw o charakterze manualnym, a czasem po prostu do mniejszej ich ingerencji (np. przy ubieraniu się, wiązaniu butów itd.).

7. Lateralizacja.

Dziecko z lateralizacją skrzyżowaną, lewostronną bądź nieustaloną jest w grupie ryzyka opóźnionego rozwoju mowy i dysleksji. Dzieje się tak za sprawą pracy półkul mózgowych, które w tych przypadkach są niejako obciążone. Wiemy, że lewa półkula odpowiadająca m.in. za umiejętność analizy, układania sekwencji zawiaduje prawą stroną ciała. Z kolei prawa półkula, która odpowiada za twórczość, symultanizację, czytanie globalne zawiaduje lewą stroną. Jako pierwszy zdiagnozowany został związek leworęczności z jąkaniem. Dzieci oburęczne również mogą mieć trudności w osiąganiu sprawności artykulacyjnej głosek, co może powodować opóźnienie rozwoju mowy,

zapamiętywania słów, szybką dekoncentrację podczas słuchania tekstów czytanych. Dzieci uruchamiają bowiem prawopółkulowe strategie przetwarzania języka. Dzieci z nieustaloną oraz skrzyżowaną lateralizacją już od najmłodszych lat wymagają systematycznych ćwiczeń stymulujących koordynację wzrokowo-ruchową, analizę i syntezę wzrokową, porządkowanie od lewej do prawej zgodnie z kierunkiem czytania, a także ćwiczeń sekwencji ruchowych, wzrokowych i słuchowych oraz ćwiczenia pamięci symultanicznej i sekwencyjnej.

8. Dziecko ma trudności ze słyszeniem, rozumieniem poleceń, zniekształca słowa, głośno mówi.

To wszystko może być sygnałem, że warto zbadać słuch. Rodzice czasem przekonują, że dziecko ma dobry słuch, gdyż było badane po urodzeniu. Jednak wszelkie infekcje, katar, ostre czy wysiękowe zapalenie ucha mogą powodować niedosłuch. Już niewielki niedosłuch u dziecka, w momencie kształtowania się mowy, powoduje deficyty jakościowe i ilościowe mowy i języka. Nieleczona przyczyna niedosłuchu może prowadzić do nieodwracalnych uszkodzeń narządu słuchu. Jeśli pomimo prawidłowych wyników badań nadal zauważamy trudności słuchowe, zwłaszcza niereagowanie na wołanie czy nierozumienie poleceń, możemy podejrzewać zaburzenia słuchu fonemowego, pamięci słuchowej, analizy i syntezy słuchowej. Dziecko nie rozumie, co mówimy do niego, bowiem nie jest w stanie zapamiętać następujących po sobie sekwencji słuchowych. Często mówi się, że dziecko słyszy, ale nie słucha. Dźwięki są przekazywane przez narząd słuchu, jednak nieprzetwarzane w impulsy nerwowe, które odpowiadają za rozumienie. Polećmy rodzicom egzekwowanie prośb i poleceń, a także sami bądźmy w tym konsekwentni. Nie doprowadzajmy do tzw. głuchoty wtórnej. Oto przykład: Poprosiłam Anię, by przyniosła kredki. Ona tego nie zrobiła. Ja nie zareagowałam ponownie. Ania pomyślała, że nie był to komunikat, który trzeba przełożyć na reakcję, a więc nie ma sensu słuchać kolejnych. Słuch się rozleniwia, nie reagując na bodźce dźwiękowe.

Nierozumienie poleceń, treści opowiadań itp. może również oznaczać zaburzenia

sekwencyjności, o czym wspomniałam przy lateralizacji. Oznacza to „niewypracowaną” lewą półkulę mózgu i jednocześnie przestymulowaną prawą³. Zbyt długie korzystanie przez dziecko z komputera, telewizora, smartfona itp. rozwija prawą półkulę, usypiając przy tym lewą. Mózg jest plastyczny przez całe życie, jednak najmocniej do trzeciego roku życia. Oznacza to, że czas ten jest najcenniejszy w rozwoju dziecka. To, jak zostanie ukształtowany mózg w okresie jego najintensywniejszego rozwoju, będzie miało znaczący wpływ w rozwoju mowy dziecka.

W domach technologie wypełniają każdy kąt – telewizor jest włączony często przez cały dzień (nawet „w tle”), gra radio, na podłodze leży mnóstwo zabawek, które wydają dźwięki, dzieci nierzadko korzystają ze smartfonów i tabletów. Prawa półkula blokuje lewą i w efekcie tego mowa rozwija się z opóźnieniem. Znaczący to po prostu, że przewaga bodźców prawopółkulowych powoduje zaburzenie naturalnego, zdrowego rozwoju mowy. Dziecko „zatopione” w bodźcach prawopółkulowych usłyszy wołanie mamy na obiad, ale nie zarejestruje, że mama woła i że na obiad. Usłyszy tylko fizjologiczny dźwięk, na co pozwoli mu prawidłowo funkcjonujący narząd słuchu. Nie zdekoduje bodźca językowego. Taki schemat powtarzający się codziennie spowoduje stopniowe hamowanie rozwoju języka. Naukowcy badający wpływ telewizji na rozwój dziecka zalecają, by dziecko do 2. roku życia w ogóle nie oglądało telewizji, a w wieku przedszkolnym maksymalnie godzinę dziennie.

Z powyższych rozważań można wnioskować, że profilaktyka logopedyczna jest istotna, aby wyeliminować zaburzenia związane z mową, jak również z czytaniem i pisanem, a w szerszym kontekście – przeciwdziałać zaburzeniom poznawczym. Pedagog, wychowawca staje się niejako strażnikiem tego rozwoju. Obserwuje dziecko jako specjalistę, diagnozuje, a przede wszystkim wspomaga rozwój mowy poprzez szereg oddziaływań. Jak wcześniej wspomniałam, aby mowa rozwijała się prawidłowo, istotna jest korelacja wielu funkcji. Mowę rozwijamy nawet poprzez jazdę na rowerze. Wśród typowych ćwiczeń logopedycznych można wyróżnić:

- a) ćwiczenia oddechowe i oddechowo-fonacyjne,
- b) ćwiczenia słuchowo-ruchowe, słuchowe,

- c) ćwiczenia słowno-ruchowe, ortofoniczne, muzyczno-ruchowe, rytmizujące (logorytmika),
- d) usprawnianie artykulatorów (bajki logopedyczne),
- e) ćwiczenia słuchu fonetycznego.

Ćwiczenia możemy stosować w trakcie zabaw, podczas porannej gimnastyki, zadań tematycznych z zakresu edukacji matematycznej czy językowej, a nawet na spacerze. Spożywania pokarmów uczymy w trakcie posiłków.

Katuże – dzieci wchodzą do szarf – „katuży” i wystukują nogami rytm podany przez nauczyciela

Ćwiczenia oddechowe:

Poszerzają one pojemność płuc dziecka, wydłużają fazę wydechową oddechu, czyli możemy dłużej mówić na jednym wydechu, wyrabiają odpowiedni tor oddechowy w jamie ustnej (są niezbędne do nauki wymowy wielu głosek):

- zdmuchiwanie z ręki kropel deszczu/śnieżynek (wyciętych z papieru),
- zabawa „Lew do klatki” – opowiadamy dzieciom, że lew uciekł z klatki, a my musimy go zaprowadzić z powrotem za pomocą dmuchania; możemy to zrobić w formie rywalizacji dwóch osób; klatki wycięte z papieru ustawiamy na podłodze (lub stolikach) w odległości około 1–2 metrów od lwa, którego dmuchnięciami prowadzimy do klatki,
- „Burza na morzu” – dzieci otrzymują kubki z wodą i słomki; na początku „na sucho” ćwiczą dmuchanie przez słomkę (nie picie!), potem wkładają słomki do wody i robią bańki; nauczyciel może opowiadać o piratach, którzy płyną po morzu i zastała ich burza,
- dmuchanie baniek mydlanych – w tym ćwiczeniu możemy łatwo zauważyć, które dziecko dmucha za mocno (bańki pękają), za słabo, nieprawidłowo układa usta,

- „Kartka z frędzlami” – dzieci otrzymują kartkę A4 i tną ją wzdłuż do połowy na paseczki; potem dmuchają, by paski się poruszały (ćwiczenie: krótko się utrzymują w górze; długi – utrzymują się przez kilka sekund),
- „Zawody piłkarskie” – wdmuchiwanie piłeczki pingpongowej do jednej bramki zbudowanej z klocków lub zawody na dwie bramki,

Zabawa wzmacniająca oddech

- przenoszenie elementów z papieru za pomocą słomki w buzi (np. bombki na choinkę, kwiaty na łąkę, sylaby do wyrazu, grupowanie warzyw i owoców),

Pisanka – ozdabianie pisanki papierowej za pomocą przenoszenia ozdób słomką trzymaną w ustach

- ćwiczenia oddechowo-fonacyjne połączone z nauką głosek/liter: dzieci stoją lub siedzą na dywanie w siadzie skrzyżnym, biorą wdech i na wydechu mówią aaaaaa, jednocześnie rysując literę w powietrzu itd.

Ćwiczenia ortofoniczne i słuchowo-ruchowe:

Dzieci bardzo lubią wierszyki, w których jest wiele dźwiękonaśladownictwa, a my możemy przez powtarzanie sylab – dźwięków ćwiczyć z nimi wrażliwość słuchową i artykulację:

Wesołe dźwięki

„Jedzie pociąg – fu, fu, fu,
trąbka trąbi – tru, tu, tu.
A bębenek – bum, bum, bum,

na to żabki – kum, kum, kum...
 Woda z kranu – kap, kap, kap,
 konik człapie – człap, człap, człap.
 Mucha brzęczy – bzy, bzy, bzy,
 a waż syczy – sss, sss, sss...”

Co mówią zwierzaki?

„Co mówi bocian, gdy żabę zjeść chce?
 Kle, kle, kle...
 Co mówi żaba, gdy bocianów tłum?
 Kum, kum, kum...
 Co mówi kaczką, gdy jest bardzo zła?
 Kwa, kwa, kwa...
 Co mówi kotek, gdy mleczka by chciał?
 Miau, miau, miau...
 Co mówi kura, gdy znosi jajko?
 Ko, ko, ko...
 Co mówi kogut, gdy budzi w kurniku?
 Ku, ku, kukuryku...
 Co mówi koza, gdy jeść jej się chce?
 Mee, mee, mee...
 Co mówi krowa, gdy brakuje jej tchu?
 Mu, mu, mu...
 Co mówi wrona, gdy wstaje co dnia?
 Kra, kra, kra...
 Co mówi piesek, gdy kość zjeść by chciał?
 Hau, hau, hau...
 Co mówi baran, gdy jeść mu się chce?
 Bee, bee, bee...
 Co mówi ryba, gdy powiedzieć chce?
 Nic! Przecież ryby nie mają głosu.

Dzieci ilustrują ruchem, gestem treść wierszyka, nauczyciel recytuje cały wiersz, dzieci uzupełniają, wypowiadając: „kle, kle, kle”, „kum, kum, kum”.

- „Żabka – osa – konik polny – bocian” – każde dziecko otrzymuje emblemat jednego z wymienionych zwierząt. Prowadzący wywołuje np. koniki polne, które wstają i mówią *cyt-cyt*. Najpierw robimy to wolno, potem przyspieszamy tempo. Wersja trudniejsza: wywołujemy po 2 zwierzątka, na koniec wszystkie tworzą „łaskowy chór”. Dzieci pilnują, by nie pomyliły swojego dźwięku.
- „Bałwanki” – dzieci otrzymują kartkę z narysowanymi 2 bałwankami. Najpierw obrysowują kontury bałwanków, potem składają kartkę na pół, aby rysunki znalazły się na zewnątrz. Tłumaczymy dzieciom, że jeden bałwanek się uśmiecha, bo mówi sss..., drugi ma okrągłą buzię – mówi szsz... W tę zabawę można się bawić na różne sposoby, np. w parach dzieci pokazują sobie bałwanki i mówią odpowiadające im głoski; może

to wykonywać cała grupa. Kartkę można też zdmuchiwać z ręki i jaki bałwanek wypadnie, taką głoskę mówimy. Można też wymyślać całe słowa na daną głoskę. „Bałwanki” mogą również służyć do wymowy głosek *eee* oraz *ooo* (podobny układ ust).

- Zabawa (na dywanie) słuchowo-ruchowa „Roch czy Loch”. Zabawa ćwiczy słuchowe różnicowanie głosek *r-l*. Na początku prowadzący opowiada dzieciom: „Idziemy do zamku, w jego lochach straszy duch o imieniu Roch”. Pytamy dzieci, jakie głoski słyszą na początku tych słów. Na hasło „Loch” – dzieci chodzą na palcach po lochu, by nie zbudzić Rocha. Na hasło: „Roch” – kucają i zakrywają oczy.

Ćwiczenia logorytmiczne:

Logorytmika jest swoistą formą połączenia rytmiki i terapii logopedycznej. Na bazie ćwiczeń muzyczno-ruchowych stosuje się ćwiczenia słowno-ruchowe, których wiodącym składnikiem jest rytm. Naturalny i swobodny ruch, będący obok muzyki podstawowym motywem ćwiczeń, umożliwia realizację zajęć rytmicznych ze wszystkimi dziećmi, niezależnie od poziomu ich intelektualnego, ruchowego i muzycznego rozwoju. Zadaniem ćwiczeń logorytmicznych jest uwrażliwienie dzieci i zwrócenie ich uwagi na zjawiska wspólne dla muzyki i wypowiedzi, a więc na rytm, tempo, wysokość i głośność dźwięku, akcentację, frazowanie i artykulację (nieoceniona metoda dla dzieci jakających się). Ćwiczenia logorytmiczne spełniają również funkcje uspołeczniające i wychowawcze.

- „Wirujące listki” – dzieci przykucają na dywaniku, na sygnał – dźwięk tamburyna – wstają i biegają na paluszkach (lekko), naśladując „wirujące listki”. Na przerwę w muzyce przykucają, zaś po usłyszeniu tamburyna ponownie wstają i biegają na paluszkach.
- „Wróbelki i bociany” – dzieci podzielone na dwie grupy: „wróbelki” i „bociany” stoją w swoich gniazdach. Na dany sygnał – dzwoneczek – „wróbelki” wylatują ze swoich gniazdek (obrzeże) i naśladują fruujące, małe ptaszki – szybko ruszając małymi skrzydełkami. Na kolejny sygnał – bębenek – „wróbelki” wracają do swoich gniazd, a „bociany” wychodzą na łąkę – wysoko podnosząc kolana i zaczynają fruwać – powoli machając dużymi skrzydłami itd.

- Zabawa „Idą słonie”. Dzieci chodzą w rozpysce po sali na szeroko rozstawianych nogach, udając zmęczone upałem słonie. Przy każdym kroku uginają lekko w dół (nie do przodu) tułów i nogi, wypowiadając jednocześnie głośne *uff...*
- Zabawa: „Spacer”. Dzieci siadają na podłodze na zgiętych nogach.
„Spróbujmy pospacerować na siedząco. Pokażę wam jak się to robi, a wy mnie naśladujcie. Wyruszamy w drogę (uderzamy dłońmi płasko o uda, naśladując odgłosy chodzenia – 10 s.)
Teraz trochę pobiegniemy (szybciej uderzamy). Wyprzedza nas jeździec na koniu (wyklepujemy rytm galopującego konia). Przechodzimy przez most (bijemy pięściami w pierś). Na brzegu lasu widzimy sarenkę, skradamy się po cichutku, żeby jej nie spłoszyć (czubkami palców dotykamy ud). Zaczyna wiać wiatr, silniejszy huragan (wydmuchujemy powietrze, naśladując gwizd wiatru). Sarenka ucieka wielkimi skokami (uderzamy mocno dłońmi w uda).
Wracamy powoli do domu, niektórzy są zmęczeni i wloką się na końcu, szurając nogami (dłonie udają wolne kroki)”.
- „Jedzie pociąg...” – dzieci słuchają znanej melodii w różnym tempie i różnej wysokości (po wcześniejszym wytłumaczeniu terminów: dźwięk niski/wysoki; tempo szybkie/wolne) mówią, jakie było tempo i wysokość dźwięków. Następnie poruszają się po sali w odpowiednim tempie (tworzą pociąg). Podobnie do innej żywej melodii (dzieci tańczą jak roboty, zmieniając tempo).
- Tworzymy pociąg: pociąg rusza: szsz..., rozpędza się: czczcz..., jedzie przez tunel: uuu, hamuje: psss...

Ćwiczenia narządów mowy:

Ćwiczenia artykulatorów najlepiej wykonywać wplatając je do opowiadania. Treść może odpowiadać tematyce tygodniowej. Ćwiczymy wszystkie ruchome narządy mowy: wargi, język, policzki, podniebienie miękkie, żuchwę. Obowiązuje tu zasada stopniowania trudności. Przykładowe opowiadanie:

„Szumi, szumi drobny deszczyk. Płacz, płacz kapuśniaczek (dzieci uderzają czubkiem języka w górne podniebienie). A nasz kasztan, szumi, szumi, kiedyż wiosnę znów zobaczą (dzieci unoszą ręce do góry, szumią

– szuszuszu). Szpak szczebiocze na kasztanie. Ciesz się, ciesz się, że deszcz pada (dzieci wysuwają wargi do przodu i naśladują ptasi dzióbek, ptak szczebioce – dzieci rozchylają wargi i łączą je, podobnie jak przy cmokaniu). Taki deszczyk dla kasztana jest jak pyszna lemoniada (dzieci udają, że piją lemoniadę przez rurkę i wciągają ze świstem powietrze). Już niedługo po przyłasczki, w las popędzi Jaś z Bartoszkciem (dzieci przesuwają język po krawędzi zębów – raz górnych, raz dolnych). Szumi, szumi drobny deszczyk, będzie wiosna jeszcze troszkę (dzieci uderzają czubkiem języka w górne podniebienie).”

Joanna Świącik

Przypisy:

- ¹ Wójtowiczowa J., *O wychowaniu językowym*, 1997, s. 13.
- ² Balejko A., *Czwarty i piąty rok życia dziecka [w:]*, *Uczymy się ojczystej mowy*, Białystok 1995.
- ³ O czym w publikacjach m.in. Jagody Cieszyńskiej (założycielki Metody Krakowskiej) i Marty Korendo.

Bibliografia:

- Balejko A., *Uczymy się ojczystej mowy*, wyd. II uzup., Białystok 1995.
- Beszczyński J., *Zwierzęce gadanie*, www.wesolyprzedszkolak.pl/index.php/wiersze/226-zwierzece-gadanie, [dostęp 16.07.2018].
- Cieszyńska J., Korendo M., *Wczesna interwencja logopedyczna. Stymulacja rozwoju dziecka. Od noworodka do 6 roku życia*, 2012.
- Demelowa G., *Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola*, Warszawa 1978.
- Jastrzębowska G., *Podstawy logopedii dla studentów logopedii, pedagogiki, psychologii, filologii*, Opole 1996.
- Kaczmarek L., *Nasze dziecko uczy się mowy*, Lublin 1970.
- Pluta-Wojciechowska D., *Dyslalia obwodowa. Diagnoza i terapia logopedyczna wybranych form zaburzeń*, 2017.
- Stecko E., *Zaburzenia mowy dzieci – wczesne rozpoznawanie i postępowanie logopedyczne*, Warszawa 1996.
- Walencik-Topiłko A., *Głos jako narzędzie. Materiały do ćwiczeń emisji głosu*, 2009.
- www.centrummetodykrakowskiej.pl, [dostęp 16.07.2018].
- www.logomowa.pl/rymowanki-dzwiekonaśladowcze, [dostęp 16.07.2018].

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Urszula Wykurz

Szkoła Podstawowa im. św. Franciszka z Asyżu w Poskwitowie

KLASYKA W KAPELUSZU. „ROMEO I JULIA” NA ZAJĘCIACH ROZWIJAJĄCYCH W KLASIE VIII

Dumny Tybalt żywi wstręt do Montekich, Księcia Ciemności i nikczemnych tchórzy, którzy ze strachu przed odpowiedzialnością chowają głowę w piasek. Nie potrafi cieszyć się życiem, gdyż *nienawiść czyni tak smutnym*¹. Na dźwięk słów *zgoda i pokój* dostaje torsji. Mężczyzna nie umie rozmawiać ani polemizować; stale szuka zaczepki, gdyż racją bytu tej awanturniczej natury jest prawo pięści. *Nienawiść, tak jak przyjaźń, wymaga czegoś więcej niż fizycznej obecności; wymaga inwencji i usilnych starań, inaczej zwiędnie*². Gardzi synem Montekiego, który wzdycha do bladej Luny. *Miłość, na równi ze sprawami kanalizacyjnymi, stanowi najpoważniejsze z niebezpieczeństw zagrażających społeczności*³. Tylko Merkucjo wie, jaka jest prawda. Arogancki krewny pani Kapulet to dusiszczur, który hałasuje i miauczy, czym zasłużył sobie na miano kociego króla. Sztukę szermierczą opamiętał z podręcznika w stopniu zaawansowanym – podobnie jak arytmetykę, więc jedynie uliczne koty mogą się go lękać.

Przyjaciel Romea nikogo nie udaje, nikomu nie schlebia. Jest uosobieniem życiowego pragmatyzmu, żołnierskiego rozsądku. Patrzy, obserwuje i uśmiecha się. Stoi z boku, nie modli się do księżycy, nie zakłada żadnej maski, nie szuka wiatru w polu ani boskiej muchy. Unika patosu i retoryki dla ubogich. On wie, że *istotą decyzji jest selekcja. To, co zostało odrzucone, nie znika jednak bez śladu*⁴. W osobie Merkucja dokonała się swoista symbioza stoickich ideałów z epikurejskim hedonizmem, które doprawione zostały szczyptą ironii mistrza Diogenesa. Krewny księcia Eskalusa ze smutkiem spogląda na poczynania zakonchanych, którzy wierzą w starą prawdę dostępną jedynie szamanom, że *świat odnawia się za każdym razem, gdy dokonywane jest połączenie małżeńskie*⁵. Romeo kocha Julię, gwiazdy, księżyc i marzenia pachnące lawendą. Nie zamierza milczeć ani czekać na odpowiedni moment. *Nigdy nie będę w stanie wyrzucić Miłości za okno*⁶. Taka postawa imponuje młodej dziewczynie o oczach jak perły. Młodzieniec wyrzeknie się domu, nazwiska i spokoju sumienia, gdyż *miłość oznacza ucieczkę z własnego świata w świat drugiej osoby*⁷. Romeo jest gotowy podjąć to wielkie wyzwanie. Po raz pierwszy w życiu kocha naprawdę i cierpi naprawdę. Oblubieniec staje się mordercą i banitą wyjętym spod prawa. Wkrótce okaże się, iż *nie ma raju innego niż raj utracony*⁸.

Klasyka w kapeluszu to zestaw ćwiczeń przeznaczonych dla uczniów klasy VIII. Artykuł składa się z pięciu kart pracy, poświęconych bohaterom dramatu Williama Szekspira „Romeo i Julia”. Do kart dołączono ćwiczenia, w których uczniowie stają się tropicielami lekturowych zagadek, rozwiązują zadania z zakresu etykiety i kultury języka (eufemizm, prozaizm, wyrazy modne), badają język listów miłosnych, biorą udział w warsztatach dziennikarskich (tworząc lokalną gazetę „Nowiny z Werony”), a także posługują się wiadomościami z zakresu świadomości językowej (fleksja, składnia, fonetyka).

PROPOZYCJE ZADAŃ DO PRACY Z LEKTURĄ

CZĘŚĆ PIERWSZA. ZAGADKI W ZADANIACH

Zadanie 1.

Zostań tropicielem lekturowych znaków i rozwiąż zagadki.

Zagadka nr 1 – Tropem pocałunków

1. Gdzie po raz pierwszy Romeo spotkał Julię?
2. Ilość pocałunkami zakończyło się pierwsze spotkanie Romea i Julii?
3. Jakimi słowami Julia skomentowała pocałunki Romea?
4. Pytanie bonusowe: W jakim utworze lirycznym pojawił się bohater – pielgrzym?

Zagadka nr 2 – Tropem wykrzykników

Gdzie rozgrywa się scena, w której Julia wypowiada słowa: *Romeo! Czemuż ty jesteś Romeo!?*

Zagadka nr 3 – Tropem dekrétów

Kto, do kogo i z jakiego powodu wypowiada słowa: *I za ten błąd banitujemy go na zawsze stąd?*

Zagadka nr 4 – Tropem oksymoronów

1. Które wypowiedzi Julii z aktu III, sceny 2 są oksymoronami?
2. Pytanie bonusowe: Która polska kolęda zawiera oksymorony?

Zagadka nr 5 – Tropem przysięgi

1. Na co przysięga Romeo, gdy wyznaje Julii swoją miłość?
2. Jak przysięgę ukochanego traktuje Julia?
3. Pytanie bonusowe: W jakim utworze literackim pojawia się motyw świętej przysięgi, której nie wolno złamać?

Zagadka nr 6 – Tropem smutku

1. W której scenie bohaterowie dowiadują się o śmierci Julii?
2. Który z bohaterów nie lamentuje z powodu śmierci Julii?

Odpowiedzi do zadania 1

Zagadka nr 1

1. Romeo po raz pierwszy spotkał Julię na balu maskowym w domu Kapuletów (akt I, scena 5).
2. Pierwsze spotkanie Romea i Julii zakończyło się dwoma pocałunkami.
3. Julia skomentowała pocałunki Romea, słowami: *jak z książki całujesz, pielgrzymie*⁹.
4. Cyprian Kamil Norwid „Pielgrzym”.

Zagadka nr 2

Scena, w której Julia wypowiada słowa: *Romeo! Czemuż ty jesteś Romeo!*¹⁰, rozgrywa się w ogrodzie Kapuletów (akt II, scena 2).

Zagadka nr 3

Książę Eskalus wypowiada słowa do Romea: *I za ten błąd banitujemy go na zawsze stąd*¹¹. Książę Werony skazuje Romea na wygnanie do Mantui za zamordowanie Tybalta (akt III, scena 1).

Zagadka nr 4

1. Wypowiedzi Julii będące oksymoronami, to: *luby tyranie, anielski szatanie*¹².
2. Polska kolęda „Bóg się rodzi” zawiera oksymorony (moc truchleje, ogień krzepnie, ma granice Nieskończony).

Zagadka nr 5

1. Romeo wyznaje Julii swoją miłość i przysięga na księżyc, że będzie jej wierny.
2. Julia nie chce takiej przysięgi, gdyż księżyc jest symbolem zmienności, niestałości.
3. Motyw świętej przysięgi, której nie wolno złamać, pojawia się w balladzie Adama Mickiewicza „Świtezianka”.

Zagadka nr 6

1. Bohaterowie dowiadują się o śmierci Julii w scenie 5 z aktu IV.
2. Ojciec Laurenty nie lamentuje z powodu śmierci Julii, gdyż jak sam mówi: *rozpacz nie leczy rozpacz. [...] Przecież rozsądek z łez się naigrawa*¹³.

Zadanie 2.

Weź udział w projekcie „Słowo za Słowo”. Przeredaguj podane zdania tak, by były one zgodne z obowiązującymi zasadami etyki i kultury języka. Nazwij podkreślone wyrazy, a następnie podaj ich definicje.

Grupa I

- A. Tybalt zachowuje się jak wariat.
 B. Romeo to ekstra młodzieniec.
 C. Żaden Romeo nie pójdzie na randkę w połatanych portkach.

Grupa II

- A. Tybalt zachowuje się jak świr.
 B. Romeo to fajny chłopak.
 C. Żadna Julia nie założy na romantyczny spacer szarej kiecki.

Grupa III

- A. Tybalt zachowuje się jak pomylenie.
 B. Romeo to super kolega.
 C. Żaden wojownik nie stanie do pojedynku w brudnych gaciach.

	Nazwa	Definicja
A.		
B.		
C.		

Odpowiedzi do zadania 2

- A. Tybalt zachowuje się jak człowiek niespełna rozumu.
 B. Romeo to interesujący młodzieniec.
 C. Żaden Romeo nie pójdzie na randkę w połatanych spodniach. Żadna Julia nie założy na romantyczny spacer szarej spódnicy.

	Nazwa	Definicja
A.	eufemizm	wyraz, który zastępuje słowo obraźliwe, niegrzeczne, dosadne
B.	wyraz modny	wyraz popularny, często używany (głównie w mowie potocznej)
C.	prozaizm	wyraz pospolity

Zadanie 3.

Przeczytaj poniższe listy¹⁴, a następnie określ, w jakim stylu zostały napisane. W tym celu wskaż: charakterystyczne słownictwo, zastosowane środki językowe, konstrukcje składniowe. Zastanów się, w których wypowiedziach dominują takie kategorie, jak: piękno, patos, humor, żart.

List nr 1

Droga Julio! Witam Cię w ten piękny, słoneczny poranek. Otworzyłem oczy i od razu pomyślałem o Tobie, Najukochańsza Istoto Mieszkająca na planecie chipsów i telefonów komórkowych. Uśmiecham się do Ciebie, Kochana i pozdrawiam cały Twój blok przy ulicy Kwiatowej nr 6. Tak bardzo się cieszę, że pójdziesz ze mną na koncert muzyki barokowej do filharmonii. Już od dawna marzyłem, by zabrać Cię, o Cudowna Iskierko, w piękne, kulturalne miejsce. Razem posłuchamy magicznego koncertu na dwa serca i wiolonczelę. Twój na zawsze Romeo z Błękitnego Domu PS. Co byś powiedziała, Najpiękniejsza z Pięknych, gdybyśmy po koncercie wybrali się na mały spacer do parku, by podziwiać błękit nieba i cudne popiersie fundatora naszego miasta?	o wschodzie słońca, Rynek w Weronie
---	-------------------------------------

List nr 2

na łące pełnej kwiatów, obrzeża Werony

Witaj, Moja Księżniczko!

Jesteś piękna niczym róża, która zakwita o poranku. Od blasku Twoich oczu płonie cały świat. Uwielbiam spacerować z Tobą po naszej wspaniałej Weronie pełnej romantycznych parków i kamienic. Uwielbiam słuchać melodii Twego głosu i trzymać Cię za ręce o różowych paznokciach. Moja miłość do Ciebie jest głęboka jak Morze Sargassowe. Czekam i kocham. Kocham i czekam.

Twój na zawsze
Boski Romo

PS. Mam dla Ciebie, Kochana, maleńki upominek.

List nr 3

w moim pokoju z płytami, Werona

Witaj, Maleńka!

Siedzę w swoim pokoju z płytami, myślę i tęsknię, a raczej tęsknię, dopiero później myślę. Macham do Ciebie, Ślicznotko, zza żaluzji i czekam na spotkanie we dwoje przy dźwiękach relaksującej muzy. Tak bardzo chciałbym siedzieć w Twoim radiu, by nadawać Ci non stop najlepszą muzykę na tej planecie. Moja Maleńka zasługuje przecież na to, co najlepsze. Dostałem od kumpla z osiedla wypasioną konsolę PlayStation, więc będziemy mogli zagrać w Call of Duty lub w Twoją ulubioną Evolution of Love. Czekam na uśmiech od Ciebie i mam nadzieję, że wkrótce się zobaczymy.

Strzałeczka
Romo

PS. Przesyłam Ci, Maleńka, kilka płyt z mojej prywatnej kolekcji. Wiem, że poprawia Ci humor.

List nr 4

na pięć minut przed dzwonkiem, szkoła w Weronie

Mój Drogi Rombiku!

Powodowany ogromnym smutkiem i nieutuloną tęsknotą, śmiem skreślić do Ciebie, Najdroższa, tych kilka jakże prawdziwych i szczerych słów, abyś poznała głębię mej duchowej rozterki.

Dzień ten nie bez powodu okazał się być Ponurym Piątkiem, gdyż spędziłem go na jakże wyczerpującej kontemplacji fasoli w słoiku po dżemie truskawkowym. Siedzę już szóstą godzinę na lekcjach życiowego skupienia i niecierpliwie czekam na dźwięk dzwonka, owego Anioła Wolności.

Dobrze wiem, Kochana, że na świecie są tysiące gwoździ, które czują się przybite. Myśl o tym sprawia, że nie ustaję w trudach uczniowskiego zaangażowania. Patrzę na tablicę, odrabiam zadania i czekam na litościwy dzwonek pani Wiesi. Żyję myślą, że wkrótce dane mi będzie połączyć mój wzrok z Twoim spojrzeniem błękitnych oczu.

Twój na wieki
Romeo Płowowłosy

PS. Nie żegnam się, bo to zbyt okrutne. Czekam i tęsknię.

CZĘŚĆ DRUGA. WARSZTATY DZIENNIKARSKIE

Zadanie 4.

Wraz z koleżanką/kolegą z grupy przygotuj materiały prasowe do najnowszego numeru gazety codziennej „Nowiny z Werony”.

Zapoznaj się z materiałami, które zgromadzili dziennikarze pracujący w redakcji czasopisma „Profil Werony”.

Grupa I:

- Krótka forma wypowiedzi – zaproszenie na urodziny Julii.
- Dłuższa forma wypowiedzi – kartka z pamiętnika: Wspomnienia piastunki.

Grupa II:

- Krótka forma wypowiedzi – ogłoszenie: Poszukuję nauczyciela fechtunku.
- Dłuższa forma wypowiedzi – wywiad z Tybalem.

Grupa III:

- Krótka forma wypowiedzi – notatka informacyjna: Bal w Weronie.
- Dłuższa forma wypowiedzi – opowiadanie: Połączyła ich miłość.

„Profil Werony” – materiały dla młodych redaktorów*Z kroniki towarzyskiej***To był bal...**

W pałacowej rezydencji państwa Kapuletów odbył się bal maskowy połączony z uroczystym przyjęciem. Zaproszeni goście, wywodzący się tylko z najlepszych rodów arystokracji włoskiej, wykazali się ogromnym zmysłem estetycznym i ogromnym apetytem (w tempie błyskawicznym zjedzone zostały wszystkie raki i homary pochodzące z Mórz Południowych). Pan Kapulet czynił honory domu, rozdawał ukłony, uściski i uśmiechy i aż sześciokrotnie wznosił toast za zdrowie oraz szczęście swej córki, pięknej i nieco zawstydzonej, Julii. Na salonach dyskutowano tylko o jednym: czy hrabia Parys z fryzurą cherubina poślubi w czwartek dziedziczkę największej fortuny na wschód od Florencji i Neapolu? Sam gospodarz był wyraźnie zadowolony z tych inteligentnych plotek, skoro kiwał głową i klepał Parysa przyjacielsko po ramieniu.

Bal maskowy w rezydencji państwa Kapuletów stał się doskonałą okazją do zaprezentowania najnowszej kolekcji odzieży jedwabno-skórzanej na sezon lato – jesień 1595. Panie były zachwycone blaskiem świec i fontanną pośrodku salonu. Panowie natomiast urządzili sobie klub dyskusyjny w lewym rogu sali. Uroczyste przyjęcie zakończyło się o godzinie trzeciej nad ranem pokazem sztucznych ogni. Dziennikarzom pozwolono jedynie wejść do holu, by z oddali mogli relacjonować przebieg arystokratycznego spektaklu przepychu i dobrych manier.

Redakcja gazety „Profil Werony” żywi gorącą nadzieję, że na kolejne przyjęcie w pałacu Kapuletów zostanie oficjalnie zaproszona. My ze swej strony obiecujemy, że cała posiadłość zatonie w blasku reporterskich fleszy¹⁵.

Tylko u nas! Sensacyjna wiadomość z biura WSI**Tybalt, morderca wyjęty spod prawa**

Dziennikarze „Profilu Werony” otrzymali kopię tajnej notatki ministerialnej sporządzonej przez niezależnego agenta kontrwywiadu, którą zamieszczamy na łamach naszej gazety:

Wojskowe Służby Bezpieczeństwa
Rzym – Weronia – Mantua
Oddział kontrwywiadu

Szef Zarządu III Departamentu
Wojskowych Służb Informacyjnych

Dot. Tybalt, obywatel miasta Werony, spokrewniony z rodziną Kapuletów

Z uzyskanej informacji wynika, że Tybalt, pseudonim „Król kotów”, czynnie uczestniczył w niedzielnej bójce na rynku werońskim. Poszkodowanym okazał się synowiec Montekiego, Benwollio. Wiadomo, iż obywatel Tybalt nie zamierza poprzestać na słownych pogroźkach, lecz wkrótce przejdzie do czynów o charakterze zbrojnej napaści. Melduję, że dzień później doszło do walki ulicznej, w której śmiertelne ciosy zadał Tybalt. Ofiarą napadu okazał się Merkucjo, krewny księcia Eskalusa. Z raportu rzymskiej Komisji Kryminalistyki wynika, że walka prowadzona była według reguł ulicy. Cios w klatkę piersiową zakończył życie ofiary. Tybalt był wielokrotnie zatrzymywany przez werońską policję. Postawiono mu zarzuty wszczynania rozruchów ulicznych, szantaż oraz próbę wymuszenia znacznej ilości gotówki¹⁶.

Krótko i na temat:

Chamstwo na ulicach Werony

Jeszcze do niedawna było to spokojne i malownicze miasto z pałacem dla najbogatszych, z kościołem dla najwierniejszych, z piwiarnią dla spragnionych i z cmentarzem dla zasłużonych. Jeszcze do niedawna...

Dziś Werona jest miejscem spotkań ulicznych gangów o morderczych skłonnościach, które każdego dnia toczą na naszych podwórkach krwawe walki na noże, na pięści, na słowa. Policja werońska pozostaje bezradna wobec tak rażącej postawy obywatelskiej. Na ulicach miasta króluje od dziś chuligaństwo sygnowane nazwiskami dwóch wpływowych inwestorów. Mieszkańcy miasta nie mogą czuć się bezpieczni nawet na własnym podwórku. Rodowe gangi, wspomagane przez mściwą i waleczną służbę pałacową, nie mają litości dla nikogo. Na gangsterskiej liście może znaleźć się każdy. Ulica Spokoju stała się dziś Ulicą Agresji¹⁷.

Czy wiesz, że...

- ✓ znana włoska projektantka zaprojektuje suknię ślubną dla Julii Kapulet,
- ✓ noże i miecze z Werony otrzymały Międzynarodową Nagrodę Jakości na VII Kongresie Metalurgii Artystycznej, Berlin 1595.

Przypominamy!!!

We wtorek, 25 września 1595 roku, w budynku starostwa miasta Werony odbędzie się spotkanie z prezesem Rady Budownictwa Drewnianego w celu dokonania analizy stanu materialnego i jakościowego kamienic wokół rynku i na obrzeżach miasta. Zainteresowanych mieszkańców prosimy o kontakt z burmistrzem miasta w celu dopełnienia koniecznych formalności.

Red. „Profilu Werony”

Ogłoszenia drobne:

Szukam silnego mężczyzny do pracy w pałacu: ochrona drzwi wejściowych i nocne patrole wokół dziedzińca. Wysokie wynagrodzenie i wielkie ryzyko utraty kilku zębów. Ochotników proszę kierować pod adresem: Pałac Kapuletów, Werona 15, 6 piętro, pokój 12.
Dam pracę: sprzątanie kamienicy po sobotnich walkach wręcz. Praca w systemie nocnym plus nadgodziny. CV ze zdjęciem prosimy przesłać na adres: Werona, Klub Odważnych, Blok D, skrytka pocztowa: 213-00.
Zatrudnię: 28 kucharzy, 15 pokojówek i 14 lokai do pracy w pałacu podczas balu maskowego. Wymagania: czyste fartuchy i czyste paznokcie, odpowiednie kwalifikacje i zaświadczenie o niekaralności. Chętnych prosimy o kontakt: Werona 15, kancelaria Kapuletów, pokój 18. Proszę pytać o Małego Franka.
Salon sukni ślubnych ELENA zatrudni doświadczoną krawcową. Wymagania: wiek 35-45 lat, kurs kroju z Rzymu lub Mediolanu, dyspozycyjność i szczerze zaangażowanie. Nasz adres: ELENA, Werona 5/14. Na zgłoszenia czekamy do końca listopada.
Wyższa Szkoła Fechtunku „Strzała”: ogłasza nabór kandydatów na studia na rok akademicki 1595/1596 Oferujemy: doskonałe przygotowanie praktyczne do zawodów: • szermierz klasyczny, • szermierz uliczny. Szkolimy młodzież z całego kraju. Oferujemy stypendia i praktyki zagraniczne. Wszystkich maturzystów prosimy o nadsyłanie swoich zgłoszeń wraz z dokumentami na adres: Wyższa Szkoła Fechtunku „Strzała”, Werona 117, skrytka pocztowa 281, z dopiskiem: REKRUTACJA¹⁸.

CZĘŚĆ TRZECIA. BOHATEROWIE W NOWEJ ODSŁONIE

Przeczytaj fragment *Pamiętnika Wielkiego Podróżnika*, a następnie wykonaj zadania 1–4.

Wtorek, wieczorem

Zostało mi jeszcze cztery dni urlopu. Chciałem ten czas wykorzystać na zwiedzanie za-
bytków pięknej i szalonej przeszłości. Tym razem los, ten Figlarny Pan z Krótkim Noskiem,
skierował me kroki pod dach słonecznego miasta Zalotnych Uśmiechów, do Werony. O, We-
rono! Werono ma! Jakżeż piękna szata twa! Śpiewałem w duchu starą piosenkę włoskich
trubadurów. Wynająłem mały pokój w kamienicy na Placu Tybalt 8 z widokiem na Górę
Merkucja okrytą o tej porze roku bujną roślinnością. W powietrzu czuło się zapowiedź
nadchodzącej wiosny. Plac Tybalt wypełniony był straganami, na których królowały – rzecz
jasna – koty, będące prywatnymi opiekunami Szekspirowskiego zapaleńca. W południe
wyszedłem na Stare Miasto. Na ulicy Długich Noży nieznany rzeźbiarz pozostawił piękną
pamiątkę po dziewczeczce z rodu Kapuletów. Popiersie Julii wykonane było z białego mar-
muru. Ukochana Romea miała wijące się wokół skroni loki i smutne oczy. Pomyślałem so-
bie, że los bywa okrutny nie tylko dla starych, chorych i żołnierzy, lecz także dla młodych,
naiwnych i odurzonych czarem pierwszej miłości. W tak melancholijnym nastroju popły-
nałem łodzią nad Zatokę Zakochanych. Miejsce rzeczywiście zasługiwało na taką nazwę.
Błękitna woda i białe łabędzie dostojnie pływające po jeziorze. Kępy tataraku i żółte ka-
czeńce. Chciałem tam zostać aż do wieczora. W takim miejscu nie myśli się o kłopotach dnia
codziennego, o podatkach, polisach czy niezapłaconych rachunkach za prąd. Kładę się spać
zmęczony i zadowolony. Zamykam pod powiekami obraz nostalgicznego miasta Zalotnych
Uśmiechów. Tak, panie Williamie, czar nadal trwa...¹⁹.

Zadanie 1.

Wskaż w tekście odwołania do dramatu Williama Szekspira.

Zadanie 2.

Oceń język narracji Wielkiego Podróżnika. W tym celu określ funkcję zastosowanych przez
narratora środków stylistycznych i figur językowych: wyrazy nacechowane emocjonalnie,
peryfrazy, opisy, nazwy własne.

Zadanie 3.

Zapisz, do jakich wniosków doszedł Wielki Podróżnik po wizycie w Weronie.

Zadanie 4.

Zinterpretuj poniższe słowa: *zapomniano, że miłość nie jest cieplarnianym kwiatem, lecz dzi-
ką płonką, wyrosłą wśród burzliwej nocy, zakwitłą w słonecznej godzinie, zrodzoną z przy-
gnanego z dala, na skrzydłach nieposkromionego wiatru, dzikiego nasionka; że jest dziką
płonką, którą nazywamy kwiatem, jeśli przypadkiem zakwitnie w naszym ogrodzie, a chwas-
tem, jeśli kwitnie za płotem. Lecz czy kwiatem ją nazwiemy, czy chwastem, zawsze będzie
miała woń i barwę dzikości*²⁰. Ustal, który bohater literacki zgodziłby się ze stwierdzeniem,
że miłość jest cieplarnianym kwiatem, który trzeba chronić, pielęgnować, otaczać opieką.
Zdecyduj, dla którego bohatera miłość będzie płonką, dziką gruszą.

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj zadania 1–4.

Sprawozdanie z pokazu mody

15 października 2009 roku w hali sportowej w Mediolanie odbył się pokaz kolekcji jesień – zi-
ma Julii Kapulet, występującej pod pseudonimem Julia 14. Fly away to jesienno-zimowa
kolekcja damska, w której dominującą barwą są wszelkie odcienie „cieplej” szarości.

Młodziutka projektantka z Werony przebojem zdobyła sobie serca kobiet i uznanie kolegów
po fachu. Rok temu projektantka zaskoczyła nas odważną linią Café Latte, która promowała
jej nowe spojrzenie na tiul i aksamit. Obecnie laureatka Złotej Nitki na Fashion Week
London proponuje paniom modne płaszcze w stylu retro z pięknymi obszyciami inspirowane
malarstwem Alfonsa Muchy, kozaczki oliwkowo-brązowe z szyfonowym nadrukiem i kwiatow-
ym ornamentem oraz przepiękne swetry z owczej wełny zdobione złoto-zieloną nitką.

Na pokazie obecni byli najwięksi z największych. Nie zabrakło również przedstawicieli z Pol-
ski, Rumunii, Węgier oraz Białorusi. Cała impreza miała charakter proeuropejski, gdyż ży-

zeniem Julii K. jest łamanie wszelkich granic, burzenie mostów i podziałów w imię Jedynej, Nieśmiertelnej Sztuki Kreacji. Modelki prezentowały ubrania przy argentyńskiej muzyce z lat 20., która stanowiła doskonale tło dla pokazywanych na wybiegu płaszczy, swetrów oraz obuwia. Każda z modelek na ten jeden wieczór została uczesana przez włoskiego stylistę z Neapolu i bliskiego przyjaciela Julii K., Tybalt Tybaltosa. Cały pokaz został zadedykowany rodzicom projektantki²¹.

Zadanie 1.

Na podstawie tekstu napisz notatkę informacyjną do prasy o wielkim sukcesie Julii K.

Zadanie 2.

Wypisz z tekstu słownictwo i zwroty charakterystyczne dla języka mody.

Zadanie 3.

Jak sądzisz, dlaczego Julia K., projektując ubrania, inspirowała się malarstwem Alfonsa Muchy. Sprawdź w wyszukiwarce internetowej, jakie dzieła tworzył czeski grafik i malarz.

Zadanie 4.

W formie rozprawki uzasadnij słuszność stwierdzenia: *miłość matki jest jednym z najbardziej wzruszających i niezapomnianych wspomnień z naszego życia, tajemniczym korzeniem całego rozwoju i zmian. Miłość ta oznacza powrót do domu, schronienie i długą ciszę, od której wszystko bierze swój początek i koniec*²². W argumentacji odwołaj się do bohaterów dramatu Williama Szekspira oraz innych postaci literackich i filmowych.

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj zadania 1–4.

Zagniewany Apacz z Werony

Pytany o ulubiony kolor, odpowiada: błękit. Pytany o ulubioną linię perfum, odpowiada: zapach życia. Pytany o ulubioną potrawę, dodaje: pierogi po werońsku.

Ma wszystko: dom, pieniądze, sławę, dwa koty, cztery pokojówki, trzy samoloty, basen kryty, tor saneczkowy, studio nagraniowe i pracownię krawiecką.

Młodzieniec z Werony podbił serca mieszkańców Londynu, Paryża, Monachium. Podbił swoim śnieżnobiałym uśmiechem, uzyskanym za pomocą regularnego stosowania pasty Sensodyne Whitening. Podbił swoim niebywałym talentem spod znaku igły i nitki. To on stworzył w 1999 roku markę Boss Power jako linię męskich strojów typu leisure. Poszedł śladem damy swego życia, Julii K., i zapragnął dać mężczyznom to, co najlepsze: spodnie, koszule, paski i buty. Podkreślić należy, iż dyrektorem kreatywnym Boss Power od końca 2000 roku jest Merkucjo, obywatel Werony, słynny ze swoich ekstrawaganckich upodobań kulinarnych. Boss Power to symbol męskiej galaktyki, firmowy znak siły, energii, dynamizmu i władzy. Romeo Monteki proponuje panom koszule w kratkę, spodnie jeansowe stylizowane na odzież roboczą i płaszcze w kolorystyce chłodnego błękitu.

To on dokonał rewolucji na światowym rynku mody. Pokazał mężczyznom, że mogą nosić szorty do żakietów, zakładać apaszki w odcieniu bladego fioleto i czesać włosy na Zagniewanego Apacza. Świat myślał, że mężczyźni do szczęścia wystarczy szary płaszcz, szare spodnie i szara koszula... Najważniejsze, że żona będzie kolorowa. Od 1999 roku męski świat zmienił swoje barwy. Nie ma szarości. Jest błękit oczu i błękit koszuli. Jest błękit laptopa i błękit zegarka. A zatem, niech żyje wyzwolony świat męskich barw!!!²³.

Zadanie 1.

Na podstawie tekstu wskaż cechy gatunkowe felietonu.

Zadanie 2.

W formie rozprawki zajmij stanowisko wobec tezy, która głosi, że *człowiek kształtuje się dzięki aktywności twórczej, w procesie otwierania się ku światu i w samym procesie życia: każdy człowiek jest tylko tym, co stworzył dla siebie i dla innych w toku indywidualnego procesu samorealizacji*²⁴. W argumentacji odwołaj się do bohaterów dramatu Williama Szekspira i własnych przemyśleń.

Zadanie 3.

Pomyśl, jak może wyglądać fryzura na Zagniewanego Apacza. Podaj swoje propozycje wraz z krótkim wyjaśnieniem.

Zadanie 4.

Zapisz synonimy rzeczownika „ekstrawagancja”. W razie trudności skorzystaj ze słownika wyrazów bliskoznacznych.

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj zadania 1–4.

List gończy²⁵

1. Imię: Tybalt.
 2. Ostatnie miejsce zamieszkania: Werona, ul. Krótkich Noży 14.
 3. Wiek: 26 lat.
 4. Wzrost: 186 cm.
 5. Kolor oczu: piwne.
 6. Znaki szczególne: szrama na lewym policzku od cięcia nożem w bójce ulicznej.
 7. Inne cechy rysopisowe: wysoki i dobrze zbudowany mężczyzna, lubi poruszać się po mieście w towarzystwie znajomych z Bandy Pięciu.
 8. Ostatnio widziany/a: Werona, kamienica przy Placu Wolności 5/18.
 9. Miał/a/ na sobie: czarne spodnie, buty skórzane z wysokimi cholewami, aksamitny kaftan i zieloną koszulę.
 10. Poszukiwany/a/ za: zamordowanie obywatela Werony, Merkucja, w bitwie ulicznej.
 11. Krótki opis czynu przestępnego zarzucanego poszukiwanemu/ej oraz kwalifikacja prawna: Poszukiwanemu zarzuca się dokonanie zabójstwa na osobie Merkucja, bliskiego przyjaciela młodego pana Monteki. Poszukiwany zbiegł z miejsca morderstwa i nadal pozostaje nieuchwytny.
- Wzywa się każdego, kto zna miejsce pobytu poszukiwanego, do zawiadomienia o tym najbliższej jednostki policji (art. 15, pkt. 186).
- Ostrzega się, że za ukrywanie poszukiwanego lub dopomaganie mu w ucieczce grozi kara pozbawienia wolności do lat 5 (art. 147, pkt. 149).

Zadanie 1.

Ustal, w jakim stylu napisany został powyższy tekst. Wskaz charakterystyczne dla tego stylu zwroty, wyrażenia i konstrukcje składniowe.

Zadanie 2.

Korzystając ze wskazówek zawartych w tekście, przygotuj list gończy za ukochanym Julii, uciekinierem z Mantui.

Zadanie 3.

- 3.1. W imieniu księcia Eskalusa napisz raport, w którym przedstawisz konflikt między rodem Montekich a rodziną Kapuletów.
- 3.2. Sporządź portret psychologiczny Romea.

Skorzystaj ze wzoru: tekst nr 1, tekst nr 2.

Tekst nr 1: *Raport z pojmania ob. Tybalt*

26-letni mieszkaniec Werony i bratanek pani Kapulet, Tybalt, został 26 kwietnia br. schwytany przez włoską policję na próbie kradzieży depozytu rodziny Kapuleti w Banku Miejskim przy ul. Kwiatowej 16. Poszukiwany Tybalt nie stawiał funkcjonariuszom policji oporu i przewieziony został na Posterunek Policji w Weronie²⁶.

Tekst nr 2: *Portret psychologiczny: Tybalt*

Mieszkaniec Werony, bratanek pani Kapulet. Doskonały szermierz i podstępny zabójca. Mężczyzna arogancki, apodyktyczny, zarozumiały. Z przeprowadzonych badań wynika, iż to on sprowokował Romea do walki. Mężczyzna o gorącym temperamencie, najpierw działa, a później myśli o konsekwencjach. Nie toleruje sprzeciwu. Podczas rozmowy z psychologiem cały czas wiercił się na krześle, usiłował przekrzyczeć specjalistę, byle tylko znaleźć się w centrum uwagi. Nie potrafi dłużej skoncentrować się na jednym zadaniu. Szybko się nudzi i równie szybko wpada w gniew. Wskazana dalsza obserwacja²⁷.

Zadanie 4.

Francuski pisarz twierdził, że w każdym człowieku – i jakby wokół niego – istnieje kruche i skomplikowane rusztowanie z przyzwyczajęń, odpowiedzi, odruchów, mechanizmów, zainteresowań, marzeń i wpływów, które zostało ukształtowane i w dalszym ciągu ulega przekształcaniu w trakcie nieustannych kontaktów z innymi ludźmi²⁸. Rozwiń poniższą myśl, odwołując się do bohaterów dramatu Williama Szekspira.

CZĘŚĆ CZWARTA. KARTY PRACY

Karta pracy nr 1

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj zadania 1–6.

– *Romeo* – westchnęła *Justyna*. – *Pani profesor* – mówiła dalej cichym, trochę rozmarzonym głosem – *ja chciałam powiedzieć, że one wszystkie nie mają racji. Przecież Julii się nie wybiera! Jeżeli już ktoś w swoim życiu spotyka Julię, to ona jest darem niebios. Romeo też jest darem niebios. Oni patrzą na siebie i wiedzą, że to jest to. Nie muszą się przekonywać, namawiać, nie muszą robić żadnych podchodów. To tak, jakby dwie połoweczki błądzące po świecie nagle się spotkały.*

– *Lepiej niech ta połoweczka przeczyta, co naskrobała w swoim kajeciku, zamiast gadać od rzeczy, że niby to Julii się nie wybiera. A właśnie, że wybiera się Julię tak samo, jak rzodkiewki na straganie* – *Ola nie omieszkala przypomnieć Justynie sceny w sklepie.*

Marta Fox, *Romeo zjawia się potem*, Siedmioróg, Wrocław 2005, s. 27.

Zadanie 1.

Zapisz, jakie wnioski dotyczące miłości formułuje Justyna.

Zadanie 2.

Ustal, jaką opinię na temat miłości wygłasza Ola.

Zadanie 3.

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że miłość to dar niebios? Napisz rozprawkę, w której uzasadnisz swoje stanowisko. Argumenty zilustruj przykładami z literatury i filmu.

Zadanie 4.

Scharakteryzuj język wypowiedzi Justyny i Oli. W tym celu nazwij poniższe zwroty i wyrazy: *dar niebios*, *naskrobała*, *kajecik*, *gadać*, *gadać od rzeczy*.

Zadanie 5.

Wypisz z tekstu 6 zaimków i nazwij je.

Zadanie 6.

Nazwij podmiot i orzeczenie w zdaniu: *Romeo też jest darem niebios*.

Odpowiedzi do karty pracy nr 1

Zadanie 4.

dar niebios – epitet, środek stylistyczny, element stylu artystycznego (poetyckiego)
naskrobała, *gadać* – prozaizmy (kolokwializmy), zwroty właściwe dla stylu potocznego
kajecik – zdrobnienie
gadać od rzeczy – związek frazeologiczny

Zadanie 5.

one, *ja*, *ona* – zaimki osobowe
się – zaimek zwrotny
ktoś – zaimek nieokreślony

Zadanie 6.

podmiot gramatyczny – *Romeo*
orzeczenie złożone imienne – *jest darem*

Karta pracy nr 2

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj zadania 1–6.

- *Nic mi tu nie gra – zdecydowanym tonem wtrąciła Kaśka. – Ciekawe, zobaczył ją i od razu się zakochał tak, że usycha. Bez sensu. Mówię po prostu, że nie podoba mi się to usychanie. Wszystko w tym dramacie jest nieprawdziwe: i ta miłość od pierwszego wejrzenia, i to usychanie. Po co usycha, skoro ona go chce? Nie musi usychać, niech się cieszy z tego, co mu los podsuwa.*
- *Jak ma się cieszyć, skoro rodziny zwaśnione i wiadomo, że nic z tego nie wyjdzie? – wtrąciła Dorota.*
- *A co ma wychodzić? – nie dawała za wygraną Kaśka.*
- *Ślub ma wychodzić – odparowała Justyna, która czytała kwestię Romea. – Przecież on tak pokochał Julię od pierwszego wejrzenia, że chce ją pojąć za żonę.*
- *Za żonę pojąć, chyba zdechnę! Jaką żonę? Ona ma czternaście lat i już chce być żoną? Wszyscy zwiariowali w tym dramacie. I dzieci będą rodzić dzieci. Bez rozsądku i bez głowy – pieniała się Kaśka.*
- *A ty na pewno byś chciała, aby Julia najpierw skończyła podstawówkę, potem liceum, studia i dopiero wtedy znalazła sobie męża? – wtrąciła Ola. – Opamiętaj się, dziewczyno, to zupełnie inne czasy, o cztery wieki się cofnij i rusz wyobraźnią, której, jak widzę, ci brakuje.*
- Marta Fox, *Romeo zjawi się potem*, Siedmioróg, Wrocław 2005, s. 10–11.

Zadanie 1.

Wyjaśnij, dlaczego Kaśce nie podoba się historia Romea i Julii.

Zadanie 2.

Ustal, do jakich wydarzeń opisanych w dramacie Szekspira odwołują się bohaterki tekstu.

Zadanie 3.

Zapisz, co Ola próbuje uświadomić Kaśce.

Zadanie 4.

Wskaż, którzy bohaterowie literaccy musieli walczyć o swoją miłość. Swoje propozycje zapisz w formie mapy myśli.

Zadanie 5.

Określ, jaką funkcję pełni samogłoska „i” w wyrazach: wyjdzie, liceum, inne, wyobraźnia.

Zadanie 6.

Ustal, jakie procesy fonetyczne zachodzą w wyrazach: przecież, wszyscy, bez, wtedy.

Odpowiedzi do Karty pracy nr 2**Zadanie 5.**

wyjdzie: samogłoska „i” pełni tylko funkcję zmiękczenia
liceum: samogłoska „i” pełni funkcję zmiękczenia oraz jest odrębną głoską
inne: samogłoska „i” jest odrębną głoską
wyobraźnia: samogłoska „i” pełni tylko funkcję zmiękczenia

Zadanie 6.

przecież – ubezdźwięcznienie postępowe, utrata dźwięczności w wygłosie
wszyscy – ubezdźwięcznienie wsteczne
bez – utrata dźwięczności w wygłosie
wtedy – ubezdźwięcznienie wsteczne

Karta pracy nr 3

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj zadania 1–6.

W oczekiwaniu na powrót Romea i reżysera zaczęli się pokrzepiać chipsami i colą. Wtedy odezwał się Antek:

- *Wiecie, że ten Szekspir nawet ładnie to wszystko opisał? Nie spodziewałem się...*
- *Co opisał? – zapytał Jarek.*

– No, miłość... I chyba miał rację, że Romeo i Julia są tacy młodzi. Bo mnie się wydaje, że tylko w naszym wieku można przeżywać wielkie uczucia. Potem to już wszystko się robi takie... no, sam nie wiem – poczuł, że się trochę zaplątał. [...]

Na szczęście była wśród nich niezawodna Olimpia. Chrupiąc chipsa, odezwała się:

– W starszym wieku to człowiek nawet jak bardzo chce być romantyczny, to mu nie wychodzi. Weźmy na przykład moich rodziców. Moja matka wysłała ojca ostatnio na Kleparz, żeby kupić ziemniaki, bo się właśnie skończyły, i jeszcze jakąś zieleninę. I ojciec to wszystko kupił, a potem, jak wychodził z Kleparza, zobaczył stragan z perfumami, no wiecie, z podróbkami oczywiście. I wtedy go coś tknęło i postanowił kupić matce perfumy. Taki romantyczny gest chciał wykonać... Tyle że on się na tych pachnidłach nie zna, więc zdał się na kobietę, co to sprzedawała. I ona mu zabajerowała, że „Fatal snake” najpiękniej pachnie. Mój rodziciel na angielskim też się nie zna, więc wziął z pocałowaniem ręki. Mówię wam, co się działo, kiedy wręczył te perfumy mamusi. Wystarczyło, że zobaczyła ten fatalny napis. Nawet nie powąchała. Zaczęła wrzeszczeć, że jak można być tak beczelnym i sugerować jej, że jest wężem albo nawet żmiją...

Ewa Bylica, *Julka, blog i dog*, Wydawnictwo Publicat, Poznań 2006, s. 32–33.

Zadanie 1.

Czy zgodzisz się ze słowami Antka, że Szekspir ładnie opisał historię Romea i Julii?

Zadanie 2.

Dlaczego mama Oli nie była zadowolona z romantycznego gestu swojego męża?

Zadanie 3.

Pomyśl, którego bohatera literackiego można nazwać postacią romantyczną? Zapisz, z czym Tobie kojarzy się postawa romantyczna. Swoje wnioski zapisz w formie schematu.

Zadanie 4.

Wypisz z tekstu 6 czasowników w nieosobowej formie.

Zadanie 5.

Ustal, które czasowniki są przechodnie, a które są nieprzechodnie. Otocz kółkiem właściwy symbol, a następnie z każdym czasownikiem zbuduj zdania.

*	▽	opisać	*	▽	mówić
---	---	--------	---	---	-------

*	▽	kupić	*	▽	mieć
---	---	-------	---	---	------

*	▽	być	*	▽	wysłać
---	---	-----	---	---	--------

*	czasownik przechodni
▽	czasownik nieprzechodni

Zadanie 6.

Każdej części mowy przyporządkuj odpowiednią nazwę, wybierając ją spośród oznaczonych literami **A–E**. W tabeli zakreśl litery, którymi oznaczono wybrane części mowy.

Część mowy	Oznaczenie części mowy
1. tyle	A B C D E
2. oczekiwaniu	A B C D E
3. ładnie	A B C D E
4. nawet	A B C D E
5. pocałowaniem	A B C D E
6. najpiękniej	A B C D E

A – przysłówek
B – rzeczownik
C – przymiotnik
D – zaimek
E – partykuła

Odpowiedzi do karty pracy nr 3

Zadanie 5.

czasowniki przechodnie: opisać, kupić, wysłać

- Adam opisał swoje wspomnienia z wakacji. Wspomnienia z wakacji zostały opisane przez Adama.
- Mama kupiła chleb. Chleb został kupiony przez mamę.
- Piotr wysłał list. List został wysłany przez Piotra.

czasowniki nieprzechodnie: mówić, mieć, być

- Dyrektor mówił o podwyżkach.
- Janek jest grzecznym chłopcem.
- Ania ma nowy komputer.

Zadanie 6.

1D, 2B, 3A, 4E, 5B, 6A

Karta pracy nr 4

Przeczytaj wypowiedź blogerki Julki, a następnie wykonaj zadania 1–6.

27 września

hejka, udało mi się namówić moją grupę do odegrania sceny w grobowcu! Jeszcze do niej nie dotarłam, ale czytam i jestem już na 87. stronie. Biorąc pod uwagę, że działo się to kilkaset lat temu, to ta Julia miała niezły paler. Tak się przeciwstawić rodzicom! Jak ja bym próbowała coś takiego zrobić, miałabym niezłą łaźnię. Swoją drogą, to ci rodzice Julii chyba oszaleli. Planować małżeństwo córki, kiedy biedaczka ma 14 lat! Nie wyobrażam sobie siebie w roli żony. Chciałabym mieć jeszcze przez parę lat normalny wyraz twarzy, a nie tak znękany jak czasami moja mama.

Ewa Bylica, *Julka, blog i dog*, Wydawnictwo Publicat, Poznań 2006, s. 28–29.

Zadanie 1.

Czy zgodzisz się ze stwierdzeniem narratorki, że Julia Kapulet z dramatu Williama Szekspira miała *niezły paler*?

Zadanie 2.

Zapisz, czym ukochana Romea zaimponowała blogerce Julii.

Zadanie 3.

Co Julia Kapuleti mogłaby zapisać na swoim blogu? Przygotuj dwa krótkie wpisy.

Zadanie 4.

Podkreśl w wypowiedzi blogerki Julii te zwroty, które należą do slangu młodzieżowego.

Zadanie 5.

Uzupełnij tabelę. Nazwij podane części mowy, a następnie określ funkcję samogłoski „i”.

	Część mowy	Funkcja samogłoski „i”
biorąc		
chciałabym		
namówić		

Zadanie 6.

Pomyśl, co by się stało, gdyby Julia i Romeo:

- uciekli z Werony,
- pogodzili się z rodzicami,
- ukrywali się przed rodzicami.

Wskaż plusy i minusy każdej decyzji.

Odpowiedzi do karty pracy nr 4

Zadanie 5.

	Część mowy	Funkcja samogłoski „i”
biorąc	nieosobowa forma czasownika imiesłów przysłówkowy współczesny	samogłoska „i” pełni tylko funkcję zmiękczenia
chciałabym	osobowa forma czasownika 1. os., 1. poj., r. ż., tryb przypuszczający	samogłoska „i” pełni tylko funkcję zmiękczenia
namówić	nieosobowa forma czasownika bezokolicznik	samogłoska „i” pełni funkcję zmięk- czenia oraz jest odrębną głoską

Karta pracy nr 5

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj zadania 1–6.

– Ach, „Romea i Julię”! To prześliczne. Chyba się panu podobało, co?

Nie, nie mówiła wcale tak, jakbym się spodziewał po zakonniccy.

– Owszem. Bardzo. Bardzo mi się podobało. Były tam szczegóły mniej dla mnie zachwycające, ale na ogół wzruszyła mnie ta historia.

– A co się panu nie podobało? Pamięta pan?

Szczerze powiedziałem, że trochę wdać się z nią w dyskusję o „Romeo i Julii”. Tam są przecież różne miłosne sceny, jakże o takich rzeczach mówić z zakonnicą. No, ale skoro sama chciała, porozmawialiśmy o tym trochę.

– Nie przepadam zaledwie za Romeo i Julią – powiedziałem. – To znaczy, lubię, lubię, ale... sam nie wiem, jak to wyrazić. Chwilami nudzi mnie ta para. Bardziej się przejąłem, kiedy zginął Mercurio, niż kiedy pomarli Romeo i jego Julia. Rzecz w tym, że przestałem lubić Romea, odkąd ten kuzyn Julii... jak on miał na imię?

– Tybalt.

– Odkąd Tybalt zabił Mercuria. Zawsze zapominam imienia tego bubka. Bo to Romeo był winien śmierci Mercuria, a Mercurio podoba mi się najbardziej ze wszystkich osób w tej tragedii. Sam nie wiem czemu. Ci wszyscy Montekiowie i Kapuleci ujdą także, szczególnie Julia, ale Mercurio... Nie umiem tego wytłumaczyć. Mercurio był sprytny i zabawny, i w ogóle sympatyczny. Okropnie mnie irytuje, kiedy ginie ktoś miły, zabawny i sympatyczny, i w dodatku z cudzej winy. Romeo i Julia przynajmniej sami sobie byli winni.

Jerome David Salinger, *Buszujący w zbożu*, Iskry, Warszawa 1964, s. 120–121.

Zadanie 1.

Czy zgodzisz się ze stwierdzeniem narratora, że Romeo i Julia sami ponoszą odpowiedzialność za swoje czyny, a więc zasłużyli na to, co ich spotkało?

Zadanie 2.

Zapisz, za co narrator podziwia Mercuria. Wskaż, które cechy umieszczone w tabeli można odnieść do przyjaciela Romea i krótko je uzasadnij.

optymista, inteligentny, porywczy, pesymista, złośliwy,
dowcipny, nerwowy, arogancki, opanowany, bezczelny

Zadanie 3.

Zdecyduj, który bohater dramatu Williama Szekspira Cię:

- irytuje,
- intryguje,
- inspiruje.

Zadanie 4.

Przekonaj swojego kolegę/swoją koleżankę z klasy VII, aby przeczytała utwór Williama Szekspira „Romeo i Julia”. Przygotuj kilkuzdaniową wypowiedź w funkcji perswazyjnej.

Zadanie 5.

Narrator nazwał Tybalt *bubkiem*. Odszukaj w dramacie Szekspira, co o krewnym pani Kapulet mówi Mercurio.

Zadanie 6.

Zastanów się, jakie zawody mogliby wykonywać bohaterowie dramatu Williama Szekspira, gdyby przyszło im żyć w XX wieku. Podaj po dwie propozycje wraz z uzasadnieniem:

- Julia,
- Romeo,
- Tybalt,
- Mercurio.

Urszula Wykurz

Przypisy:

- ¹ R. M. Rilke, *Król Bohusch*, przeł. J. Ziółkowski, Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2004, s. 35.
- ² T. Morrison, *Miłość*, przeł. K. Zarzecki, Świat Książki, Warszawa 2005, s. 86.
- ³ J. Galsworthy, *Saga rodu Forsyte'ów*. Tom I. Posiadacz, przeł. R. Cetnerszwerowa, PIW, Warszawa 1972, s. 259.
- ⁴ A. Kępiński, *Rytm życia*, WL, Kraków 2012, s. 101.
- ⁵ M. Eliade, *Mit wiecznego powrotu*, przeł. K. Kocjan, Wydawnictwo KR, Warszawa 1998, s. 37.
- ⁶ A. Rimbaud, *Sezon w piekle. Iluminacje*, przeł. A. Międzyrzecki, Prószyński i S-ka, Warszawa 1998, s. 64.
- ⁷ H. Broch, *Lunatycy*, przeł. S. Błaut, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1997, s. 59.
- ⁸ J. L. Borges, *Spiskowcy*, przeł. K. Rodowska, Prószyński i S-ka, Warszawa 2004, s. 43.
- ⁹ W. Shakespeare, *Romeo i Julia*, przeł. J. Paszkowski, Wydawnictwo Ibis, Poznań 2012, s. 45.
- ¹⁰ Tamże, s. 53.
- ¹¹ Tamże, s. 94.
- ¹² Tamże, s. 98.
- ¹³ Tamże, s. 141.
- ¹⁴ Materiał został przygotowany na potrzeby niniejszego artykułu (przyp. Autorki).
- ¹⁵ U. Wykurz, *Profil Werony – przegląd prasy lokalnej*, [w:] tegoż, *Błękitny laptop Romea. Mapa literackich osobliwości*, Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach, Katowice 2016, s. 9–10.
- ¹⁶ Tamże, s. 10.
- ¹⁷ Tamże, s. 11.
- ¹⁸ Tamże, s. 11–12.
- ¹⁹ Tamże, s. 63.
- ²⁰ J. Galsworthy, *Saga rodu Forsyte'ów...*, s. 144.
- ²¹ U. Wykurz, *Bohaterowie w świecie mody*, [w:] tegoż, *Błękitny laptop Romea...*, s. 65–66.
- ²² C. G. Jung, *O naturze kobiety*, przeł. M. Starski, Brama–Książnica Włoczęgów i Uczonych, Poznań 1992, s. 24.
- ²³ U. Wykurz, *Bohaterowie w świecie mody*, [w:] tegoż, *Błękitny laptop Romea...*, s. 67.
- ²⁴ R. Gloton, C. Clero, *Twórcza aktywność dziecka*, przeł. I. Wojnar, WSiP, Warszawa 1976, s. 30.
- ²⁵ U. Wykurz, *Długopis detektywa*, [w:] tegoż, *Błękitny laptop Romea...*, s. 54.
- ²⁶ Tamże, s. 54.
- ²⁷ Tamże, s. 55.
- ²⁸ M. Tournier, *Piętaszek, czyli Otchłanie Pacyfiku*, przeł. M. i C. Gawrysiowie, PIW, Warszawa 1977, s. 42.

Bibliografia:

- Borges L. J., *Spiskowcy*, przeł. K. Rodowska, Prószyński i S-ka, Warszawa 2004.
- Broch H., *Lunatycy*, przeł. S. Błaut, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1997.
- Bylica E., *Julka, blog i dog*, Wydawnictwo Publicat, Poznań 2006.
- Eliade M., *Mit wiecznego powrotu*, przeł. K. Kocjan, Wydawnictwo KR, Warszawa 1998.
- Fox M., *Romeo zjawia się potem*, Siedmioróg, Wrocław 2005.
- Galsworthy J., *Saga rodu Forsyte'ów. Tom I. Posiadacz*, przeł. R. Cetnerszwerowa, PIW, Warszawa 1972.
- Gloton R., Clero C., *Twórcza aktywność dziecka*, przeł. I. Wojnar, WSiP, Warszawa 1976.
- Jung G. C., *O naturze kobiety*, przeł. M. Starski, Brama – Książnica Włoczęgów i Uczonych, Poznań 1992.
- Kępiński A., *Rytm życia*, WL, Kraków 2012.
- Morrison T., *Miłość*, przeł. K. Zarzecki, Świat Książki, Warszawa 2005.
- Rilke M. R., *Król Bohusch*, przeł. J. Ziółkowski, Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2004.
- Rimbaud A., *Sezon w piekle. Iluminacje*, przeł. A. Międzyrzecki, Prószyński i S-ka, Warszawa 1998.
- Salinger D. J., *Buszujący w zbożu*, przeł. M. Skibniewska, Iskry, Warszawa 1964.
- Shakespeare W., *Romeo i Julia*, przeł. J. Paszkowski, Wydawnictwo Ibis, Poznań 2012.
- Tournier M., *Piętaszek, czyli Otchłanie Pacyfiku*, przeł. M. i C. Gawrysiowie, PIW, Warszawa 1977.
- Wykurz U., *Błękitny laptop Romea. Mapa literackich osobliwości*, Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach, Katowice 2016.

EDUKACJA CZYTELNICZA I MEDIALNA

Violetta Gut

Miłosława Pasternak

Izabela Sitek

dr Renata Sowada

Szkoła Podstawowa nr 53 z Oddziałami Integracyjnymi w Częstochowie

SZKOLNY PROJEKT CZYTELNICZY „W BIBLIOTECĘ”

Zdaniem prof. Jadwigi Andrzejewskiej czynności nauczyciela bibliotekarza można podzielić na prace organizacyjno-techniczne oraz na pracę pedagogiczną, ale wszystkie działania podejmowane w bibliotece wykonywane są w odniesieniu do czytelnika¹. Wszystkie czynności mają właściwie charakter pedagogiczny, a zgodnie ze słowami Heleny Radlińskiej „począwszy od regulaminu aż do sprawozdania, wszystkie zasady i czynności powinny być rozpatrywane w związku z zagadnieniami czytelnictwa”².

Czytanie jest elementem umiejętności posługiwania się językiem. Tą istotną życiową umiejętność kształci się w szkole, gdzie dzieci doskonałą czytaną przez kontakt z interesującym tekstem³. Biblioteka szkolna jest miejscem, które stwarza dogodne sytuacje pozwalające na: doskonalenie umiejętności rozumienia czytanych przez uczniów tekstów, rozwijanie zainteresowań czytelniczych, bezpieczne korzystanie z różnych źródeł informacji. To tutaj zachęca się i przygotowuje ucznia do samodzielnego sięgania po książkę, jak też kształci nawyk czytania i wzmacnia aktywność czytelniczą.

Takie też cele zakłada jeden z projektów czytelniczych przygotowywanych co roku przez nauczycielki bibliotekarki Szkoły Podstawowej nr 53 z Oddziałami Integracyjnymi im. Marii Skłodowskiej-Curie w Częstochowie. Projekt zatytułowany „W bibliotece” realizowany jest zazwyczaj od kwietnia do czerwca danego roku szkolnego. Jednakże w roku szkolnym 2017/2018 został on zmodyfikowany i trwał w kwietniu, koncentrując się na znanych świętach książki.

Założenia projektu przygotowane zostały w lutym 2018 r., a ich realizacja rozpoczęła się 4 kwietnia zajęciami czytelniczymi dla wychowanków oddziału przedszkolnego, przygotowanymi z okazji Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci i Młodzieży, upa-

miętniającego urodziny najbardziej znanego baśniopisarza (2 kwietnia). Podczas zajęć uczestnicy rozmawiali o tym, jak ważne jest czytanie. Nauczycielka bibliotekarka głośno czytała baśń „Księżniczka na ziarnku grochu” Hansa Christiana Andersena⁴, a następnie dzieci odpowiadały na pytania dotyczące treści. Przedstawiona została także sylwetka pisarza oraz tytuły wybranych baśni, a rozmowa o nich pokazała, że dzieci znają bajki filmowe o takich tytułach, a niektóre z nich znają też książki. Uczestnicy obejrzeliby bajkę filmową opartą na tekście baśni⁵, a następnie rozmawiali o różnicach między tekstem a filmem. Były także ćwiczenia praktyczne – siadanie na kilku/kilkunastu poduszkach, pod którymi ukryty był maleński klocek, symbolizujący ziarenko. Dzieci próbowały bowiem wcielić się w rolę i wykonać zadanie księżniczki.

W czytelniku przygotowana została wystawa prezentująca interesujące książki polecane uczniom do przeczytania, a na półce z nowościami pojawiły się nowe tytuły. Uczniowie szczególnie podczas przerw międzylekcyjnych mieli okazję do przeglądu polecanych książek i podjęcia decyzji w sprawie ich przeczytania.

Kolejny etap projektu to przygotowanie we współpracy z Sekcją Bibliotekarską Związku Nauczycielstwa Polskiego, Publiczną Biblioteką Pedagogiczną Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie, Wydziałem Edukacji oraz Wydziałem Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy dorocznej Parady Postaci Literackich.

Pierwsza Parada Postaci Literackich odbyła się z inicjatywy Sekcji Bibliotekarskiej ZNP w Częstochowie 23 kwietnia 2010 r. i przygotowana została w ramach częstochowskich obchodów Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich.

Tegoroczna, dziewiąta już Parada, miała miejsce 24 kwietnia i odbyła się pod patronatem honorowym Krzysztofa Matyjaszczyka – Prezydenta Miasta Częstochowy.

Uczestnikami Parady byli uczniowie częstochowskich szkół: podstawowych – nr: 2, 14, 17, 22, 29, 31, 33, 39, 40, 42, 53 oraz Prywatnej Lingwistycznej Szkoły Podstawowej i Gimnazjum; ponadpodstawowych – ZST, VIII LOS oraz specjalnych – Branżowej Szkoły Specjalnej I Stopnia w ZSZS im. M. Grzegorzewskiej i SOSW nr 5. Ponadto w Paradzie uczestniczyli wychowankowie miejskich przedszkoli nr 23 i 24, jak też uczniowie z regionu częstochowskiego: Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Parzymiechach oraz Zespołu Szkół im. Synów Pułku w Węglowicach.

Parada Postaci Literackich. Fot. M. Pasternak

Barwny pochód bajkowych postaci zgromadził w sumie 429 uczniów i 50 nauczycieli. Uczestnicy przemaszzerowali III Aleją NMP na Plac Biegańskiego i przed Ratuszem obejrzeni inscenizację zatytułowaną „Krótka historia książki”, przygotowaną przez uczniów klasy 3g ze Szkoły Podstawowej nr 53 w Częstochowie, pod opieką Violetty Gut.

Uczennice podczas Parady Postaci Literackich. Fot. I. Sitek

Następnie prezentowali bohaterów książkowych oraz wzięli udział w dwu konkursach.

W Międzyszkolnym Konkursie „Najpiękniejsza postać literacka” jury nagrodziło 19 uczniów (po jednym z każdej z uczestniczących szkół – I miejsce zdobyła uczennica Szkoły Podstawowej nr 53 Nadia Kowalczyk z klasy 3g) i 2 wychowanków przedszkoli. Nagrody książkowe ufundował Zarząd Oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego w Częstochowie.

Natomiast w Międzyszkolnym Konkursie „Najciekawszy transparent promujący czytelnictwo” nagrodzono pierwszymi miejscami 3 szkoły: Zespół Szkół im. Synów Pułku w Węglowicach, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Parzymiechach i Szkołę Podstawową nr 33 w Częstochowie. Nagrody ufundowała Publiczna Biblioteka Pedagogiczna RODN „WOM” w Częstochowie.

Laureaci obu konkursów otrzymali dyplomy, a grupy i klasy uczestniczące w Paradzie pamiątkowe certyfikaty uczestnictwa.

W jury konkursów zasiadli: Magdalena Dębska, naczelnik Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Częstochowy, Agnieszka Lipińska, starszy inspektor Wydziału Kultury Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy, Edyta Książek, wiceprezes Oddziału ZNP w Częstochowie, Grzegorz Sikora, prezes Oddziału ZNP w Częstochowie oraz Andrzej Szostek, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 53 w Częstochowie. Paradę poprowadziła Anna Hiller, Śląski Bibliotekarz Roku 2012, koorynatorka kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”, nauczycielka bibliotekarka Publicznej Biblioteki Pedagogicznej RODN „WOM” w Częstochowie, a zgromadzonych powitała Renata Sowada, przewodnicząca Sekcji Bibliotekarskiej ZNP w Częstochowie, nauczycielka bibliotekarka Szkoły Podstawowej nr 53 w Częstochowie.

Informacje na temat Parady zamieszczono na stronach:

- Urzędu Miasta Częstochowy
<http://www.czestochowa.pl/page/7,aktualnosci.html?id=10701>,
[dostęp: 25.05.2018]
- Sekcji Bibliotekarskiej ZNP w Częstochowie
<http://bibliotekarska.cba.pl/2018/04/24/ix-parada-postaci-literackich-2/>,
[dostęp: 25.05.2018]
- Publicznej Biblioteki Pedagogicznej RODN „WOM” w Częstochowie

<https://biblioteka.womczest.edu.pl/new/edukacja/cala-polska-czyta-dzieciom/cpcd-relacje-z-przeprowadzonych-spotkan-i-impresz-czytelniczych/parada-postaci-literackich-2018/>, [dostęp: 25.05.2018]

- blogu Biblioteki SP 53 w Częstochowie <http://bibliotekasp53.blogspot.com/2018/04/parada-postaci-literackich.html>, [dostęp: 25.05.2018]

Informacje ukazały się także w mediach:

- Radio Jura <https://www.radiojura.pl/para-postaci-literackich-juz-dzisiaj-24-04.html>, [dostęp: 25.05.2018]
- Radio Fiat <http://fiat.fm/info/bajkowo-w-czestochowie-ix-parada-postaci-literackich/>, [dostęp: 25.05.2018]
- Polskie Radio Katowice <https://www.radio.katowice.pl/zobacz,36185,Parada-literacka-Ulubieni-bohaterowie-ksiazek-audio-foto-.html#.Wt-QqelG3IU>, [dostęp: 25.05.2018]
- TV Orion http://www.tvorion.pl/?action=show_news&idNews=24986, [dostęp: 25.05.2018]
- „Dziennik Zachodni” <http://www.dziennikzachodni.pl/wiadomosci/czestochowa/a/czestochowa-ix-parada-postaci-literackich-poprzebierani-uczniowie-i-przedszkolaki-przemaszerowali-na-plac-bieganskiego-zdjecia,13123546/>, [dostęp: 25.05.2018].

W ramach projektu „W bibliotece” w Szkole Podstawowej nr 53 w Częstochowie przygotowany został XIII Powiatowy Konkurs Wiedzy o Książce i Bibliotece, który z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich odbył się 24 kwietnia.

Uczestniczyli w nim uczniowie klas gimnazjalnych, którzy wykonując przygotowane zadania, pracowali w dwuosobowych drużynach. W skład komisji konkursowej weszły: wicedyrektor Lidia Kapkowska i Halina Kowalczyk, nauczycielka bibliotekarka Gimnazjum nr 18 w Częstochowie. Zwyciężyła drużyna Gimnazjum nr 18/Szkoły Podstawowej nr 53 w Częstochowie w składzie: Maria Mickiewicz i Zuzanna Tatarczyk. Konkurs przygotowała Miłoslawa Pasternak, nauczycielka bibliotekarka.

Również z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich 25 kwietnia odbyło się w czytelni spotkanie Koła Przyjaciół Biblioteki, podczas którego: przypomniano ideę Światowego Dnia Książki, podsumowano Paradę Postaci Literackich oraz konkurs „5 Pytań o Światowym Dniu Książki”, jak też zapowiedziano planowane działania związane ze zbliżającym się majowym Tygodniem Bibliotek.

W ramach działań projektowych uczniowie naszej szkoły uczestniczyli także w konkursach międzyszkolnych: „Europejscy Przyjaciele Sierotki Marysi” w Szkole Podstawowej nr 39 w Częstochowie (czwarte miejsce naszej drużyny, uczennic z klasy 6c) oraz „Czytam, więc jestem” w Szkole Podstawowej nr 24 w Częstochowie.

Szkolny projekt czytelniczy „W bibliotece” podsumowany został 6 czerwca podczas ostatniego, w roku szkolnym, spotkania Koła Przyjaciół Biblioteki. Wręczono wówczas nagrody i dyplomy laureatom konkursów.

Realizacja projektu pozwoliła uczniom na prezentację ulubionych postaci literackich, rozwijanie umiejętności czytelniczych, opowiadanie o książkach, wymianę doświadczeń czytelniczych, ale również wykazanie się umiejętnością współpracy w grupie/klasie oraz zachęciła do odwiedzania szkolnej biblioteki. Projekt został zrealizowany przy współpracy z wychowawcami klas oraz przy wsparciu dyrekcji szkoły.

Informację o projekcie zamieszczono także w sprawozdaniu semestralnym z działalności szkolnej biblioteki.

Violetta Gut
Miłoslawa Pasternak
Izabela Sitek
Renata Sowada

Przypisy:

- ¹ J. Andrzejewska, *Bibliotekarstwo szkolne. Teoria i praktyka*, t. 2, *Praca pedagogiczna biblioteki*, Wydawnictwo SBP, Warszawa 1996, s. 9.
- ² J. Andrzejewska, op. cit. s. 10.
- ³ M. Barbara, *Pozwólmy dzieciom czytać*, Centralna Komisja Egzaminacyjna, Warszawa 2011, s. 13.
- ⁴ H.Ch. Andersen, *Baśnie*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1972.
- ⁵ *Baśnie Hansa Christiana Andersena Księżniczka na ziarnku grochu*, adapt. Gareth Williams. Cop. 2002 Egmont Imagination, A. Film A/S & Magma Films. (14.07 min.) <https://www.youtube.com/watch?v=qHGJSPZGpfY> [dostęp 24.07.2018].

Ludmiła Pilecka

Szkoła Podstawowa im. S. Ligonía w Truskolasach

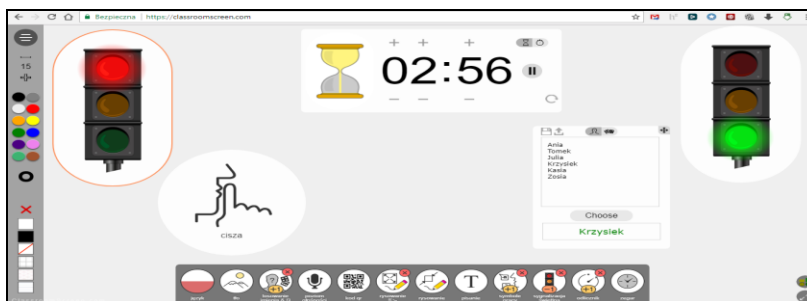
AKTYWNE PRZY TABLICY

– PREZENTACJA WYBRANYCH APLIKACJI

W artykule zamieszczonym w poprzednim numerze „Częstochowskiego Biuletynu Oświatowego” przedstawiłam przegląd aplikacji przydatnych w pracy nowoczesnego nauczyciela, dostępnych online. Większość z nich można zastosować zarówno podczas lekcji, jak i wykorzystać w e-learningu. Wiele z nich doskonale nadaje się do wykorzystania na tablicy interaktywnej.

W bieżącym roku szkolnym kilka tysięcy szkół podstawowych w Polsce otrzymało pomoce dydaktyczne w postaci tablic i monitorów interaktywnych w ramach programu „Aktywna tablica”. Program nie tylko doposażył szkoły w nowoczesne urządzenia, ale także zmotywował nauczycieli do znacznie większej aktywności w używaniu TIK na lekcjach. W szkole biorącej udział w programie w każdym oddziale musi odbyć się średnio 5 godzin tygodniowo z wykorzystaniem TIK. Nauczyciele zobowiązani są do udziału w szkoleniach poświęconych TIK, zespołach samokształceniowych i międzyszkolnych sieciach współpracy. Spowodowało to powstanie aktywnych sieci współpracy, zarówno lokalnie, jak i w ośrodkach metodycznych, ale też w mediach społecznościowych. Nauczyciele dzielą się doświadczeniami, przesyłają sobie linki do ciekawych aplikacji, udostępniają rezultaty swojej pracy. Właśnie dzięki takiej wymianie doświadczeń dowiedziałam się lub przypomniałam sobie o kilku narzędziach, o których nie wspomniałam w poprzednim artykule, a które mogą wzbogacić warsztat nowoczesnego nauczyciela. Postanowiłam zatem umieścić tutaj przegląd najciekawszych aplikacji do tworzenia infografik i prezentacji online, które pozwalają w interaktywny, a przy tym ciekawy sposób przedstawić treści i zaprezentować je na dużym ekranie.

Pierwszym narzędziem „robiącym karierę” wśród nauczycieli używających tablic interaktywnych jest **Classroomscreen** (classroomscreen.com). Jest to narzędzie online symulujące między innymi białą interaktywną tablicę, na której w łatwy sposób ustawimy wzór tła: kratkę, linie, a także różne jego kolory.

Przykładowy ekran w aplikacji Classroomscreen

Posiada ona szereg wbudowanych widżetów, które mogą uatrakcyjnić lekcję i lepiej zorganizować jej przebieg. Możemy losować uczniów, rzucać wirtualną kostką, umieścić na tablicy zegar czy klepsydrę, wyświetlić link w formie kodu QR, zmierzyć poziom hałasu w klasie, pokazać uczniom sygnalizację świetlną, w sposób graficzny przedstawić dozwolone aktywności (szept, rozmowę w parach, pracę w grupach, ciszę) czy po prostu coś napisać bądź narysować. Narzędzie jest bardzo proste w obsłudze.

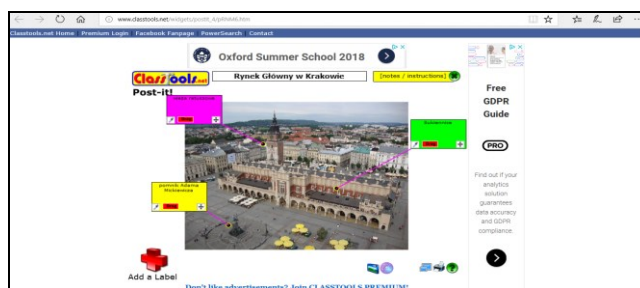
Jeśli chcemy skorzystać z koła fortuny, to ciekawą opcją może być aplikacja **Wheel Decide** (wheeldecide.com). Nie wymaga ona rejestracji, ale po założeniu konta możemy nasze koła przechować w aplikacji. Aby stworzyć własny projekt, wybieramy opcję Modify Wheel. W pojawiającym się oknie dialogowym wpisujemy tytuł oraz własne elementy, które znajdują się na kole (mogą to być imiona uczniów, postacie literackie, tytuły, liczby itp). W opcjach zaawansowanych można zaznaczyć usuwanie wylosowanego elementu, wybrać zestaw

kolorystyczny, określić czas kręcenia. Losowanie rozpoczynamy, klikając w środkowy punkt koła fortuny. Przygotowane koło można pobrać w postaci kodu embed i osadzić na własnej stronie, blogu itp.

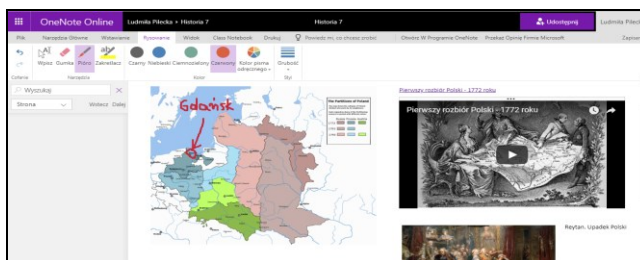
Koło fortuny z imionami uczniów utworzone w aplikacji Wheel Decide

Zestawem narzędzi, które mogą urozmaicić lekcję, jest **ClassTools** (classtools.net). W serwisie istnieje możliwość tworzenia m.in. profili imitujących Facebook, wirtualnych galerii obrazów, infografik, prostych gier, kodów QR, osi czasu. Mnie aplikacja nie przypadła do gustu ze względu na toporny interfejs i w wersji bezpłatnej – upstrzenie reklamami. Ma ona jednak swoich fanów, więc może warto ją poznać.

Infografika z wyjaśnieniami wykonana w jednej z aplikacji serwisu ClassTools

Innym wartym zainteresowania rozwiązaniem jest aplikacja **Class Notebook**, czyli rozszerzenie notesu OneNote, dostępne bezpłatnie dla nauczycieli i uczniów w ramach usługi Office 365 dla edukacji. Klasowy notes umożliwia tworzenie przestrzeni do pracy zarówno na lekcji, jak i poza klasą (gotowe materiały możemy udostępniać uczniom). Dzieli się on na cztery obszary: biblioteka zawartości (materiały udostępniane uczniom), notes nauczyciela (materiały, do których dostęp ma tylko nauczyciel), obszar współpracy (tworzony do zadań projektowych) i notesy uczniów (możemy sprawdzać przesłane przez nich prace). Tu wspomnę tylko o tych możliwościach programu, które sprawiają, że może być on rozszerzeniem funkcjonalności tablicy interaktywnej.

Przykładowa notatka w programie OneNote (autor mapy Halibutt, licencja CC-BY-SA-3.0)

Przygotowując materiał do danej lekcji, możemy w jednej notatce umieszczać tekst (klikając w dowolnym miejscu), odnośniki do stron, wstawiać tabele (również z Excela), bezpośrednio w notatce możemy osadzać, np. filmy z YouTube'a, projekty z GeoGebry, pliki graficzne czy notatki głosowe. Niestety opcja wklejania filmów z YouTube'a działa w desktopowej wersji aplikacji OneNote, a w przeglądarkowej już nie, ale za to odtwarzanie wstawionych filmów działa poprawnie. Pliki tekstowe (PDF czy DOC) możemy nie tylko załączyć w postaci linku, ale także osadzić w notatce. Wszystko to można wyświetlić bezpośrednio z przeglądarki internetowej. Na obszarze notatki możemy pisać, malować, zaznaczać elementy. Aplikacja ma też możliwość konwersji pisma odręcznego na tekst

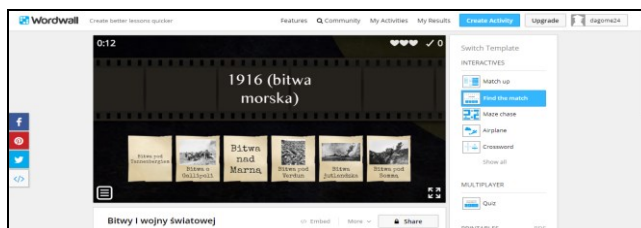
lub na wzory matematyczne. Notatkę możemy przygotować przed lekcją lub może być ona efektem pracy na lekcji, przy tablicy interaktywnej. Cała praca automatycznie zapisuje się w naszej chmurze. Aplikacja z powodzeniem może zastąpić oprogramowanie dedykowane do danego modelu tablicy, co jest szczególnie ważne w przypadku nauczycieli pracujących w różnych salach lekcyjnych, z różnymi urządzeniami. Wreszcie pozwala na przygotowanie materiałów z każdego urządzenia, na którym mamy dostęp do Internetu, bez konieczności instalacji dodatkowego oprogramowania.

Ciekawą aplikacją do nauki angielskiego słownictwa, ale też okazją do świetnej zabawy, jest **Quick Draw** (quickdraw.withgoogle.com). Aplikacja nie wymaga założenia konta. Zadaniem użytkownika jest narysowanie podanego słowa w 20 sekund, tak aby program je rozpoznał. Jeśli nasz rysunek nie jest rozpoznawany przez sztuczną inteligencję Google'a, wówczas otrzymujemy komunikat, np., że zamiast narysowanej przez nas żaby program widzi żółwia, żarówkę lub kanapkę. Jest przy tym sporo śmiechu.

Przykład reakcji programu Quickdraw

Interesującym narzędziem służącym do tworzenia interaktywnych ćwiczeń jest **Wordwall** (wordwall.net). Łatwością przygotowania ćwiczeń aplikacja przypomina nieco Quizlet, jednak wybór aktywności i opcji ich wyglądu jest dużo większy. Możemy też korzystać z materiałów utworzonych przez innych użytkowników. Z darmowego konta możemy tu utworzyć jedynie 5 ćwiczeń, ale są to właściwie całe zestawy ćwiczeń. Myślę, że warto dla odmiany poznać również ten serwis. Wystarczy raz podać pasujące pary (pytanie i odpowiedź czy słówko i jego tłumaczenie bądź definicję, słówko i grafikę), a aplikacja sama utworzy zestaw aktywności: Match up (przeciąganie pasujących elementów), Find the match (klikanie pasujących odpowiedzi tak, aby jak najszybciej zniknęły), Group sort (dzielenie elementów na grupy), Maze chase (rodzaj labiryntu, w którym musimy doprowadzić ludzika do właściwej odpowiedzi, jednocześnie unikając wrogiego stworka), Quiz (pytania wielokrotnego wyboru), Airplane (sterowanie samolotem tak, aby trafił w chmurkę z właściwą odpowiedzią), Wack-a-mole (trafianie młotkiem w pojawiające się poprawne odpowiedzi), True or false (prawda czy fałsz), Crossword (krzyżówka). Wszystkim ćwiczeniom towarzyszy timer, co dodatkowo zwiększa rywalizację. Tworząc ćwiczenia, mamy możliwość wyboru szaty graficznej, dzięki czemu każdy zestaw może wyglądać inaczej. Możemy też wygenerować Multiplayer quiz, podobny do Kahoota – pytania i odpowiedzi na dużym ekranie, a na ekranach urządzeń mobilnych – tylko odpowiedzi. Istnieje też możliwość stworzenia tekstu z lukami (Missing words), które uzupełniamy, przeciągając pasujące elementy. Ćwiczenia typu Word Magnets oraz Anagram pozwalają na układanie wyrazów lub zdań z rozsypanych elementów. Labeled diagram daje możliwość stworzenia interaktywnej grafiki, na której należy we właściwych miejscach umieścić pinezki z etykietami.

Okno programu Wordwall – podgląd ćwiczenia typu „Find the match”

Oprócz interaktywnych ćwiczeń otrzymujemy również drukowalne odpowiedniki niektórych z nich, są to m.in.: Match up (połącz w pary), Quiz (pytania wielokrotnego wyboru),

Crossword (krzyżówka), Wordsearch (wykreślanka), Airplane (odmiana ćwiczenia typu „połącz w pary”, ale w wersji z samolotami i chmurami), Labelled diagram (infografika z opisami do uzupełnienia). Aplikacja ma własną wyszukiwarkę grafik. Z jednej strony ułatwia ona tworzenie ćwiczeń z ilustracjami. Z drugiej jednak strony znajduje wszystkie obrazy, nie tylko te na wolnych licencjach (taką funkcję ma np. aplikacja LearningApps), więc musimy być ostrożni, by nie łamać praw autorskich. Ideą takich serwisów jest przecież współdzielenie się efektami pracy i upublicznianie ich, więc wówczas nie dotyczy nas dozwolony użytek dla edukacji. Możemy pozostawić nasze aplikacje prywatnymi, ale w ten sposób ograniczamy rozwój bazy gotowych ćwiczeń.

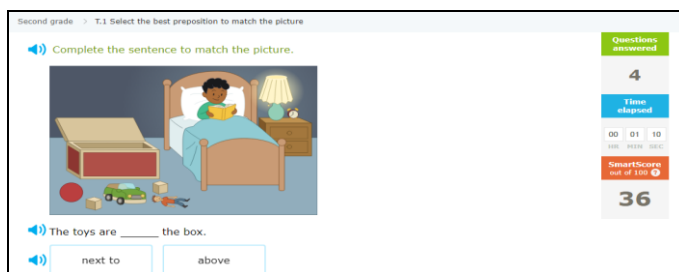
W serwisie Wordwall znajdziemy także kilka aplikacji ułatwiających organizację lekcji. Jest tu koło fortuny umożliwiający losowanie różnych elementów. Możemy stworzyć Seating plan (plan klasy, na którym uczniowie są zwizualizowani za pomocą krzeseł z imionami), a następnie wygenerować rozmieszczenie uczniów, wylosować jednego ucznia, grupę kilku osób, podzielić całą klasę na grupy. Wszystko odbywa się w ciekawy, dynamiczny sposób. Każda z aktywności ma też wersję drukowalną, co może ułatwiać nam np. ocenianie uczniów, stawianie punktów.

Gdyby nie ograniczenie bezpłatnego konta, Wordwall byłaby godnym rywalem serwisów LearningApps i Quizlet zawierającym jeszcze elementy innych serwisów. A tak, pozostaje jedynie ich ciekawym uzupełnieniem.

Proste ćwiczenia interaktywne możemy znaleźć, a także utworzyć w aplikacji **John's ESL** (johnsesl.com). Strona ma dość siermiężny interfejs, ale zawiera sporo ćwiczeń do nauki języka angielskiego. Są to m.in. ćwiczenia typu: pytanie o krótkiej odpowiedzi, tekst z lukami, test wielokrotnego wyboru, rozsypanki wyrazowe, łączenie w pary, krzyżówki, wykreślanki oraz proste gry typu memory czy wisielec. Możemy tu znaleźć gotowe fiszki, ćwiczenia słownikowe, ćwiczenia na słuchanie, a także pobrać drukowalne karty pracy na różne tematy. Wszystkich nauczycieli, poza anglistami, zainteresować mogą generatory ćwiczeń. Samodzielnie możemy stworzyć tutaj m.in. krzyżówki, teksty z lukami, bingo, rozsypanki wyrazowe. Gotowe ćwiczenia wyglądem przypominają nieco materiały utworzone w jednym z pierwszych programów tego typu – Hot Potatoes.

Ciekawym narzędziem do nauki przede wszystkim języka angielskiego, są **Tools for Educators** (toolsforeducators.com). Znajdziemy tam generatory gier planszowych, labiryntów, wykreślanek, krzyżówek, domino, bingo, kart pracy i wielu innych. Większość z nich to materiały drukowalne, ale są kolorowe, ilustrowane, więc możemy je wyświetlić na tablicy i wykorzystać na lekcji. Korzystanie z serwisu nie wymaga konta, ale w związku z tym aplikacja nie przechowuje wypracowanych przez nas materiałów. Jeśli chcemy zachować wygenerowany zasób, musimy go wydrukować.

Innym narzędziem, zawierającym nieco bardziej interaktywne materiały, jest **IXL** (ixl.com). W serwisie znajdziemy mnóstwo gotowych ćwiczeń, które doskonale sprawdzą się na tablicy interaktywnej. Serwis jest prowadzony w języku angielskim, dlatego największy użytek będą mieli z niego angliści. Z pozostałych ćwiczeń, np. interaktywnych map, możemy skorzystać na innych przedmiotach ze starszymi uczniami, którzy mają już podstawową znajomość języka. Korzystanie z materiałów nie wymaga konta. Konto musimy założyć wówczas, gdy zamierzamy wykorzystać serwis do prowadzenia e-learningu.

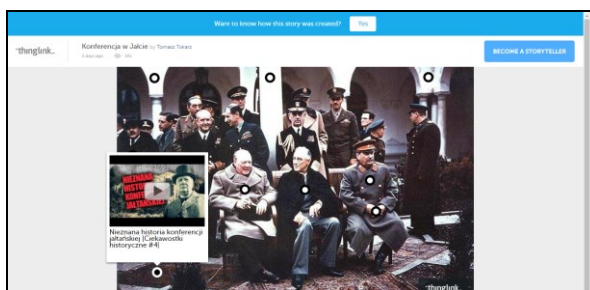
Przykładowe ćwiczenie na platformie IXL

Aplikacja **Genially** (genial.ly) pozwala przygotować interaktywne, animowane prezentacje składające się ze slajdów, do których możemy dodawać różne treści: zdjęcia, pliki audio,

filmy czy opisy tekstowe. Dodane elementy mogą przenosić nas np. do stron internetowych. Aby korzystać z aplikacji, musimy założyć konto. Interfejs aplikacji jest angielskojęzyczny, ale polecenia reprezentowane są przez ikony, które znacznie ułatwiają ich zrozumienie. Ponadto w sekcji Learn można obejrzeć osiem krótkich filmów pokazujących, jak pracować z platformą. Możemy skorzystać z gotowych wzorców przygotowanych przez twórców serwisu. Mogą to być e-plakaty, prezentacje, interaktywne obrazy itp. Stworzone zasoby możemy wyświetlać na tablicy, ale także umieszczać je za pomocą kodu embed na innych stronach. Podstawowa wersja aplikacji jest bezpłatna.

Podobne zastosowanie ma aplikacja **Glogster** (edu.glogster.com). Po założeniu konta serwis umożliwia tworzenie interaktywnych plakatów w oparciu o technologię Flash. Do dyspozycji mamy gotowe szablony. Na plakacie można umieścić dowolną treść: grafiki, animacje, pliki audio lub wideo, linki itp. W wersji płatnej serwisu można dodać również pliki DOC, PPT, PDF czy XLS. Plakaty zapisują się na naszym koncie, możemy je w dowolnym momencie ponownie edytować, możemy je osadzać na stronach internetowych za pomocą kodu embed.

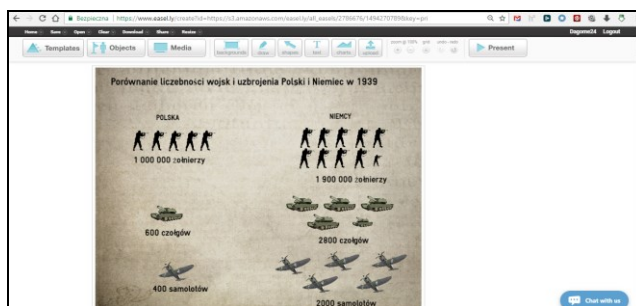
Dzięki aplikacji **ThingLink** (thinglink.com) możemy tworzyć infografiki, na których umieścimy interaktywne pinezki o różnych kolorach i kształtach. Możemy podpinąć do nich filmy, linki do innych grafik i stron internetowych, etykiety z wyjaśnieniami. Dodane informacje, filmy, zdjęcia pokazują się w formie miniatur, gdy najeżdżamy myszką na interaktywny punkt, a po kliknięciu otwierają się w osobnej karcie. Kompozycje utworzone w aplikacji można osadzić na blogu lub stronie internetowej za pomocą kodu embed lub dzielić się nimi przysyłając link. W darmowej wersji konta możemy jedynie tworzyć grafiki i przeglądać infografiki utworzone przez innych użytkowników. W płatnych wersjach można dodatkowo tworzyć klasy oraz klonować i modyfikować projekty innych.

Interaktywna infografika wykonana przez jednego z użytkowników serwisu ThingLink

Bardzo podobną aplikacją jest **BIQpin** (biqpin.com). Po założeniu darmowego konta pozwala ona na tworzenie interaktywnych grafik z podpiętymi elementami multimedialnymi. Interfejs strony jest prezentowany w języku polskim. Gotowe projekty możemy udostępniać, osadzać na innych stronach, podobnie jak w poprzednich aplikacjach.

Mniej interaktywnym, ale ciekawym narzędziem do tworzenia infografik i plakatów jest **Easel.ly** (easel.ly). To dobry sposób na prezentację informacji w szybki i przejrzysty sposób. Aplikacja wymaga utworzenia konta. Zasoby tworzymy metodą „przeciągnij i upuść”. Możemy skorzystać z udostępnionych szablonów, ikon i obrazków, wpisywać teksty, dodawać własne obrazy, edytować kolory, samemu coś narysować.

Okno programu Easel.ly z przykładową infografiką

Wszystkie elementy po przeciągnięciu na nasz obszar roboczy możemy dostosować do własnych potrzeb, możemy je łatwo powielać. Obiekty do wstawienia podzielone są tematycznie i dostępne w postaci rozwijalnej listy. Gotowe projekty przechowujemy na swoim koncie, w każdej chwili możemy je ponownie edytować lub łatwo udostępnić (np. pobrać kod embed, wyeksportować jako plik graficzny lub dokument PDF). Minusem aplikacji jest brak poprawnej obsługi polskich znaków, plusem zaś brak znaku wodnego.

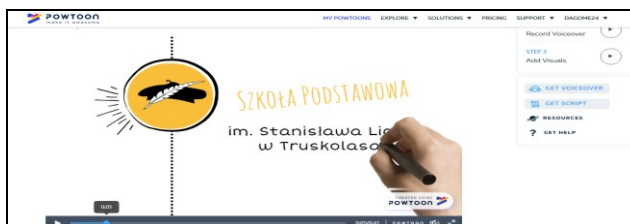
Do tworzenia interaktywnych map oraz wykresów służy narzędzie **Chartsbin** (app.chartsbin.com). Po założeniu konta możemy skorzystać z dostępnych szablonów infografik obejmujących statyczne wykresy lub mapy interaktywne; po najechaniu kursorem na dany kraj, otrzymujemy szczegółowe informacje. Oprócz mapy świata dostępne są także mapy kontynentów oraz mapy większych krajów (Argentyna, Kanada, Chiny, Francja, Niemcy, Indie, Meksyk, Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Kolumbia i Nowa Zelandia). Dane możemy skopiować z arkusza kalkulacyjnego.

Interaktywna mapa przedstawiająca populację w krajach Europy, stworzona w aplikacji Chartsbin

Emaze to ciekawe i proste w obsłudze narzędzie do tworzenia prezentacji 3D, e-kartek, fotoalbumów oraz stron www. Ja skupię się przede wszystkim na tych pierwszych. Aplikacja oferuje sporo podzielonych na kategorie szablonów, ciekawe efekty animacyjne oraz inne elementy, którymi można wzbogacać swoje prezentacje (czcionki, kształty). Efekt końcowy przypomina trochę projekty wykonane w Prezi. Gotowe prezentacje są dostępne online. Można też osadzać je na stronach internetowych za pomocą kodu embed, nie możemy ich jednak pobrać (ta opcja jest dostępna tylko w wersji płatnej).

Aplikacja **Powtoon** (powtoon.com) pozwala na tworzenie ciekawych prezentacji oraz animacji w stylu przypominającym kreskówki. Po założeniu konta mamy dostęp do gotowych szablonów, a także biblioteki zdjęć i efektów. Darmowe konto pozwala na stworzenie animacji trwającej do pięciu minut.

Przykładowa klatka z animacji wykonanej w Powtoon

Aplikacja jest prosta w obsłudze, intuicyjna, a efekty generują się same. Po wstawieniu tekstu i zdjęć aplikacja tworzy ciekawe animacje, co sprawia, że z zaledwie kilku slajdów powstaje film. Do minusów należy zaliczyć nieprawidłową obsługę polskich znaków w niektórych szablonach oraz logo aplikacji umieszczone w rogu animacji. Film możemy udostępnić za pomocą linku, wyeksportować na nasz kanał YouTube lub osadzić na stronie za pomocą kodu embed. Możliwość pobrania pliku filmowego pojawia się dopiero w wersji płatnej.

Za pomocą aplikacji **Piktochart** możemy wykonać projekt w jednej z 4 kategorii (infografika, raport, baner, prezentacja). Do każdego z formatów mamy do wyboru szablony, które można łatwo przeglądać według kategorii lub słów kluczowych (wyszukiwanie jest możliwe jedynie w języku angielskim). Tworzenie infografiki polega na przesuwaniu gotowych elementów, edycji i wstawianiu nowych; możemy w niej osadzać np. filmy z YouTube'a. Program wykorzystuje siatki i linie pomocnicze, więc łatwo jest rozmieszczać wszystkie

obiekty. Chcąc umieścić wykres czy graf, dane źródłowe możemy zaimportować z pliku arkusza kalkulacyjnego lub z pliku w formacie CSV. Edytor jest bardzo intuicyjny i prosty w obsłudze. Gotową infografikę możemy osadzić na stronie za pomocą wygenerowanego kodu embed lub wyeksportować jako JPEG lub PNG. Minusem darmowej wersji będzie umieszczony na infografice znak wodny, a także niezbyt wysoka rozdzielczość dodawanych obrazków i ograniczone możliwości ich wgrzania.

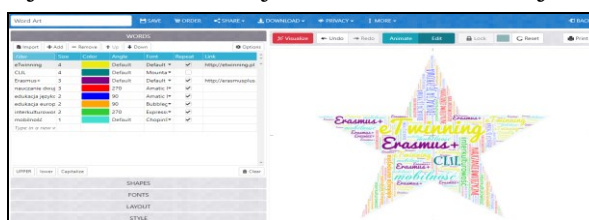
Do stworzenia prostej, ale ciekawej wizualnie prezentacji możemy wykorzystać inną aplikację dostępną w ramach usługi Office 365 dla edukacji – **Sway**. Umożliwia ona łatwe tworzenie i udostępnianie interaktywnej prezentacji online. Tworząc projekt w Swayu nie musimy skupiać się na formatowaniu, a jedynie na treści. Program sam zadba o wygląd naszej prezentacji. Szablony i ich opcje możemy w każdej chwili zmieniać, aż trafimy na takie ujęcie naszej prezentacji, które będzie nam odpowiadało. Prezentację możemy wyświetlić w przeglądarce, ale również udostępnić na różne sposoby.

Kolejną aplikacją internetową, która pozwala w łatwy sposób zaprojektować grafikę, wykonać prezentację, nanieść napis na zdjęcie czy po prostu „poprawić” zdjęcie, jest **Canva** (canva.com). Aplikacja dostępna jest w języku polskim. Wersja darmowa w zupełności wystarczy do tworzenia ciekawych i atrakcyjnych projektów. Program działa na zasadzie „kliknij i upuść”. Po założeniu konta do dyspozycji mamy różnego rodzaju szablony: plakaty, zaproszenia, prezentacje, kolaże zdjęć i wiele innych, a do każdego szablonu jest wybór okolicznościowych grafik, którymi możemy uatrakcyjnić nasze projekty; możemy też dodawać własne grafiki. Do wypełnienia ich treścią służy wygodny edytor. Wszystkie gotowe elementy są edytowalne, więc możemy je dopasować do naszych potrzeb. Gotowy zasób możemy zapisać jako plik graficzny lub wyeksportować do PDF. Pozostaje on także na naszym koncie, dzięki czemu możemy go ponownie edytować. W planie darmowym Canva pozwala utworzyć dwa foldery, w których możemy uporządkować utworzone projekty. Nad projektami można również pracować zespołowo, dodając innych użytkowników projektu jako współautorów.

Na koniec – trzy aplikacje służące do tworzenia chmury słów. Najbardziej popularną jest **Wordle** (wordle.net). W tej aplikacji chmury słów można generować na podstawie linka do strony, z podanych przez użytkownika słów lub wyrażen – w tych drugich zamiast spacji musimy użyć tyldy (~). Chmurę możemy modyfikować, wybierając czcionkę, wielkość i kolor poszczególnych słów oraz orientację tekstu. Gotowej grafiki nie da się zapisać, można jedynie zrobić zrzut ekranu, zapisać ją do publicznej galerii oraz wydrukować. Nie mamy wpływu na kształt chmury. Narzędzie wymaga do działania uruchomionej wtyczki Java.

Alternatywą dla Wordle jest **Tagxedo** (tagxedo.com). To narzędzie daje możliwość stosowania kształtów i kolorystyki użytkownika; mamy do dyspozycji sporą liczbę czcionek. Chmurę tworzymy z wyrazów pochodzących z adresu URL, z wpisanych przez użytkownika słów lub z załadowanego pliku. Gotową chmurę możemy zapisać w pliku JPG lub PNG, udostępnić lub wydrukować. Do działania aplikacji wymagane jest zainstalowanie środowiska Silverlight.

Trzecią aplikacją do tworzenia chmur wyrazowych jest **WordArt**, dawne **Tagul** (wordart.com). Wymaga ona rejestracji użytkownika. Jej działanie jest podobne do dwóch poprzednich. Dysponujemy w niej wyborem kształtów chmury. Mamy możliwość użycia różnych czcionek w jednej chmurze oraz użycia słów w chmurze jako linków.

Okno programu WordArt

Wszystkie grafiki zaprezentowane w artykule są zrzutami ekranu (w jednym przypadku jest to gotowe ćwiczenie z serwisu IXL, w innym przykład infografiki wykonanej przez innego użytkownika i udostępnionej w serwisie Thinglink).

Ludmiła Pilecka

EDUKACJA REGIONALNA

Wiesława Struska

Miejskie Przedszkole Integracyjne nr 35 im. Małego Księcia w Częstochowie

ZWYKŁE ROZMOWY O NIEZWYKŁYCH RZECZACH, CZYLI JAK PRZYBLIŻYĆ PRZEDSZKOLAKOWI CZĘSTOCHOWĘ

Wydarzenie zostało objęte patronatem Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018.

W procesie wychowania, którego ostatecznym celem jest ukształtowanie dojrzałego uczestnika życia społecznego, nie może zabraknąć świata wartości. Ich nośnikiem jest dziedzictwo kulturowe, swoiste dla każdego regionu.

Częstochowa od czasów średniowiecza tętniła życiem, od wiosny do zimy, kwitły handel i rzemiosło, dające zatrudnienie i utrzymanie jej mieszkańcom. Drobne rzemiosło zapoczątkowało powstanie licznych zakładów i fabryczek, odgrywając ważną rolę w życiu gospodarczym miasta. Było ono na przestrzeni wieków stymulatorem rozwoju społecznego. Mieszkańcy od dawna, aż po czasy współczesne, tworzyli w mieście prężny ośrodek rzemiosła, wykazując się inicjatywą i pomysłowością.

Baczna obserwacja rozwoju dziecka, jego indywidualnych postępów, zainteresowań techniczno-kulturowych porównanie osiągnięć z jego poprzednimi rezultatami, stanowiły bazę do wyboru zakresu innowacji, będącej podstawą do przygotowania metod postępowania indywidualnego z każdym dzieckiem.

Poprzez spotkania z rzemieślnikami i twórcami, czasem wręcz unikatowych przedmiotów i produktów, typowych dla naszego miasta, chciałam pokazać, że w Częstochowie nadal prężnie działa rzemiosło, a zajęcia z mistrzami fachu mogą być interesujące. Ponadto, podejmowane w ciągu całego roku szkolnego działania zmierzały do rozbudzenia w dzieciach ekspresji poznawczej, drzemiącego w nich potencjału intelektualnego, pozwalały na odkrycie talentów i na rozwój zainteresowań. W moim przekonaniu, podjęte przedsięwzięcia przyczyniły się także do

rozwoju autonomii dzieci, smaku i dojrzałości kulturowej oraz budowania przez nie pozytywnych relacji interpersonalnych.

GENEZA...

Częstochowa rzemiosłem stoi...

W końcu XIX wieku Częstochowa była najdynamiczniej rozwijającym się ośrodkiem przemysłowym i czwartym pod względem wielkości miastem Królestwa Polskiego. Rodowity częstochowianin powinien pamiętać o początkach kulturotwórczych naszego grodu, do których niewątpliwie należało silnie rozwijające się rzemiosło. Dlatego też wybór problematyki tutorialu, relacji mentorskiej nauczyciel – dziecko wydawał się słuszny. W ten sposób narodził się pomysł innowacji pedagogicznej „Niezwykła Częstochowa w oczach zwykłego przedszkolaka”.

TUTORING...

W innowacji pedagogicznej wykorzystałam z założenia tutoring rodzinny, angażujący nie tylko dziecko, ale również jego rodziców.

Akcje towarzyszące:

- wycieczki,
- lekcje muzealne,
- spotkania z twórcami lokalnymi/rzemieślnikami,
- odwołania do literatury dziecięcej,
- zwiedzanie instytucji użyteczności publicznej,
- wykonanie albumu „Częstochowa niezwykła – kulturowe wędrówki przedszkolaków”,
- dokumentacje fotograficzne – wykonywanie prac plastycznych,
- zwiedzanie wystaw organizowanych przez miejscowe instytucje kultury,

- współpraca z Archiwum Państwowym w Częstochowie,
- wykorzystanie artykułów z prasy lokalnej, Internetu, publikacji muzealnych.

Z uwagi na fakt, że była to innowacyjna forma pracy oraz współpracy z dzieckiem i jego rodziną – zaplanowano dopasowany do wieku podopiecznego sposób (krótsze tutoriale).

JAK TO ZE LNEM BYŁO?...

SKĄD BIERZE SIĘ NIĆ? A TKANINA?

Odpowiedzi na pytania ułatwiła treść książki M. Konopnickiej „Jak to ze lnem było?”.

„Jak to ze lnem było?”

PRADZIADKOWIE ZEGARA...

Częstochowskie zegary słoneczne, pawilony Wielkiej Wystawy, tj. Obserwatorium Astronomiczne, Pawilon Etnograficzny, Zagroda Włościańska, Muzeum Górnictwa Rud Żelaza...

My zobaczyliśmy tylko niektóre zegary słoneczne spośród licznych, istniejących w Częstochowie tzw. „słoneczników”. Najbardziej zainteresował nas zegar przy budynku Obserwatorium Astronomicznego, podstawa którego jest blok czarnego granitu, będący pierwotnie cokołem pomnika cara Aleksandra II.

Przy zegarze słonecznym

ŚWIĄTKI I INNE PAMIĄTKI...

Zaciekawiła nas ulica 7 Kamienic, której nazwa pochodzi od siedmiu domów, zbudowanych przy ulicy na początku XIX w. Oglądaliśmy wystawy sklepów z dewocjonaliami, nieodłącznie związane z kultem religijnym i rzemiosłem pamiątkarskim, tak charakterystycznym dla Częstochowy.

CO W ZEGARKU SIEDZI?...

Jak to jest, że zegar chodzi? Co ma w środku? Jak go naprawić, gdy jest zepsuty? Na te pytania dzieci uzyskały odpowiedź w salonie zegarmistrzowskim „Rybiccy”. Pan zegarmistrz otwierał na naszych oczach wnętrze zegara, tłumacząc zasady jego działania. Dzieci oglądały różne stare zegary i zegarki: zegar z kukułką, z pozytywką, duże budziki, małe zegarki kieszonkowe na łańcuszku oraz takie, które noszono na ręce.

W sklepie z zegarami

TAK KRAWIEC KRAJE, JAK MU MATERIAŁU STAJE...

Będąc na wycieczce w sklepie z tekstyliami, dzieci zapoznały się z pracą sprzedawcy. Pani sprzedawczyni pokazała różne rodzaje tkanin, sposób ich odmierzania, a także pozostały asortyment dostępny w sklepie, m.in. firany, narzuty, pościel oraz artykuły pamsanteryjne.

W sklepie z tekstyliami

JAK POWSTAJE UBRANIE?... OTO JEST PYTANIE!

Wycieczka do pobliskiego zakładu krawieckiego dała okazję do zobaczenia, jak pani krawcowa na oczach dzieci „wyczarowała” z materiału ubranie. Przedszkolaki porównywały igłę do maszyny z igłą do szycia ręcznego, różnorodne nożyce i maszyny krawieckie. Oglądały nici w różnych kolorach na wielkich i małych szpulkach, a także liczne krawieckie dodatki: guziki, taśmy, gumy, zamki. Dowiedziały się również, do czego służy krawcowej: mydło, lustro, szpilki, centymetr krawiecki, materiał.

KRAWIEC BEZ SURDUTA, A SZEWC BEZ BUTA...

Odwiedzając szewca, przedszkolaki dowiedziały się, w jaki sposób reperuje się buty. Z ciekawością wysłuchały opowieści szewca o naprawianiu butów współcześnie i w dawnych czasach.

U szewca

ZEGARMISTRZ...

W ramach kolejnej wycieczki zawitaliśmy w gościnne progi zakładu zegarmistrzowskiego, mieszczącego się przy ul. Szymanowskiego. Dzieci zainteresował stary zegar z 1911 r., który pierwotnie wisiał nad wejściem zakładu jubilersko-zegarmistrzowskiego braci Glicnerów. Inspiracją do wielu pytań kierowanych przez dzieci była treść książki B. Orłowskiego pt. „Pradziadkowie zegara”, przeczytanej w przedszkolu, opowiadającej o historii wynalezienia zegara, jak również czasomierze przyniesione do przedszkola przez nauczyciela: stare budziki, zegar podróżny z końca XIX w., tzw. kareciak z funkcją budzika i czasomierze naścienne. Dzieci żywo interesowały się historią zegarów, zadając pytania: dlaczego? po co? a jak?

ZAPĄŁKI, ZAPĄŁKI...

Aby poznać jak powstają zapalniczki, udaliśmy się do Muzeum Zapalek znajdującego się w budynkach dawnej Zapalczarni, przy ul. Ogrodowej w Częstochowie. Muzeum znajduje się na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Jeszcze do niedawna była to jedyna w Europie czynna zabytkowa zapalczarnia (pochodząca z przełomu XIX i XX wieku).

Dzieci dowiedziały się, że początki Częstochowskich Zakładów Przemysłu Zapalczanego SA, w których mieści się Muzeum, sięgają 1882 roku.

W Muzeum Zapalek

AŻ MIŁO NA DUSZY, JAK ŚWIEŻY CHLEB PUSZY...

Bez chrupiącego, pachnącego chleba nie wyobrażamy sobie codziennego posiłku. Czy jednak wiemy, jak on powstaje? Co jest potrzebne? Czy łatwo piecze się chleb? Procesowi powstawania chleba przyglądaliśmy się w pobliskiej piekarni „Anna”, mieszczącej się przy ul. Ogrodowej. Piekarnia istnieje od 1932 r. i produkuje pieczywa tradycyjne. Od lat jej specjalnością są bułki z suszem cebulowym, wypiekane według tradycyjnej receptury. W piekarni wszystko zaciekało dzieci: ogromne misy na ciasto, wózki z upieczonym chlebem, krajalnica i wielkie łopaty do wysadzania pieczywa. Największe wrażenie wywarł na przedszkolakach ogromny piec. Słodką przyjemność sprawiło dzieciom delektowanie się pysznymi ciasteczkami, które zostały przygotowane specjalnie dla nich.

W piekarni

ZWIEDZAMY PRACOWNIE NA STARYM RYNKU...

Z ciekawością ruszyliśmy na Stare Miaso, do dzielnicy z najstarszymi zabytkami o średniowiecznym rodowodzie. Zwiedzanie

rozpoczęliśmy od pracowni renowacji zabytków. Dzieci z zaciekawieniem oglądały obrazy z wizerunkiem Czarnej Madonny, reprezentujące częstochowską szkołę dewocyjną. Przedszkolaki pytały o barokową kapliczkę i figurę św. Floriana, starą śląską skrzynię, biedermeierowskie meble i inne artefakty. Pytaniom nie było końca... Dowiedzieliśmy się, że pracownia wykonuje też oprawę grafik oraz prac w innych technikach malarskich. Ramy stylowe wykonywane są według prawideł starych mistrzów ramiarstwa.

NiFinn – pracownia rzeźby i konserwacji zabytków, szkła witrażowego. Pracownia zajmuje się też rekonstrukcją zabytków i budynków historycznych, wystrojem wnętrz historycznych, starych ksiąg i manuskryptów. Dzieci bardzo zainteresowały rekonstrukcje kamiennych rzeźb. Jednak szczególnie podobały się witraże, bajecznie kolorowe, mieniające się refleksami światła, szklane obrazy.

Odwiedziliśmy również pomieszczenia Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatura w Częstochowie, urokliwe, klimatyczne podwórko, nad którym wisi rzeźba Częstocha, dzieło znanego częstochowskiego rzeźbiarza – Jerzego Kędziory.

Stary Rynek – jeden z placów Częstochowy – poznawaliśmy z najlepszym przewodnikiem – pracownikiem Urzędu Ochrony Zabytków. Dowiedzieliśmy się, że plac ten od czasów średniowiecza pełnił funkcję rynku Starej Częstochowy. Kierując się w stronę ul. Krakowskiej odwiedziliśmy zakład jubilersko-złotniczy. Firma istnieje od 1985 r. i świadczy usługi w zakresie wykonywania złotej biżuterii, naprawy złotych i srebrnych precjozów. Zachwytem dzieci nie było końca, tym bardziej, że na pamiątkę wizyty każde z nich otrzymało od pana jubilera miły upominek.

JEDZIE POCIĄG Z DALEKA, A DOKĄD?... JUŻ DO NIKĄD...

Muzeum Historii Kolei w Częstochowie mieści się w budynku dworca PKP Częstochowa Stradom. Dzieci uczestniczyły tam w lekcji muzealnej, oglądały modele pociągów z różnych epok oraz zwiedziły peron i stojące na nim pociągi. Bogatą ekspozycję rozlokowano w kilku salach położonych na pierwszym piętrze drugiego – pod względem wielkości – w Częstochowie dworca kole-

jowego. Muzeum Historii Kolei znajduje się na trasie Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego.

Lekcja muzealna w Muzeum Historii Kolei

PARK MINIATUR SAKRALNYCH „ZŁOTA GÓRA”

Park Miniatur Sakralnych „Złota Góra”, powstał na terenie dawnego kamieniołomu, w dzielnicy Zawodzie. Umiejscowiony w nim jest największy w Polsce pomnik papieża, św. Jana Pawła II. Wycieczka do Parku Miniatur Sakralnych „Złota Góra”, stanowiła akcję towarzyszącą w ramach tutorialu „Medaliki, świątki i inne pamiątki...”

Park Miniatur Skalnych „Złota Góra”

SZEWEC W DZIURAWYCH BUTACH CHODZI?...

Udaliśmy się do kolejnego zakładu szewskiego, z nadzieją, że uzyskamy tam odpowiedzi na nasze pytania: Czy można uszyć buty u szewca i z jakich materiałów? Z jakich maszyn korzysta szewc? Co tak pachnie w zakładzie szewskim? Czy każde buty można naprawić...? Na te i wiele innych pytań odpowiedział szewc, pan Piotr. Pokazał dzieciom tajemnicze zaplecze zakładu,

znajdujące się tam urządzenia i maszyny: do rozciągania obuwia, klejenia podeszew, prawidła szewskie, kopyto, szpikulce, maszynę przeznaczoną do szycia skór i innych grubych materiałów, tzw. „łaciarę”. Pokazał jak naprawia się buty. Wycieczka stała się ważnym elementem poznawania zawodów mających długą tradycję w Częstochowie, tym cenniejszym, że jest to zawód zanikający, a Częstochowa była znaczącym ośrodkiem szewstwa w Polsce.

ZWIEDZAMY PODJASNOGÓRSKĄ DZIELNICĘ – SZLAKIEM RZEMIOSŁA DEWOCYJNEGO...

Handel pod Jasną Górą od czasów średniowiecza opiera się na sprzedaży dewocjonalistów. Obecnie, po rodzimym rzemiośle dewocyjnym, sprzed II wojny światowej – nie ma śladu. W poszukiwaniu dawnej świetności okolicznego rzemiosła związanego z kultem cudownego obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej udaliśmy się na ulice św. Barbary i 7 Kamienic. Podczas wędrowniki ulicą św. Barbary, kierując się w stronę Jasnej Góry, napotkaliśmy „perełkę” – sklep z rzeźbą sakralną Paulus. Na niezbyt dużej powierzchni zgromadzono zbiory niemal 1000 rzeźb o tematyce sakralnej. Podczas spaceru w kierunku ulicy 7 Kamienic, zatrzymały nas zgromadzone w alejce kramy z pamiątkami.

Przy kramach z pamiątkami

Przy ulicy 7 Kamienic oprócz handlu dewocjonaliami, można spotkać małą gastronomię jak również interesującą nas, jako cel wycieczki – cukiernię „Florentynkę”. W pracowni cukierniczej i cukierni „Florentynka” przygotowywane są torty, pyszne wypieki oraz oryginalne dekoracje cukiernicze, w oparciu o tradycyjne receptury. Dzieci przyglądały się dekorowaniu ślicznych, ciasteczkowych misiów i smakowały małe, kolorowe beziki. Z uwagą słuchały opowiadania pani Moniki o tym, jak powstają beziki, jaki jest proces suszenia ciasteczek, które

nagryzane chrupią, by po chwili cudownie rozpuścić się w ustach.

INDUSTRIADA ŻARKI 2018

Na tegorocznym festiwalu zostały przypomniane dawne kobiece rzemiosła i zaprezentowane ginące zawody. Można było zobaczyć: warsztat świecownika, garncarski, wikliniarski, papieru czerpanego. Duże zainteresowanie u dzieci wzbudziły interaktywne warsztaty zdobienia toreb techniką sitodruku. Przenosząc gotowe wzory w dowolnej kolorystyce i układach na tkaninę, uzyskiwały niebanalny upominek, przypominający Industriadę 2018.

DO CZEGO POTRZEBNE SĄ STARE ZABAWKI...? CZY TYLKO SĄ TOWARZYSZAMI DZIECIĘCYCH ZABAW...?

Stare zabawki, czasami zapomniane, przechowywane w pudłach, na strychu w najgłębszych zakamarkach, kryją historię dzieciństwa wielu pokoleń. Zabawki od zarażania pomagają dziecku, są pilnym słuchaczem żalów, pomagają otrzeć łzy. Uczą tego, że zawsze można znaleźć oparcie w kochanym misiu, czy lalce. Pracowicie uszyte przez kochającego rodzica czy wytworzone przez rzemieślnika, kupione na targu lub w sklepie – jednakowo budzą radość i uśmiech na dziecięcej buzi.

Dzieci podziwiają stare zabawki

Zgromadzone w klasie zbiory zabawek – starych, zabytkowych i tych z okresu PRL, początkowo wzbudziły rezerwę. Były takie niepodobne do współczesnych... Pojawiło się pytanie – czy można się nimi bawić? Informacja, że niektórymi z nich bawili się rodzice i rodzeństwo pani z przedszkola, została przyjęta z niedowierzaniem, ale i zainteresowaniem. Dzieci uwielbiają takie historie, które dają im poczucie emocjonalnej

więzi z opowiadającym. Powoli przez dotyk i ogląd dzieci poznały przeznaczenie zabawek... wybrały te, które podobały się najbardziej.

Niektóre z nich odnalazły w albumie o zabawkach, w zbiorach Muzeum Śląskiego... Takie same...

CHOĆBYŚ UKUŁ ZE STALI I TAK CI CZAS OBALI...?

Wędrując „Śląskim Traktem Dziedzictwa Kulturowego” w poszukiwaniu śladów rzemiosła i sztuki metalowej – trafiliśmy do Galerii Sztuki Odlewniczej prof. Wacława Sakwy, mieszczącej się w Politechnice Częstochowskiej. Galeria liczy ponad 320 dzieł: rzeźb, posągów, dzwonów i sygnaturek, medali, przedmiotów użytkowych: świeczników, przycisków do papieru, noży do rozcinania kopert, pater na owoce, dzwoneczków, cynowych kufli do piwa, kielichów. Są one wykonane w rozmaitych technikach odlewniczych (stopy i odlewy spizowe, brązownicze, żaluzowe...).

W Galerii Sztuki Odlewniczej

Oglądając eksponaty galerii, każdy znalazł coś dla siebie – piękny realistyczny odlew konia, maleńka forma stópki, posagi empirowych czy antycznych piękności. Można było podziwiać i podziwiać – kunszt dawnych i współczesnych mistrzów metalu...

W tym przypadku nie sprawdza się przysłowie „Choćbyś ukuł ze stali i tak ci czas obali”. Sztuka i rzemiosło metalowe nie tak łatwo niszczeje, choć czas robi swoje.

DZIEJE MIASTA CZĘSTOCHOWY – STAŁA WYSTAWA HISTORYCZNA W MUZEUM

Kolejnym etapem eksploracji tematu rzemiosła częstochowskiego i jego początków

była wycieczka do Muzeum Częstochowskiego, mieszczącego się w Ratuszu. Przed-szkolaki obejrzały stałą wystawę historyczną „Dzieje Miasta Częstochowy. Etap pierwszy: od pradziejów do końca XVIII wieku”.

W Muzeum Częstochowskim

Ekspozyty prezentowane na ścianach i w gablotach przybliżyły dawne życie częstochowian. Z przekonaniem można stwierdzić, że wycieczka pogłębiła znajomość historii i dziejów Częstochowy. Niezwykle ciekawe dla dzieci były pierwsze pieniądze papierowe, monety oglądane przez szkło powiększające, a przede wszystkim... fotoplastikon, przez który mogliśmy podziwiać zabudowę ówczesnej Częstochowy – z przełomu XIX i XX wieku. Na podsumowanie wycieczki udaliśmy się na taras widokowy wieży Ratusza, skąd mogliśmy podziwiać piękne widoki naszego miasta. Staraliśmy się też odszukać – gdzie znajduje się nasze przedszkole.

W POSZUKIWANIU CZĘSTOCHOWSKICH ZABAWEK...

MUZEUM ZABAWEK I ZABAWY W KIELCACH

W piękny sobotni dzień, udaliśmy się wraz z rodzicami do kieleckiego Muzeum Zabawek i Zabawy. W towarzystwie pani przewodnik podziwialiśmy kolekcję zabawek, zarówno historycznych jak i współczesnych: misie i lalki z całego świata, zabawki ludowe, modele samochodów, samolotów, statków, makietę z kolejką elektryczną, wystawę drewnianych samochodzików, plastikowe misie i pieski, klocki z literkami do układania wyrazów. Wśród kolekcji modeli były ekspozyty latające, pływające, jeżdżące wykonane z różnych tworzyw, między innymi z kartonu i plastiku. Pani przewodnik opowiedziała nam o tym, jak na prze-

strzeni wieków zmieniały się rodzaje zabawek i materiały, z jakich zostały wykonane.

Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach

Przechodząc obok gabloty z zabawkami z okresu PRL, nasi rodzice mieli okazję choć na chwilę powrócić myślami do czasów dzieciństwa... A było co podziwiać: miś Uszatek, gaska Balbinka, Reksio, Bolek i Lolek, Coralgol... – któż ich nie pamięta i nie wspomina z łezką w oku? Usłyszeliśmy ciekawe historie o zabawkach, jakimi bawili się nasi pradiadkowie: autach, grach, układankach. Były też pokoiki dla lalek z wyposażeniem, mebelkami i przyborami kuchennymi, złożone serwisy dla lalek, m.in. z Ćmielowa. Bardzo podobało nam się miejsce, w którym była możliwość bawienia się ekspozatami. Na stoliku udostępniono ruchome zabawki z drewna. Dzięki zastosowaniu różnych zasad fizyki, kaczuszki „schodziły z górki”, a ludzik z drabiny. W trakcie wędrowki przez kolorowe, pełne zabawek sale wystawowe, trafiliśmy na zabawki z logo CZZ (Częstochowskich Zakładów Zabawkarskich) i wcześniejsze, produkowane przez częstochowskich rzemieślników w małych przedwojennych fabryczkach zabawek: Seweryna Landaua, Karola Szajkowicza, Hamburgera i Hochermana i wielu innych. Zainteresowanie wzbudziła kolekcja Starów, kolorowa karuzela łańcuchowa, pierwotnie będąca na wyposażeniu Muzeum Zabawek, istniejącego do lat 90. w Częstochowie, przy ul. Kawiej. Te i wiele innych zabawek po likwidacji fabryki i częstochowskiego muzeum zostały przeniesione właśnie do Kielc. Tu i ówdzie w mediach pojawiają się głosy o tym, że Częstochowa była nazywana „małą Norimbergą”, ze względu na rozwój rzemiosła zabawkarskiego i pamiątkarskiego.

WARSZTATY TERENOWE PO CZĘSTOCHOWIE

Kontynuując poznawanie rodzimej kultury i rzemiosła, uczestniczyliśmy w warsztatach kulturoznawczych pt. „Jak rozmawiać o dziedzictwie?”, prowadzonych na terenie Bazyliki Archikatedralnej św. Rodziny w Częstochowie. Dzieci poznały historię powstania bazyliki – jednej z największych w Polsce i Europie, jej budowy i symboliki. Następnie, zatrzymaliśmy się przy kościele św. Zygmunta, aby porównać budowlę kościoła – kształt, wystrój i budulec z bazyliką. Mijając plac I. Daszyńskiego, zatrzymaliśmy się przy pomniku papieża. Wędrówka Alejami NMP uświadomiła nam, jak piękna i stara jest zabudowa naszego miasta. Wędrówka zakończyła się na placu W. Biegańskiego, pod pomnikiem Józefa Piłsudskiego.

Kolejny etap zwiedzania centrum Częstochowy odbył się linią turystyczną 034, czyli zabytkowym, piętrowym autobusem, tzw. „Londyńczykiem”. W trakcie przejazdu przewodnik opowiadał nam historię miasta w nawiązaniu do tego, co mogliśmy zobaczyć podczas podróży autobusem.

Zwiedzanie Częstochowy „Londyńczykiem”

ŚWIAT TORUŃSKIEGO PIERNIKA – OPOWIEŚĆ O TORUŃSKICH KATARZYŃKACH, CHLEBIE, CIASTACH I CIASTECZKACH...

Jest wiele wersji legend na temat pierników, zwanych „katarzynkami”. Nas zainteresowała jedna z nich i odpowiedź na pytanie – z czego uzyskujemy pierniki?

Dzieci z ciekawością obejrzały drewniane formy do pierników. Takie formy były dziełem piekarzy – artystów, którzy dbali o wyjątkowy wygląd ciasteczek. O tym, jak niezwykle jest smak toruńskich pierników mogliśmy przekonać się, smakując pierniczki „katarzynki” w czekoladzie. Osobny temat stanowił wypiek chleba, ciast i ciasteczek. Niezwykle formy do wyrastania ciasta chle-

bowego, zwane koszykami lub kosiatkami, olbrzymi wałek piekarniczy, fantazyjne, stare formy do wypieku ciast, drewniane talerze z sentencjami o chlebie, stare, potężnych rozmiarów chochle – wzbudziły spore zaciekawienie... Takich w domach teraz już nie ma! Nie można było pominąć tematu kuchennych makatek z sentencjami, które stały się inspiracją do rozważań: co to znaczy być dobrą gospodynią, która dom wesołym czyni?

LALKI Z PAPIERU, PAPIEROWE RZEZBY...

Piękne, niezwykle, delikatne, barwne, bajkowe... tak mogliśmy zdefiniować lalki – rzeźby, które obejrzelśmy na wystawie w filii Biblioteki Publicznej w Częstochowie.

Dzieci z zaciekawieniem oglądały fotograficzną galerię działalności Teatru Nieoczywistego – warsztatowych spotkań z bajką i baśnią, odnajdując na fotografii siebie, znajome postaci kolegów czy rodziców. Obejrzały również wystawę lalek i pacynek zainspirowanych literaturą, stworzonych przez dzieci uczęszczające na warsztaty biblioteczne. Dużym zainteresowaniem dzieci cieszył się teatr pacynek, tym bardziej, że duży wybór postaci inspirował do radosnych, wspólnych zabaw, epizodycznych scenek i dialogów. Na zakończenie przedszkolaki przypatrywały się papierowym miniaturom budowli i porównywały je z obejrzanymi w parku Miniatur Sakralnych „Złota Góra”. W ten oto sposób dobiegła końca nasza ostatnia wycieczka w ramach innowacji „Niezwykła Częstochowa w oczach zwykłego przedszkolaka”.

Najważniejszy w życiu każdego człowieka jest rodzinny dom, przedszkole i „mała ojczyzna”. Wychowanie oparte na wartościach kulturowych wynikających z tradycji, w tym rzemiosła, należy rozpocząć już w przedszkolu, kiedy u dzieci kształtują się podstawy tożsamości. Analizując przeprowadzone działania, mam nadzieję, że innowacja choć w niewielkim stopniu zainteresowała dzieci i rodziców.

Zadbajmy o to, aby dzieci uczęszczające do przedszkola nie zatraciły własnych „korzeni”, by kultywowały dziedzictwo swoich pradziadków i w przyszłości ocaliły od zapomnienia bogate tradycje kulturowe miasta i regionu.

Wiesława Struska

EDUKACJA EUROPEJSKA

Barbara Brol-Kapica

Aleksander Malcher

Zespół Placówek Oświatowych im. Unii Europejskiej w Boronowie

JAK KORZYSTAMY Z PROGRAMU ERASMUS+

W ramach programu Erasmus+ pięcioro nauczycieli Zespołu Placówek Oświatowych im. Unii Europejskiej w Boronowie w dniach od 16 do 20 kwietnia 2018 roku wyjechało do Niemiec – do miejscowości Lindau – malowniczego miasteczka położonego nad Jeziorem Bodenskim na tygodniowy kurs języka niemieckiego.

Erasmus+

Kurs organizowała szkoła językowa „Dialogue” specjalizująca się w nauczaniu języka niemieckiego jako języka obcego. Nasi nauczyciele brali udział w intensywnym tygodniowym kursie obejmującym takie obszary kompetencji jak: konwersacje, pisanie, słuchanie i czytanie oraz zajęcia metodyczne z nauczania języka obcego.

Lekcje odbywały się przez pięć dni w tygodniu do późnych godzin popołudniowych w wielokulturowych grupach, w których uczestniczyły osoby z Chin, Izraela, Grecji, Australii, Łotwy, Szwajcarii, Turcji, Chorwacji, Holandii.

Na zajęciach można było dowiedzieć się wiele o każdym z państw reprezentowanych przez uczestników kursu, poszerzyć swoją wiedzę nie tylko językową, ale również historyczną, geograficzną oraz pogłębić otwartość na tolerancję i multikulturowość.

Chociaż pobyt w Lindau był tylko pięciodniowy i poświęcony nauce języka niemieckiego, to jednak pozwolił zebrać wiele nowych doświadczeń i przekonać się, jak bardzo ważną umiejętnością we współczesnym świecie jest znajomość języków obcych.

Uczestnicy szkolenia językowego i metodycznego w Lindau

Dotąd w ramach programu Erasmus+ piętnastu naszych nauczycieli wzięło udział w różnych kursach językowych. Mamy nadzieję kontynuować dobrą praktykę i korzystać również w następnych latach z możliwości, jakie daje program.

Barbara Brol-Kapica
Aleksander Malcher

WYCHOWANIE I OPIEKA

dr Edyta Bukowska**Anna Klimasińska****Izabela Tkaczyk-Romanowska**

Szkoła Podstawowa nr 2 im. J. Piłsudskiego w Koniecpolu

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH KAMPANII „RAZEM RAŻNIEJ”

Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 2 im. J. Piłsudskiego w Koniecpolu wzięli udział w kampanii realizowanej pod hasłem „Razem rażniej”. Kampania prowadzona była w zakresie rządowego „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań «Razem bezpiecznie» im. Władysława Stasiaka”. 155 szkołom i placówkom województwa śląskiego wręczone zostały tytuły „Przyjazna Szkoła/Placówka”. Nasza szkoła znalazła się w tym zaszczytnym gronie. Poniżej przedstawiamy relacje z niektórych działań, jakie podjęliśmy w ramach kampanii „Razem rażniej”.

Codzienna pomoc koleżeńska w naszej społeczności.

Pomoc koleżeńska – termin, który każdy z uczniów naszej szkoły dobrze zna. Dlaczego? Pomaganie jest w naszej naturze. Znamy słowa Jana Pawła II: „Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada, lecz przez to, kim jest; nie przez to, co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi.”

Pomoc koleżeńską planujemy rokrocznie na początku września. W 2018 roku postanowiliśmy zapytać uczniów naszej szkoły, czym dla nich jest pomoc koleżeńska? Uczniowie najczęściej udzielali odpowiedzi, że pomagają sobie nawzajem w celu nadrobienia zaległości związanych z dłuższą absencją w szkole, jeśli mają trudności ze zrozumieniem materiału z danego przedmiotu lub też jeśli kolega lub koleżanka ma problem. Uczniowie potrafią dostrzec problemy innych w zwykłej codzienności, doradzić, wysłuchać i w miarę możliwości pomóc lub też po prostu „być obok”.

Wychodząc temu naprzeciw, aktyw samorządu uczniowskiego naszej szkoły zaprosił wszystkich uczniów do współpracy w ramach szkolnej akcji „Pomaganie jest fajne”. Zostały powołane zespoły pomocy

koleżeńskej. Uczniowie ustalili zasady pomocy, terminy spotkań, ponieważ pomoc koleżankom i kolegom, którzy mają problemy z nadrobieniem zaległości to nic strasznego i trudnego. Do akcji przystąpili zarówno uczniowie, którzy chcieli pomagać, jak i ci, którzy tej pomocy potrzebowali. Uczniowie uzupełniali braki w zeszytach przedmiotowych, w zeszytach ćwiczeń, sprawdzali poprawność wykonanych zadań, korzystali z pomocy w pisaniu wypracowań z języka polskiego. Dużym zainteresowaniem cieszyła się pomoc z przedmiotów ścisłych.

Uczniowie doszli do wniosku, że ze współpracy płyną korzyści nie tylko dla nauczanego, ale i dla uczącego. Ten, który pomaga koledze przy okazji utrwala materiał, uczy się odpowiedzialności za drugiego człowieka, rozwija koleżeńskość, ma satysfakcję z sukcesów kolegi, któremu pomaga. Ważne jest, że uczy się empatii, cierpliwości i wyrozumiałości. Kształtuje umiejętności interpersonalne. Wzmacnia wiarę w siebie, staje się wzorem dla innych. Niezwykle ważne jest, że może podzielić się swoimi sukcesami z otoczeniem.

Na uwagę zasługuje fakt, że w szkole są uczniowie, którzy posiadają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Dla nich kontakt z rówieśnikami, którzy niosą im pomoc, ma olbrzymie znaczenie. Uczniowie ci nie czują się odrzucony przez klasę, mają świadomość akceptacji i w przypadku, gdy mają jakiś problem, mogą liczyć na swoich kolegów. Mają poczucie bezpieczeństwa i lepiej funkcjonują w środowisku szkolnym. W momencie, gdy zmniejszają się ich niepowodzenia szkolne i pojawiają się sukcesy, uczniowie ci czują się bardziej zmotywowani do pracy i wzrasta ich samoocena.

Aby przybliżyć społeczności szkolnej zachowanie i sposób patrzenia na świat osób

z ASD, 5 kwietnia 2018 r. obchodziliśmy w naszej szkole Dzień Autyzmu. Solidaryzując się z osobami dotkniętymi autyzmem, uczniowie zaangażowali się w różne akcesoria, np. balony w kolorze niebieskim. Zostały przygotowane plakaty tematyczne, które były rozmieszczone na szkolnym korytarzu. Uczniowie uczestniczyli również w prelekcji pt. „Autyzm wprowadza zmysły w błąd”. Zostały przeprowadzone warsztaty pozwalające uczniom doświadczyć i wcielić się w rolę osób z autyzmem, ze świadomością, że poszczególne ich zmysły są zaburzone. Poprzez przeprowadzone warsztaty uczniowie mogli przekonać się, jak osoby z ASD mogą czuć się na co dzień. Przeprowadzona akcja cieszyła się dużym zainteresowaniem i uświadomiła specyfikę funkcjonowania osób dotkniętych dysfunkcją.

Pomoc koleżeńska to nie tylko nauka, to również bycie na co dzień w społeczności, zauważanie drugiego człowieka.

28 marca 2018 r. w naszej szkole odbyła się Spartakiada Sportowo-Rekreacyjna pod hasłem „Baw się zdrowo na sportowo”. Zaletą sportu jest możliwość wspólnego spędzania wolnego czasu. Jest to niezaprzeczalnie najlepsza metoda na integrację. Głównym celem imprezy było upowszechnianie nawyku aktywności ruchowej wśród najmłodszych uczniów. Impreza miała charakter rozgrywek sportowych, w których wzięło udział pięć drużyn z klas I–III. Organizatorki przygotowały szereg różnorodnych konkurencji, w których dzieci świetnie sobie radziły i wykazały się wysokimi umiejętnościami sprawnościowymi w pokonywaniu torów przeszkód. W dążeniu do celu pomagali im koledzy i koleżanki z klasy. Ich pomoc okazała się nieoceniona, często decydowała o zwycięstwie i była dobrym przykładem postawy *fair play*. Uczniowie wykonywali zadania z pełnym zaangażowaniem i poświęceniem. Wszyscy uczestnicy imprezy otrzymali pamiątkowe medale i świetnie bawili się, współpracując ze sobą.

W przekonaniu, że sport najlepiej integruje społeczność szkolną, klasa IIa zorganizowała wycieczkę po okolicy pod hasłem „Jak bezpiecznie zorganizować wycieczkę rowerową?”. Uczniowie poznali zasady organizacji wycieczki rowerowej, zaplanowali trasę, przygotowali niezbędny sprzęt i 9 maja 2018 r. wyruszyli w drogę.

Głównym celem akcji sportowych była nauka koleżeństwa, empatii i wrażliwości

na drugiego człowieka, a także uświadomienie uczniom, że codzienna pomoc koleżeńska, to nie tylko wspólne odrabianie lekcji, tłumaczenie zadań z matematyki czy też utrwalanie materiału przed sprawdzianem. Pomoc koleżeńska to również bycie uczynnym, wyrozumiałym i bezinteresownym w codziennych sytuacjach w szkole i poza nią.

Podsumowaniem zadania „Codzienna pomoc w naszej społeczności”, był udział uczniów klas VI szkoły podstawowej i II klasy gimnazjum w szkolnym konkursie na najlepsze opowiadanie pod hasłem „Pomoc koleżeńska – zwyczaj piękny i pożyteczny”. W pracach konkursowych zaprezentowane zostały różne sytuacje codziennej pomocy w szkole i poza nią. Uczniowie przedstawiali też ciekawe sytuacje z filmu „Cudowny chłopak”, który opowiadał o przyjaźni, szacunku, godności i o tym, co w życiu każdego człowieka jest ważne. Zwycięskie prace konkursowe uświadomiły, że pomoc jest blisko nas i często otrzymujemy ją od osób, których na co dzień nie zauważamy.

17 kwietnia 2018 r. pedagog szkolny, Wiesława Następniak, przeprowadziła zajęcia w ramach kampanii „Razem raźniej”. Zajęcia dotyczyły tematu „Moja rola w rodzinie”, a uczestniczyli w nich uczniowie klasy VI. Celem zajęć było uświadomienie uczniom, jak ważna w życiu człowieka jest rodzina oraz tradycje w niej panujące oraz pokazanie, że każdy jej członek wnosi swój pozytywny wkład w prawidłowe funkcjonowanie środowiska rodzinnego. Podsumowaniem zajęć było wykonanie plakatów na temat „Moja rola w rodzinie”. Na koniec uczniowie mogli podzielić się swoimi przemyśleniami. Poprzez pracę w grupie mieli możliwość integracji oraz doskonalenia zdolności komunikacyjnych. Podczas zajęć kształcili umiejętność kojarzenia, wnioskowania. Uczniowie obiecali, że wiedzę zdobytą na zajęciach postarają się wykorzystać w relacjach z członkami rodziny.

27 kwietnia 2018 r. w naszej szkole w ramach kampanii „Razem raźniej” odbył się apel na temat obowiązków i praw ucznia przygotowany wspólnie przez młodzież i nauczycieli.

Apel rozpoczęła klasa IIa, która omówiła historię prawa na przestrzeni wieków. Klasa IVa przygotowała scenki, przedstawiające zapisy Konstytucji RP, dotyczące omawianego tematu. Klasa IVb zaprezentowała

piosenkę pt. „Mam prawo żyć, mam prawo być sobą”. Uczniowie klas V i VI przygotowali plakaty przedstawiające różne prawa i obowiązki uczniów. Zapisy zawarte w prawie oświatowym omówiła klasa VII. Klasa IIb zaprezentowała zapisy znajdujące się w najważniejszym dokumencie naszej szkoły, czyli w statucie szkoły oraz przedstawiła scenkę mówiącą o odpowiedzialności za mienie szkolne. Na koniec wystąpiły klasy IIIa i IIIb, które przedstawiły scenkę omawiającą prawa i obowiązki uczniów wynikające z Konwencji o prawach dziecka.

Apel na temat praw i obowiązków uczniów

Na koniec apelu uczniowie rozdali przygotowane przez siebie ulotki, informujące o różnych prawach i obowiązkach uczniów. Sięgnęliśmy do broszury pt. „Prawo dziecka do szacunku” J. Korczaka, który mówił o: „Szacunku dla jego [dziecka] niewiedzy. [...] Szacunku dla pracy poznania. Szacunku dla niepowodzeń i łez. [...] Szacunku dla własności dziecka i jego budżetu. [...] Szacunku dla tajemnic i wahań ciężkiej pracy wzrostu. Szacunku dla bieżącej godziny, dla dnia dzisiejszego.”

18 maja 2018 r. uczniowie naszej szkoły spędzili czas w towarzystwie cudownych, wspaniałych osób, uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Koniecpolu. W tym dniu w naszej szkole zorganizowaliśmy Dzień Tolerancji. Przeżyliśmy niesamowite chwile podczas wspólnych rozmów z naszymi gośćmi którzy zaprezentowali swoje prace wykonane podczas warsztatów. Pan Paweł Czerwiński opowiedział o historii warsztatów i codziennych zajęciach uczestników, którzy są osobami z różnymi dysfunkcjami.

Jeden z uczestników przygotował dla uczniów klas IV prezentację znaków drogowych. Była wspólna nauka, a później odbył się quiz. Uczestnicy WTZ z wielką ochotą pomagali naszym uczniom w wykonaniu

znaków drogowych, które będą przypominały o pięknym spotkaniu.

Uczestnik WTZ pomaga uczniom wykonać znaki drogowe

Znaki drogowe wykonane przez uczestnika WTZ

Pod czujnym okiem uczestniczki warsztatów, która jest mistrzynią w robieniu kwiatów z bibuły, uczniowie wykonali piękne upominki dla swoich mam. Inny uczestnik warsztatów zaprezentował szkatułkę wykonaną przez siebie w pracowni stolarskiej. Sam ją również ozdobił.

Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 2 im. J. Piłsudskiego w Koniecpolu i uczestnicy WTZ

Podczas wspólnego spotkania uczeń naszej szkoły recytował wiersze pani Joanny Wąsek – byłej uczestniczki WTZ w Koniecpolu. Wiersze wzruszyły, pobudziły do refleksji na temat stosunków międzyludzkich we współczesnym świecie. Autorka wierszy pokazała świat poprzez pryzmat swojej niepełnosprawności. Niestety, nie zawsze jest

to świat kolorowy. Mamy nadzieję, że dzięki takim wspólnym spotkaniom nasi uczniowie przyczynią się do tego, aby świat był jednako barwny i piękny dla wszystkich.

Jedna z uczennic zaprezentowała artykuł pana Pawła Czerwińskiego. Oto jego fragment: [...] *Zwracam się do wszystkich, którzy widzą, że osobie upośledzonej dzieje się krzywda, ktoś jej dokucza lub ją unieszczęśliwia przez destruktywną krytykę, krzyk i obelgi, by nie stać bezczynnie! [...] Działania tych oprawców bywają bezkarne, a echo ich działalności słyszane jest tylko w jednym miejscu – w sercu człowieka upośledzonego umysłowo, które często płacze bez łez, sercu, którego cierpienie jest tak silne, że znieść je mogą tylko błogosławieni.*

Kolejni goście spotkania prezentowali kalendarz wykonany przez uczestników WTZ. W kalendarzu w każdym miesiącu zamieszczone są cytaty ich autorstwa.

Z kolei zabawa integracyjna „Ślepiec” uświadomiła uczniom, jakie przeszkody musi pokonywać osoba niepełnosprawna w codziennym życiu i jak ważna jest w tych zmaganiach czyjaś pomocna dłoń.

Uczeń naszej szkoły przeprowadził wywiad z uczestnikiem WTZ w Koniecpolu.

– Czy mógłby Pan nam coś o sobie powiedzieć?

– *Urodziłem się w 1996 roku w Częstochowie. Dzieciństwo spędziłem w małej wsi Piaski. Od urodzenia stwierdzono u mnie porażenie mózgowie czterokończynowe. Objawia się to tym, że mam trudności z chodzeniem, dlatego poruszam się o kulach. Uczyłem się w Zespole Szkół Specjalnych w Częstochowie przy ul. św. Barbary. Obecnie, od niemalże 2 lat, jestem uczestnikiem Warsztatów Terapii Zajęciowej, gdzie wykonuję różnego rodzaju czynności, tym samym przygotowuję się do podjęcia przyszłej pracy zawodowej.*

– Jak wygląda dzień na Warsztatach Terapii Zajęciowej?

– *Po przyjeździe na WTZ wykonuję pracę, którą wcześniej ustaliłem z instruktorem, która ma walory edukacyjne, np. chcę nauczyć się grać w warcaby – wykonuję samodzielnie planszę, pionki z gliny i plasteliny, następnie poznaję reguły gry. Chcę nauczyć się znaków drogowych, to również wykonuję je z gliny, potem się ich uczę przy pomocy instruktora. Są również zajęcia psychoedukacyjne z psychologiem, związane z różnego*

rodzaju sferami życia społecznego, zajęcia muzykoterapii, podczas których śpiewamy i słuchamy muzyki oraz zajęcia rehabilitacji fizycznej.

– Jakich są Pana pasje i zainteresowania?

– *To głównie sport. Niestety, nie mogę go uprawiać, ale wykonuję prace związane z tematyką sportową: basen pływacki, stadion piłkarski czy ring bokserski. W każdej jest jakaś symbolika, na przykład sztangista dźwiga swój ciężar i wygrywa, gdy go podnosi. Tak, człowiek często dźwiga pewne ciężary i wygrywa. Interesują mnie też wyścigi i podróże. W ubiegłym roku miałem okazję być pierwszy raz na turnusie rehabilitacyjnym w Piekoszowie i miło wspominam ten czas. Od niedawna jestem lektorem w kościele św. Michała, gdzie uczestniczę w Opowieści Liturgicznej. Lubię nawiązywać nowe znajomości, uprawiać się w jazdę na wózku elektrycznym.*

– Jakich ma Pan marzenia?

– *Wiele z moich marzeń się spełniło, to znaczy, że mam wielu przyjaciół, nowe mieszkanie, mogę uczestniczyć w warsztatach, gdzie rozwijam swoje pasje. W ubiegłym roku udało się zorganizować zbiórkę pieniędzy na wózek elektryczny, na którym lubię jeździć. Marzenia, które chciałbym zrealizować, to podróże, np. wyjazd do Panamy na Światowe Dni Młodzieży.*

– Jakich trudności Pan napotyka jako osoba niepełnosprawna?

– *Niektóre budynki w miastach są przeszkodą. Trudności z transportem. Staram się je pokonywać, walczyć o polepszenie swojego bytu, wychodzę z wieloma inicjatywami. Jedną z nich jest właśnie inicjatywa, którą pomógł mi zorganizować ks. Grzegorz Pastorczyk, dzięki czemu udało się kupić wózek elektryczny.*

– Co mógłby Pan powiedzieć do zgromadzonej tutaj młodzieży?

– *Szkola to piękny czas, młodzież, która się uczy, nie ma zmartwień, może spełniać swoje marzenia, realizować pasje i zainteresowania. W życiu dorosłym nie jest to już takie proste.*

– Czego oczekuje Pan od innych?

– *Zrozumienia, akceptacji, tolerancji, bo moim zdaniem, nieważne jest, kto jak wygląda,*

ale ważne, kto jakie serce ma. Jest takie przysłowie „nie szata zdobi człowieka”, więc nieważne jest, w co jesteśmy ubrani, ale ważne jest, jakimi jesteśmy ludźmi.

Inny uczestnik warsztatów umiłał spotkanie śpiewaniem piosenek, gdyż muzyka jest jego pasją i tym się właśnie zajmuje na WTZ. Dodatkowo przygotował oprawę muzyczną do akademii środowiskowej w naszej szkole.

Po spotkaniu z przyjaciółmi z WTZ pozostały refleksje... Tak wyrażali je uczniowie:

– *Spotkanie z niepełnosprawnymi było jednym z najciekawszych spotkań, jakie do tej pory przeżyłam. Dowiedziałam się, że mimo ich niepełnosprawności, nie poddają się i potrafią robić wspanialsze rzeczy niż niejeden zdrowy człowiek. Mam nadzieję, że jeszcze kiedyś będę mogła przeżyć takie spotkanie i spróbować uczyć się od nich.*

– *Osoby niepełnosprawne są takie jak my. Również mają swoje cele i marzenia, do których dążą. Należy im się szacunek za to, że mimo przeciwności losu, pracują nad swoimi słabościami.*

– *Po spotkaniu z osobami niepełnosprawnymi dowiedziałem się bardzo dużo na temat trudności w ich życiu codziennym, co zachęciło mnie do pomagania. Spotkanie było bardzo pouczające.*

– *Moje refleksje po spotkaniu z osobami niepełnosprawnymi są pozytywne. Dostrzegłam, że osoby takie są bardzo mądre, pełne doświadczeń, bardzo dobrze znają życie. Zmagają się z trudnościami, które utrudniają im funkcjonowanie, lecz zawsze mają wokół siebie ludzi, przyjaciół, którzy im pomagają. Powinniśmy się od nich uczyć.*

– *Po ostatnim spotkaniu z osobami niepełnosprawnymi dostrzegłam, iż mimo bólu, z ja-*

kim spotykają się na co dzień, są osobami bardzo otwartymi, serdecznymi oraz czerpiącymi z życia pozytywne wartości. Myślę, iż mają nam do przekazania więcej niż inni, mogą nas nauczyć tego, że nigdy nie należy rezygnować z marzeń.

– *Moim zdaniem osoby niepełnosprawne mają cudowne nastawienie do życia. Pomimo swoich wad nie poddają się i walczą każdego dnia. Jestem pod wrażeniem ich optymizmu i pozytywnej energii. Cieszę się, że w naszym mieście jest takie miejsce, gdzie mogą się spotykać, rozmawiać i rozwijać zainteresowania. Z tego spotkania wyniosłam przekonanie, że nie należy przejmować się porażkami.*

Dzień Tolerancji dobiegł końca, ale hasło „Razem Raźniej” pozostało w nas.

Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 2 im. J. Piłsudskiego w Koniecpolu podczas spotkania z uczestnikami WTZ w Koniecpolu

22 maja 2018 r. wolontariusze z naszej szkoły pomagali uczestnikom II Śląskiego Dnia Treningowego „Z kijkami do Bogumiłka”.

Edyta Bukowska
Anna Klimasińska
Izabela Tkaczyk-Romanowska

Pan Paweł Czerwiński opowiada o działalności WTZ w Koniecpolu

KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

Izabela Szczęsny

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. K. Mańki w Lublińcu

OGÓLNOPOLSKI SUKCES UCZNIÓW TECHNIKUM NR 4 DLA NIESŁYSZĄCYCH I SŁABOSŁYSZĄCYCH W LUBLIŃCU KSZTAŁCĄCYCH SIĘ W ZAWODZIE TECHNIK ŻYWIENIA I USŁUG GASTRONOMICZNYCH

6 października 2018 r. w Centrum Techniki Kulinarnej w Warszawie odbył się finał VII edycji Ogólnopolskiego konkursu dla szkół gastronomicznych na najlepszy przepis kulinarny wykorzystujący produkty zarejestrowane lub aplikujące o rejestrację jako Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP), Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG) oraz Gwarantowana Tradycyjna Specjalność (GTS). Jego organizatorem było Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a współorganizatorami: Ogólnopolskie Stowarzyszenie Szefów Kuchni i Cukierni w Warszawie oraz Fundacja Klubu Szefów Kuchni Jawczyce. Konkurs, którego kolejne edycje organizowane są od 2012 r. współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Celem konkursu jest edukacja zawodowa uczniów (podnoszenie kwalifikacji gastronomicznych) oraz rozpowszechnianie wiedzy na temat polskich produktów regionalnych i tradycyjnych, zarejestrowanych w unijnym systemie Chronionej Nazwy Pochodzenia, Chronionego Oznaczenia Geograficznego oraz Gwarantowanej Tradycyjnej Specjalności.

Chroniona Nazwa Pochodzenia to nazwa, która określa produkt rolno-spożywczy pochodzący z określonego obszaru geograficznego – regionu, miejsca lub, w wyjątkowych przypadkach, kraju, w którym odbywają się wszystkie etapy jego produkcji. Jego jakość lub cechy charakterystyczne są w istotnej lub wyłącznej mierze zasługą oddziaływania szczególnego środowiska geograficznego, na które składają się czynniki naturalne jak i czynniki ludzkie (tradycje kulturowe).

Piotr Kopcik i Robert Maks, uczniowie klasy III kt Technikum nr 4 dla Nieśłyszących i Słabosłyszących w SOS-W im. K. Mańki w Lublińcu podczas zadań konkursowych

Chronione Oznaczenie Geograficzne to nazwa, która określa produkt rolno-spożywczy pochodzący z danego miejsca, regionu lub kraju, którego przynajmniej jeden etap produkcji odbywa się na jednym z wymienionych obszarów geograficznych. Określona jakość, renoma lub inna cecha charakterystyczna produktu w głównej mierze wynika z jego pochodzenia geograficznego.

Gwarantowana Tradycyjna Specjalność oznacza produkt rolno-spożywczy posiadający specyficzny charakter, odróżniający go od podobnych produktów należących do tej samej kategorii oraz udokumentowaną, co najmniej trzydziestoletnią tradycję i historię wytwarzania. Nazwa tego produktu musi być tradycyjnie stosowana lub oznaczać tradycyjny lub specyficzny charakter produktu.

W wymienionych systemach jakości żywności Unii Europejskiej zarejestrowane były, wg stanu na koniec sierpnia 2018 r., czterdzieści dwa polskie produkty rolne

i środki spożywcze. Dziewięć z nich zarejestrowano w systemie Chroniona Nazwa Pochodzenia, np. fasola „Piękny Jaś” z Doliny Dunajca lub fasola z Doliny Dunajca, karp zatorski, miód z Sejneńszczyzny/Łódzkiej-szczyzny, oscypek, bryndza podhalańska. Dwadzieścia trzy produkty zarejestrowano w systemie Chronione Oznaczenie Geograficzne, np. andruty kaliskie, kołocz śląski lub kołacz śląski, krupnioki śląskie, truskawka kaszubska, pieriekaczewnik.

Nasi uczniowie podczas przygotowywania potrawy konkursowej

W systemie Gwarantowana Tradycyjna Specjalność zarejestrowano dziesięć polskich produktów, np. kabanosy staropolskie, miody pitne – półtorak tradycyjny staropolski, dwójniak tradycyjny staropolski, trójniak tradycyjny staropolski, czwórniak tradycyjny staropolski, kielbasa jałowcowa staropolska, kielbasa myśliwska staropolska, olej rydzowy tradycyjny. Dwa kolejne polskie produkty: miód spadziowy z Beskidu Wyspowego (ChNP) i podpiwek kujawski (ChOG) oczekują na rejestrację.

Rejestracja produktu rolnego lub środka spożywczego w jednym z systemów jakości żywności Unii Europejskiej oficjalnie potwierdza jego wysoką i wyjątkową jakość, stanowi gwarancję pochodzenia oraz chroni jego tradycyjną metodę produkcji. Nadto umieszczony na etykiecie opakowania produktu symbol unijny danego systemu jakości umożliwia identyfikację produktów rolnych i środków spożywczych jako: Chroniona Nazwa Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne lub Gwarantowana Tradycyjna Specjalność. Przeciwdziała to wykorzystywaniu zarejestrowanej nazwy dla produktów nieobjętych rejestracją, zabezpiecza przed wszelkimi fałszywymi lub mylącymi danymi odnoszącymi się do miejsca pochodzenia, właściwości lub podstawowych cech produktu, chroni producentów przed nie-

uczciwą konkurencją, popularyzuje i promuje ich wyroby, a konsumentów informuje, że dany produkt jest autentyczny, unikatowy i wytworzony za pomocą wyjątkowych i tradycyjnych metod.

Uczestnikiem Ogólnopolskiego konkursu na najlepszy przepis kulinarny, wykorzystujący produkty zarejestrowane lub aplikujące o rejestrację jako Chroniona Nazwa Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne oraz Gwarantowana Tradycyjna Specjalność, mógł być uczeń lub zespół składający się z dwóch uczniów, zgłoszony przez szkołę i zakwalifikowany do udziału w konkursie, zgodnie z zasadami określonymi w regulaminie. Konkurs obejmował trzy etapy. W pierwszym, zadaniem uczestników było opracowanie autorskiego przepisu kulinarnego, z uzasadnieniem wyboru produktów i kompozycji ich zestawienia, zawierającego listę składników, sposób przygotowania oraz wykonanie co najmniej dwóch zdjęć potrawy przygotowanej na podstawie tegoż przepisu. Opracowany przepis musiał zawierać wykorzystanie minimum jednego polskiego produktu zarejestrowanego lub aplikującego jako Chroniona Nazwa Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne lub Gwarantowana Tradycyjna Specjalność. Powołane przez organizatora konkursu jury dokonywało oceny formalnościowej wykonanej i przesłanej pracy, kwalifikując uczestników do etapu drugiego. W VII edycji konkursu do pierwszego etapu zostali zakwalifikowani uczestnicy z dwudziestu szkół kształcących w zawodach gastronomicznych, w tym Piotr Kopcik i Robert Maks – uczniowie klasy III kt Technikum nr 4 dla Nieśłyszących i Słabosłyszących w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Konrada Mańki w Lublińcu, kształcący się w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych.

W drugim etapie konkursu jury dokonało oceny merytorycznej zakwalifikowanych prac i wyłoniło spośród uczestników dziesięciu laureatów, którzy zostali zaproszeni do etapu trzeciego, czyli finału centralnego konkursu. Wśród wyłonionych zaszczytu laureata i udziału w finale centralnym dostąpili dwaj uczniowie naszej szkoły – Piotr Kopcik i Robert Maks. Uczniów do konkursu przygotowała Izabela Szczęsny – nauczyciel przedmiotów gastronomicznych, która była też ich opiekunem podczas finału w Warszawie.

W finale każdy z laureatów, mając do dyspozycji produkty objęte lub aplikujące o rejestrację w systemach jakości, miał za zadanie przygotować, w czasie 180 minut, cztery porcje potrawy na podstawie zgłoszonego przepisu, w tym 15 minut na uporządkowanie stanowiska. Nad odpowiednim przygotowaniem przez laureatów stanowiska pracy, dbałością o surowce, zachowaniem higieny, prawidłowych technik kulinarnych i procesów technologicznych, przestrzeganiem receptury, porządku oraz brakiem opóźnienia w czasie pracy, czuwała trzyosobowa komisja techniczna składająca się z techników kulinarnych.

Nasi uczniowie – Piotr i Robert – rywalizując ze słyszającymi młodymi adeptami sztuki kulinarnej ze szkół gastronomicznych z całej Polski, na podstawie autorskiego przepisu sporządzili deser pn. «Gąbka fasolowa w towarzystwie pianki jogurtowo-miętowej, „ziemi” andrutowo-czekoladowej oraz musujących truskawek». Do jego wykonania wykorzystali m.in.: fasolę „Piękny Jaś” z Doliny Dunajca i miód z Sejneńszczyzny/Łódzkiej – zarejestrowane w systemie jakości żywności UE jako Chroniona Nazwa Pochodzenia oraz truskawkę kaszubską i andruty kaliskie – zarejestrowane jako Chronione Oznaczenie Geograficzne.

Laureaci prezentują wyróżniony deser

Przygotowaną przez finalistów potrawę oceniała sześciuosobowa komisja powołana przez organizatora. W jej skład wchodziła: przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: Magdalena Głodek – przewodnicząca komisji i Michał Rzytki oraz Izabela Byszewska – prezes Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego, a także uznani szefowie kuchni: Jarosław Uściński – prezes Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Szefów Kuchni i Cukierni, Piotr Szczygielski – członek Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Szefów Kuchni i Cukierni oraz Łukasz Konik – wiceprezes Fundacji Klubu Szefów Kuchni. Oceny podlegały: pomysłowość i kreatywność przepisu, walory organoleptyczne (smak i zapach) potrawy, dobór składników/kompozycja, pracochłonność potrawy i jej prezentacja (wygląd, estetyka) oraz wiedza laureata konkursu z zakresu produktów zarejestrowanych jako Chroniona Nazwa Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne oraz Gwarantowana Tradycyjna Specjalność.

*Laureaci z wyróżnieniami
wraz z Łukaszem Konikiem, wiceprezesem Fundacji
Klubu Szefów Kuchni
i Izabelą Szczęsny, nauczycielem-opiekunem*

Laureatom przyznane zostały nagrody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz dyplomy. Kulinarny talent zaprezentowany przez Piotra Kopcika i Roberta Maksa przed profesjonalnym jury zaowocował zdobyciem przez nich czwartego miejsca i uzyskaniem wyróżnienia w formie nagrody pieniężnej o wartości jednego tysiąca złotych. Natomiast Technikum nr 4 dla Niepełnosprawnych i Słabosłyszących w Lublińcu otrzymało wyróżnienie w formie dyplomu.

Izabela Szczęsny

RUBRYKA SZKOLNYCH SPECJALISTÓW

Agata Jałowiecka-Frania

Szkoła Podstawowa nr 52 im. Małego Powstańca w Częstochowie

DŹWIĘK PRZEDNIOJĘZYKOWO-ZĘBOWY „C” W WYRAŻENIACH DWUWYRAZOWYCH, ZDANIACH I TEKSTACH

SCENARIUSZ ZAJĘĆ LOGOPEDYCZNYCH

CELE OGÓLNE:

- uwrażliwienie zmysłu słuchu,
- kształcenie umiejętności prawidłowej wymowy głoski zwarto-szczelinowej „c” w nagłosie, śródgłosie i wygłosie wyrazów,
- utrwalanie wywołanego dźwięku w wyrażeniach dwuwyrzawowych,
- wdrażanie do poprawnej artykulacji głoski „c” w zdaniach i tekstach,
- stabilizowanie dźwięku w mowie kontrolowanej,
- utrwalanie wzorca kinestetyczno-ruchowego i autokontroli słuchowej,
- wzbogacanie zasobu leksykalnego,
- trening mowy opowieściowej,
- rozwijanie spostrzegawczości i koncentracji uwagi.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Dzieci:

- rozpoznają głosy swoich kolegów,
- prawidłowo wypowiadają głoskę przedniojęzykowo-zębową „c” w różnych pozycjach i sąsiedztwach fonetycznych,
- artykułują dźwięk „c” w wyrażeniach dwuwyrzawowych,
- właściwie wymawiają wywołaną głoskę w zdaniach i tekstach,
- stosują autokontrolę słuchową,
- dopasowują wyrazy do ilustracji na zasadzie skojarzeń,
- dobierają wyrazy do zdań, tak aby powstały rymy,
- opowiadają ilustracje.

METODY:

Metoda wyjaśniania, metoda stopniowego przybliżania, metoda praktycznego działania, pedagogika zabawy, gry dydaktyczne.

FORMY:

Praca indywidualna, praca grupowa.

ŚRODKI:

Magnetofon, obrazki (H. Rodak, D. Nawrocka, *Od obrazka do słowa*, Warszawa 1993), karty pracy (opracowane przy wykorzystaniu: M. Wrzesińska, *Chcę poprawnie wymawiać. Ćwiczenia logopedyczne*, cz. 3, Poznań 1999), gry: „Logopedyczny Piotruś” (cz. VII – głoska „c”), „W domu”, ilustracja pt. „W cyrku”, kredki, nożyczki, klej.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:**I. Część wstępna:**

- Przypomnienie zasad prawidłowego wybrzmiewania głoski zwarto-szczelinowej „c”.
- „Czyj to głos?” – rozpoznawanie głosów kolegów/koleżanek nagranych na kasety magnetofonowe.
- „Skojarzenia” (karta pracy) – polecenie: Dopasuj wyrazy do ilustracji: *reperacja, operacja, kolacja, lekcja, policjant, informacja, pacjent, wakacje* i połącz je z odpowiednim obrazkiem.
- Utrwalanie artykulacji dźwięku „c” w oparciu o grę „Logopedyczny Piotruś” – 25 kart. (12 par oraz jeden „Piotruś”) rozdajemy kolejno wszystkim graczom. Z otrzymanych kart uczestnicy wybierają i odkładają wszystkie pary. Pozostałe karty

gracze układają w „wachlarz”. Następnie każdy uczeń wyciąga jedną kartę od osoby siedzącej po prawej stronie. Jeśli dobrana karta, pasuje do pary z inną posiadaną, gracz odkłada na bok całą parę i nazywa znajdujące się na kartach obrazki. Czynności te wykonują kolejno wszystkie dzieci. Uczeń, który pierwszy pozbędzie się wszystkich kart – wygrywa, natomiast ten, który pozostanie z „Piotrusiem” przegrywa.

II. Zajęcia właściwe:

1. Wypowiadanie wyrażen dwuwyrzowych, w których jedno ze słów przedstawione jest za pomocą ilustracji (logopeda podaje jeden z członów wyrażenia, dzieci nazywają obrazek, następnie powtarzają całe wyrażenie, stosując odpowiednią formę gramatyczną):

- *cytrynowy cukierek*
- *cały plecak*
- *mocny ocet*
- *cenna pomoc*
- *cudowny pałac*
- *owoce bacy*
- *klocki Celiny*
- *cyrkiel Jacka*
- *lekcja tańca*
- *pocerowany koc*
- *pracowite ręce*
- *całe abecadło*
- *cynamonowy placek*
- *lipcowa noc*
- *centymetr krawca*
- *ocalona kamienica*

2. Karta pracy – polecenie: Odetnij obrazki z dołu strony i przyklej je odpowiednio na końcu każdego zdania, tak aby powstały rymy (logopeda czyta zdania, dzieci powtarzają je wraz z zakończeniami):

Na podłogę upadło z klocków... (abecadło).

Ewkę lubi Wacek, a Małgosię... (Jacek).

W kamienicy pracują dzielni... (robotnicy).

Pewien malec lizał... (palec).

Mama Lucyny myje... (cytryny).

Na granicy pracują... (celnicy).

3. Karta pracy – polecenie: Ignacy pomylił niektóre wyrazy w zdaniach. Ułóż zdania tak, aby miały sens:

Baca wypasa owoce. (owce)

Lucyna postawiła na stole owce. (owoce)

Wacek ma bolący widelec. (palec)

W zlewie jest palec. (widelec)

Celina ma lwice. (klocki)

W cyrku występują klocki. (lwice)

Taca z kucykami stoi na stole. (cukierkami)

W gospodarstwie Cezarego jest zagroda z cukierkami. (kucykami)

Królewna mieszka w kocu. (pałacu)

Dziecko siedzi na pałacu. (kocu)

4. Wysłuchanie tekstu czytanego przez logopeda i próba zapamiętania go:

„W cyrku”

Alicja i ciocia Celina są w cyrku. Za chwilę obejrzą cyrkowe popisy: chłopców skaczących na linach, sportowców na motocyklach, kiwającego głową i kłaniającego się kucyka, tańczącej na piłce baletnicy kręcącej na ręce kółka, zabawnego pajaca z procą. Niespodzianką będzie tajemniczy czarodziej, który pali cygaro, ma cylinder i ukrywa w chustce rozmaite cuda. Na występy czeka też uśmiechający się zając i latająca ośmiornica. Prawdziwą cyrkową atrakcją będzie lwica skacząca przez obręcze. Jeszcze cyrkowcy nie pojawili się na arenie, a Alicja już wyciąga z plecaka cukierki, owoce i sok cytrynowy. „Alicjo! Nie jedz tyle!” – zwraca jej uwagę ciocia Celina. „Obiecuję, że gdy będziemy wracać, wstąpimy do cukierni i kupimy placek owocowy”.

5. Przypomnij sobie opowiadanie pt. „W cyrku”, przyjrzyj się ilustracji i opowiedz, co dzieje się na rysunku.

III. Część końcowa:

Gra dydaktyczna: „W domu” – uczniowie do ilustracji tematycznej dobierają i nazywają poszczególne obrazki, po czym opowiadają co widzą na wybranych ilustracjach.

Agata Jałowiecka-Frania

WOM CZĘSTOCHOWA

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

tel. 34 360 60 04
faks 34 360 62 39
womczest.edu.pl

Śląskie.

al. Jana Pawła II 126/130
42-200 Częstochowa
info@womczest.edu.pl

Publiczna placówka doskonalenia nauczycieli prowadzona przez Województwo Śląskie akredytowana przez Śląskiego Kuratora Oświaty

Wojewódzka Placówka Doskonalenia Nauczycieli

OFERTA EDUKACYJNA DLA SZKÓŁ I PLACÓWEK

- roczne wspomaganie rozwoju szkół i placówek
- szkolenia rad pedagogicznych
- działania wspierające szkołę/placówkę adresowane do rodziców i uczniów

DOSKONALENIE KADRY OŚWIATOWEJ

- konferencje, kongresy
- seminaria, warsztaty
- videokonferencje, wykłady
- szkolenia (stacjonarne, online, mieszane)
- konsultacje indywidualne
- doradztwo metodyczne
- sieci współpracy i samokształcenia
- kursy doskonalące
- kursy kwalifikacyjne

UPOWSZECHNIANIE PRZYKŁADÓW DOBREJ PRAKTYKI

PUBLIKACJA OTWARTYCH ZASOBÓW EDUKACYJNYCH

PROJEKTY

- regionalne
- ogólnopolskie
- europejskie

WOJEWÓDZKIE KONKURSY PRZEDMIOTOWE

KONKURSY TEMATYCZNE DLA NAUCZYCIELI I UCZNIÓW

INFORMACJA PEDAGOGICZNA

BADANIA I ANALIZY EDUKACYJNE

WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI DZIAŁAJĄCYMI NA RZECZ EDUKACJI

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna z filiami w: Kłobucku, Lelowie Lublińcu, Myszkowie

WARSZTAT INFORMACYJNO- -BIBLIOGRAFICZNY

- zbiory
 - książki
 - czasopisma
 - multimedia
- katalogi online
 - książki
 - multimedia
 - artykuły z czasopism
 - regionalia
 - uroczystości szkolne
- Prawo w oświacie
- Webowa biblioteka
- Zestawienia bibliograficzne

ZAJĘCIA EDUKACYJNE

- edukacja czytelnicza i medialna,
- biblioterapia
- bezpieczeństwo w Internecie
- edukacja filmowa i dziennikarska
- projekty edukacyjne
- Cała Polska czyta dzieciom
- konkursy i spotkania czytelnicze
- wystawy okolicznościowe

DOSKONALENIE NAUCZYCIELI BIBLIOTEKARZY

- konferencje
- warsztaty
- seminaria
- videokonferencje
- sieci współpracy i samokształcenia
- konsultacje indywidualne

Wydawnictwo RODN „WOM”

„CZĘSTOCHOWSKI BIULETYN OŚWIATOWY”

czasopismo edukacyjne
adresowane głównie
do nauczycieli i osób
związanych z oświatą
wydawane kwartalnie:
• w formie papierowej
• w formie plików PDF
na stronie internetowej ośrodka

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZO-POLIGRAFICZNA

- skład i łamanie tekstu
- przygotowanie do druku
- druk cyfrowy

WSPÓŁPRACA Z PLACÓWKAMI OŚWIATOWYMI

- karty indywidualne dla poradni psychologiczno-pedagogicznych
- druki i rewersy dla bibliotek
- dyplomy
- druki okolicznościowe

Zdjęcia z finału VII edycji Ogólnopolskiego konkursu dla szkół gastronomicznych na najlepszy przepis kulinarny wykorzystujący produkty zarejestrowane lub aplikujące o rejestrację jako Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP), Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG) oraz Gwarantowana Tradycyjna Specjalność (GTS), który odbył się 6 października 2018 r. w Centrum Techniki Kulinarnej w Warszawie.